

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 185

Poznań, czwartek dnia 23 kwietnia 1931

Rok XXVI

Straty i zyski

Według warunków koncesji na budowę i eksploatację kolei Nowe Herby — Gdynia jest rzeczą nietylko niewykluczoną, ale bardzo prawdopodobną, a na początek nawet pewną, że skarb państwa będzie pokrywał pełny koszt amortyzacji, odsetek i t. z. „obsługi“ obligacji kolejowych wraz z podatkiem francuskim od nich, co wyniesie przeszło 30 milionów złotych rocznie. W ten sposób w ciągu 45 lat pokryjemy kilkakrotnie koszt wybudowanej linii kolejowej. Zysk grupy francuskiej będzie różnorodny, ponieważ właściciele obligacji zarobią na obligacjach trzy razy tyle, ileby mogli dostać we własnym kraju, akcjonariusze dostaną bardzo wysoką premię gestyjną (do 30 proc. kapitału), banki pożywią się obficie przy „obsłudze“ całej transakcji, a firma Schneider et Co. dobrze zarobi na budowie. Pensje i tantiemy dyrektorów i rady nadzorczej też wyniosą spore sumy.

A co zyskuje Polska?

Gotówką skarb niewiele dostanie. Za wykonane już roboty ma Towarzystwo Francusko - Polskie zapłacić skarbowi 65 milionów franków francuskich czyli dwadzieścia kilka milionów złotych. Wypłata dalszych 25 milionów franków jest uzależniona od maximum kosztów budowy, ustalonego na 920 milionów, a zatem jest dość iluzoryczną, ponieważ kosztorys pierwotny jest znacznie wyższy.

Prócz tego ma skarb otrzymywać tytułem dzierżawy po 12 milionów franków rocznie. Jednak suma ta nie będzie wpływała do skarbu, lecz będzie składana w banku polskim lub francuskim, wyznaczonym przez ministra skarbu, na rachunek t. z. funduszu specjalnego. Fundusz ten ma być przeznaczony na wykonywanie robót dodatkowych i zakup taboru po ukończeniu budowy, a składać się będzie prócz wyżej wymienionych 12 milionowych rat tak z ewentualnej nadwyżki wpływów, uzyskanych z emisji akcji i obligacji, a pozostałych po pokryciu kosztów budowy. Fundusz ten musi wynosić stale 3 proc. kosztów budowy, zatem około 30 milionów franków i dopiero nadwyżkę może skarb zatrzymać dla siebie. Jak widzimy, z tego źródła dopływ będzie minimalny, albo wogóle żaden.

Zysk budżetowy polega na tem, że budżet kolei państwowych będzie zwolniony przez przeciąg kilku lat od znacznych świadczeń na budowę linii Nowe Herby — Gdynia, co mu pozwoli inwestować więcej na inne linie. Wyniesie to około 200 milionów zł. Nie wierzymy natomiast, aby mimo zwolnienia się od tego ciężaru koleje mogły wpłacać jakiś zysk do budżetu państwowego (netto). Tegoroczna wpłata kolei do skarbu w sumie 46 milionów zł pozostaje — naszym zdaniem — w dalszym ciągu nierealna.

Prasa rządowa — wskutek krytyki finansowych warunków koncesji — dąży do zrozumienia, że kryją się poza nią bliżej nieznane korzyści polityczne, niezależne od polityczno - gospodarczego znaczenia, jakie niewątpliwie kolej o-mawiana dla nas posiada.

Otwarcie nadzwyczajnej sesji Sejmu

Protesty przeciw ograniczeniom obrad — Oświadczenie Klubu Narodowego

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.). Posiedzenie Sejmu rozpoczęło się o godzinie 10.15.

Marszałek odczytał zarządzenie Prezydenta Rzplitej i oświadczył, iż na zasadzie tego zarządzenia zwołał dzisiejsze posiedzenie.

Z kolei sekretarz Michałkiewicz odczytał listę ustaw, załatwionych przez Senat, poczem przed porządkiem dziennym zabral głos pos. Niedziałkowski (P. P. S.): „Zwracam się do p. marszałka z prośbą o uzyskanie zgody Izby na uzupełnienie porządku obrad dzisiejszego posiedzenia dwoma sprawozdaniem komisji administracyjnej. Objętemi drukami nr. 171 i odbitkami 36 i 37“.

Marsz. Świtalski: Panie pośle, wobec tego, że brzmienie zarządzenia Prezydenta Rzplitej zupełnie wyraźnie ogranicza sesję nadzwyczajną do załatwienia projektu ustawy o oddaniu polsko - francuskiemu towarzystwu kolejowemu kolei Nowe Herby — Gdynia do eksploatacji i udzieleniu poręki państwowej, wniosku Pańskiego w myśl art. 35 regulaminu postawić nie mogę.

Pos. Róg: Proszę o głos.

Marszałek: W jakiej sprawie?

Pos. Róg: W związku z oświadczeniem p. marszałka.

Marszałek: Tej formy regulamin nie przewiduje.

Pos. Winiarski (Kl. Narod.): Proszę o głos dla złożenia oświadczenia w sprawie niezgodnego z konstytucją ograniczenia inicjatywy poselskiej.

Marszałek: Regulamin i takiej formy oświadczenia nie przewiduje. Pan może wyciągnąć konsekwencje ze swego stanowiska w formie wniosku, ale do oświadczenia dopuścić nie mogę.

Pos. Winiarski: Stawiam wniosek o votum nieufności dla p. marszałka. (Wrzawa na ławach B. B.)

Marszałek: Przystępujemy do porządku dziennego. Do głosu zapisał się pos. Róg.

Pos. Róg: W imieniu Klubu Ludowego, P. P. S., Klubu Ch. D. i N. P. R. oświadczam, że ani art. 25 konstytucji o zwoływaniu sesji nadzwyczajnych, ani przepisy regulaminu obrad Sejmu nie stwarzają żadnych ograniczeń dla przedmiotów...

Marszałek: Pańskie oświadczenie nie łączy się z pierwszym czytaniem projektu ustawy. (Wrzawa na ławach opozycji). Muszę przestrzec form, przewidzianych w regulaminie i przy pierwszym czytaniu projektu ustawy mogę dopuścić dyskusję tylko nad

przedmiotem projektu, który jest na porządku dziennym, a nie oświadczenia w innej materji.

Pos. Róg: Więc p. marszałek nie pozwala mi przemawiać?

Marszałek: Tylko w sprawie punktu, będącego na porządku dziennym.

Pos. Róg: W takim razie będziemy musieli zgłosić wniosek o votum nieufności dla p. marszałka.

Marszałek: Proszę bardzo. — Głos ma pos. Winiarski.

Posel Bohdan Winiarski

Wysoka Izba, w imieniu Klubu Narodowego oświadczam, że będziemy głosowali za odesłaniem do komisji sprawy, która jest na porządku dziennym. Natomiast muszę oświadczyć, że ograniczenie przedmiotu obrad nadzwyczajnych izb ustawodawczych do jednej tylko sprawy, poleconej rozporządzeniem władzy wykonawczej, jest równoznaczne ze zniesieniem inicjatywy ustawodawczej Sejmu i kontroli nad rządem, a więc samowolnym zniesieniem praw, przysługujących w myśl obowiązującej konstytucji przedstawicielstwu narodowemu. (Na ławach B. B. głośna wrzawa. Marszałek przerywa mowę).

Pos. Winiarski: Ten nowy krok władzy wykonawczej jest wyraźnym złamaniem konstytucji, która, ustalając dokładnie sprawę sesji nadzwyczajnych, nie dopuszcza żadnego ograniczenia przedmiotu obrad. (Wrzawa na ławach B. B. Oklaski na ławach opozycji).

Marszałek: Będę musiał p. posłowi odebrać głos.

Pos. Winiarski: Odpowiedzialność za złamanie konstytucji ponosi cały obóz rządowy, a w szczególności p. prezes Rady Ministrów i p. marszałek Sejmu.

Marszałek dzwonił. Wrzawa w całej izbie. Posiowie z opozycji opuszczają salę. Na sali się ucisza. Marszałek oświadcza, że ponieważ do głosu nikt się nie zapisał, odsyła projekt ustawy do połączonych komisji: skarbowej i komunikacyjnej i zawiadamia, że przewodniczący komisji skarbowej zwołał posiedzenie obu komisji na dzisiaj godzinie 12. Następnie posiedzenie marszałek wyznacza na piątek, godz. 16 z porządkiem dziennym: sprawozdanie połączonych komisji o projekcie ustawy o eksploatacji kolei gdyńskiej. Koniec posiedzenia o godz. 10.50. (w)

Katastrofa kolejowa pod Koluszkami

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.). Dzisiaj o godz. 2 nad ranem pod Rogowem pomiędzy Skierniewicami a Koluszkami wykoleiły się dwa pociągi towaro-

we. 48 wagonów zostało zdruzgotanych, jedna osoba zabita, jedna ciężko ranna, a siedem lżej, wszyscy z personelu kolejowego. (w)

Znaczenie to oceniamy w pełni i skoro już doszło do tego, że skutkiem błędnej polityki budżetowej rządów pomajowych nie stać nas obecnie na wybudowanie kolei Śląsk — Bałtyk, w zasadzie jesteśmy przychylni udziałowi kapitału francuskiego w tej budowie. Tem bardziej byłibyśmy zadowoleni, gdyby — jak to inspiruje prasa rządowa — udział ten był połączony z pewnymi konsekwencjami politycznymi ogólniejszej natury.

Pomimo jednak tego zasadniczego stanowiska nie możemy z zamkniętymi oczyma aprobować umowy koncesyjnej

w przedłożonym Sejmowi brzmieniu. Niezależnie od warunków finansowych, dających kapitałowi francuskiemu stu procentową pewność bardzo wysokich zysków, a przerzucających na skarb polski całkowite ryzyko i niepomierne ciężary, musimy zakwestjonować także te punkty koncesji, które naruszają prestiż państwa i podkopują jego kredyt, a mianowicie ustanowienie t. zw. mandatariusza obligatorjuszu, czyli komornika - kuratora, i zupełne uchylenie o-rzecznictwa sądów polskich w razie sporu na rzecz rozjemstwa z arbitrem, mianowanym przez Prezydenta Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.

rodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.

Odrzucając te warunki, wyrażamy przekonanie, że nawet w obecnej sytuacji można ich było uniknąć, gdyby rokowania z kapitalistami francuskimi prowadzili inni ludzie, nie nastawieni na zdobycie pieniędzy za każdą cenę. — Wiedzą sąsiedzi, jak kto siedzi. Inaczej rozmawia się zagranicą z prawdziwymi fachowcami, a inaczej z pp. Góreckim i Kocem, przedstawicielami politycznymi obozu rządzącego, zaangażowanymi w wewnętrznej walce politycznej, w której od chwilowego poratowania skarbu zależy utrzymanie się jeszcze na pewien czas przy władzy rządzącego obecnie obozu.

Za straty, jakie w koncesji ponosi państwo z tytułu wewnętrznej sytuacji politycznej, obóz narodowy odpowiedzialności na siebie wziąć nie może.

M. K.

Komitet trzech Ligi Narod. a t. zw. pacyfikacja w Małopolsce wschodniej

Warszawski „Robotnik“ donosi, co następuje:

„W Londynie odbywa się posiedzenie komitetu trzech Ligi Narodów, który rozpatruje skargi mniejszościowe. Przewodniczy zebraniu angielski minister spraw zagranicznych Henderson, biorą w niem udział ambasador włoski i poseł norweski. Rozpatrywane są skargi i petycje na postępowanie rządu polskiego wobec Ukraińców podczas t. zw. pacyfikacji w Małopolsce wschodniej. Z ramienia rządu polskiego wyjaśnienie udziela ambasador Skirmunt i specjalnie przydzielony urzędnik z Genewy.

„Z prasy zagranicznej dowiadujemy się, że ten komitet zwrócił się do rządu o dalsze wyjaśnienia do dokumentów, które rozpatrywał. Komitet miał za zadanie stwierdzić, czy sprawa nadaje się do wniesienia na porządek dzienny Rady Ligi. Komitet wyda decyzję po otrzymaniu owych dodatkowych wyjaśnień“.

„Robotnik“ wyraża zdziwienie, że Polska Agencja Telegraficzna nic o tem nie doniosła.

Co za parlamentaryzm u nas!

Pisma obozu rządowego, wobec obniżenia o 15 proc. płac urzędników, chętnie zaczęły omawiać tej sprawy, tak jak „Prawda“ łódzka:

„Opierając się na upoważnieniu Sejmu, udzielonem na wniosek Stronnictwa Ludowego, rząd przystąpił do obniżenia płac urzędników...“

Ze stronnictwa ludowe zawsze włościanom mówiły, że najlepiej obniżyć płace urzędników, to wiadomo, ale gdzie się podziała w omawianiu tej sprawy... większość B. B. w Sejmie i w Senacie, która to uchwaliła?

Po zwołaniu zaś sesji nadzwyczajnej obecnej pisze „Express Poranny“:

„Wobec ważności spraw, które znajdują się na porządku obrad najbliższej sesji Ligi Narodów, rozpoczynającej się w połowie maja, na którą wyjeżdża do Genewy wielu posłów i senatorów, przypuszczać należy, że w pierwszych dniach maja sesja nadzwyczajna zostanie zamknięta.“

Co za czasy! Posłowie i senatorowie tłumnie do Genewy! Politykę zagraniczną prowadzi parlament!...

Uwagi episkopatu Polski w przedmiocie zmian konstytucji

(KAP) J. J. Em. Em. ks. kardynał Kakowski i ks. kardynał Prymas Hlond w imieniu episkopatu Polski — jak już o tem donosiliśmy krótko w numerze porannym — nadesłali pp. premierowi Sławkowi, marszałkowi Sejmu i Senatowi, prezesom klubów parlamentarnych B. B. W. R., Stronnictwa Narodowego, Stronnictwa Ludowego, P. P. S., Chrześcijańskiej Demokracji, N. P. R., Klubowi Ukraińskiemu i Klubowi Niemieckiemu „Uwagi episkopatu Polski w przedmiocie zmiany konstytucji” wraz z listem poniższym:

„W załączeniu mamy zaszczyt przesłać w imieniu episkopatu Polski uwagi nasze do projektu zmiany konstytucji, przedłożonego Sejmowi przez posłów klubu Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem (druk Nr. 111 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej).

„Do przedłożenia powyższych uwag składania nas troska o dobro Rzeczypospolitej, pragnienie usunięcia walk wewnętrznych i dążenie do uproszczenia stosunku Kościoła do państwa, przez co niewątpliwie usuniemy dyskusje i nieporozumienia, niemile każdemu rządowi Rzeczypospolitej i episkopatowi.

„O ileby okazała się potrzeba wyjaśnień naszych zapatrywań, służy niemi chętnie biuro episkopatu, Mokotowska 14.

(—) † Aleksander Kard. Kakowski
† August Kard. Hlond.
Warszawa, 21 kwietnia 1931”.

Dosłowne brzmienie „Uwag” jest następujące:

Calokształt konstytucji polskiej, interesujący w największym stopniu każdego obywatela Polski, nastroja także episkopatowi szereg uwag. W niniejszym memorandum ograniczamy się do spraw i artykułów konstytucji, pośrednio i bezpośrednio związanych z życiem religijnym w Polsce.

Uznając życie religijne za podstawę pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej, uważamy za swój obowiązek i prawo przedłożyć rządowi, Sejmowi, Senatowi oraz innym zainteresowanym czynnikom nasze uwagi i propozycje. Uwzględnienie tych postulatów, zgodnych z wiekową tradycją Polski, zabezpieczy prawidłowe współzycie państwa i Kościoła, zapewni katolikom naturalne ich prawa w dziedzinie życia religijnego i kulturalnego, a usuwając niebezpieczeństwo tarć i walk wewnętrznych, stworzy silne podstawy spokojnego, sprawiedliwego i zgodnego z głosem sumienia rozwoju życia kulturalnego w Polsce.

Przechodząc do poszczególnych artykułów w konstytucji, bierzemy jako podstawę rozważań naszych „wniosek posłów z Klubu Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie zmiany konstytucji” (druk Nr. 111, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej).

1. Pominięcie w projekcie konstytucji wstępnej deklaracji konstytucji z dnia 17 marca 1921 r.: „W imię Boga Wszechmogącego itd.” nie tylko zrywa z tradycją i przeszłością Polski, ale zarazem nadaje późniejszemu artykulom znaczenie, na które katolicy nie mogli się zgodzić. Wychodząc z założenia, że Bóg jest źródłem ostatecznym wszelkiej władzy, mogliśmy po wstępnej deklaracji, uznającej wszechmoc Boga, zgodzić się na określenie, umieszczone w art. 2-im o źródle władzy i prawie naczelnym. Bez deklaracji wstępnej o Bogu projektowany art. 2-gi nabiera znaczenia, niezgodnego z pojęciami ludzi, wierzących w Boga i przytem nastroja sposobność głoszenia błędnych zupełnie zapatrywań na etykę państwową, co musiałoby doprowadzić do walk o podstawę etyki i prawa w państwie. Wobec czego proponujemy następną brzmienie art. 2-go: „Bezpośrednim źródłem władzy Rzeczypospolitej Polskiej jest naród, prawem zaś naczelnym dobro państwa w określeniu niniejszej konstytucji”.

2. Art. 9 pomija kwestję, wobec kogo Prezydent składa przysięgę swoją, co powinno być określone w konstytucji.

3. W art. 14 oświadczamy się za opuszczeniem wyrazów „oraz umorzenia postępowania przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy w poszczególnych wypadkach”. Prawo umarzenia skarg, nierozstrzygniętych sądownie, wkracza w prawa osób trzecich, naraża Prezydenta na zarzuty i podejrzenie go o stronniczość, a osłabia świadomość, że sprawiedliwość wobec wszystkich winna w równej mierze mieć zastosowanie.

4. Art. 30. Uważamy za swój obowiązek już obecnie zwrócić uwagę na poważne niedomaganie, wynikające z obecnego systemu głosowania na listy, obejmujące całe państwo i uwzględniające listy państwowe. Dotychczasowe

doświadczenie wykazało, że listy, układane i zatwierdzane w ostatniej chwili, tuż przed upływem terminu ich zgłaszania, nie dają wyborcom dostatecznej sposobności do eliminowania nieodpowiednich kandydatów bez zwalczania całych list stronnictw.

Episkopat zwraca uwagę na to, że, przedkładając wyborcom katolikom nie tylko obowiązek sumienia brania udziału w głosowaniu, ale i głosowania wyłącznie na kandydatów, którzy dawać będą gwarancję zajmowania w pracy parlamentarnej stanowiska, zgodnego z zasadami Kościoła Katolickiego, wobec prośb katolików wyborców o wskazówki, będzie zmuszony odrzucać katolikom głosowania na kandydatów nieodpowiednich, konsekwencją zaś tego stanowiska być może pominięcie całych list, na których wśród kandydatów odpowiednich są kandydaci niewłaściwi. Episkopat już obecnie prosi o uwzględnienie tej trudności w ordynacji wyborczej i o uchwalenie takiej, któraby dozwalała pominięcie poszczególnych kandydatów bez równoczesnego zwalczania całych list i sądzi, że droga ta prowadzi do zdrowego rozwoju państwa polskiego.

Konsekwentnie episkopat oświadcza się za zniesieniem list państwowych, które jeszcze mniej podlegają wpływowi wyborców i tem samem ograniczają swobodę wyborów.

Nie mniej uważamy, że stosunkowo prawo wyborcze nie ułatwia stworzenia stałej większości parlamentarnej, koniecznej do zachowania stałości rządów jak i jednolitości ustawodawstwa.

5. Do art. 51 stosujemy analogiczne uwagi swoje co do art. 30.

6. Do art. 64. Ustawy, obowiązujące w Polsce, lub uchwalane przez ciała ustawodawcze, mogą być sprzeczne z konstytucją wobec braku stałego trybunału, który miałby prawo orzekania, czy i w jakiej mierze ustawa narusza postanowienia konstytucji. Wobec czego utworzenie takiego stałego trybunału uznajemy za niezbędne.

7. Do art. 66. Pozbawienie Senatu inicjatywy ustawodawczej nie odpowiada godności tej izby, wychodzącej także z powszechnego głosowania oraz mianowania Prezydenta Rzeczypospolitej i doświadczeniu życiowemu jej członków.

8. Do art. 71. Mamy przed sobą dwa druki wniosku, o którym mówimy. W jednym druku czytamy: „Dekrety te mogą dotyczyć”, w drugim zaś: „Dekrety te nie mogą dotyczyć” — „zmiany konstytucji”. Ani na chwilę nie chcemy przypuścić, żeby wniosek projektował nadanie Prezydentowi prawa zmieniania konstytucji, co też potwierdza dalszy ciąg tego artykułu, w którym czytamy: „Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów z mocą ustawy w czasie i zakresie przez tę ustawę wskazanym, jednakże z wyjątkiem zmiany konstytucji”.

9. Art. 129. Artykuł ten proponujemy w następującym brzmieniu:

„Religia rzymsko - katolicka wszystkich obrządków, będąca religią przeważającą większości narodu, zajmuje w państwie naczelne stanowisko. Urzędowe nabożeństwa państwowe odbywają się w kościele katolickim. Kościół rzymsko - katolicki wszystkich obrządków rządzi się własnymi prawami. Stosunek państwa do Kościoła określa układ ze Stolicą Apostolską, ratyfikowany przez Sejm. Państwo przyznaje skutki cywilne małżeństwu, zawartemu według przepisów katolickiego prawa kanonicznego i uznaje, że właściwym sądem do orzekania w sprawach takiego wężła małżeńskiego, jest sąd duchowny”. Wzmianka o wszystkich obrządkach Kościoła Katolickiego wynika z konkordatu, który wszystkie obrządki traktuje jako jedną całość Kościoła Katolickiego i zabezpiecza przed błędami przeszłości, traktującej w Polsce niejednako różne obrządki Kościoła Katolickiego.

Nie wspominamy o naczelnym stanowisku „wśród równouprawnionych wyznań”, aby nie mieszać religii katolickiej z innymi wyznaniami.

Sprawa małżeństwa katolickiego ogólnie wprawdzie jest uwzględniona w art. 1 konkordatu. Stwierdzenie jednak ponowne praw katolickiego małżeństwa w konstytucji stanowić będzie podstawę dla prawa małżeńskiego i ochroni Polskę przed ciężką walką na tem tle, która musiałaby powstać, gdyby społeczeństwu katolickiemu chciano narzucić prawo małżeńskie, niezgodne z powyższą zasadą.

10. Do art. 130. Proponujemy na-

stępujące brzmienie tego artykułu: — „Kościoły i wyznania mniejszości religijnych, zarejestrowane przez państwo, rządzą się własnymi ustawami, których zatwierdzenie podlega państwu. Niezarejestrowanym dotąd wyznanom państwo nie odmówi zarejestrowania i zatwierdzenia ustaw, o ile ich urządzenia, nauka i ustrój nie są przeciwnie porządkowi publicznemu i obywatelności publicznej. Stosunek państwa do tych kościołów i wyznań będzie ustalony w drodze ustawodawczej po porozumieniu się z ich prawnymi reprezentacjami”.

Do art. 135 uważamy za konieczne dodać drugi ustęp tej treści: „Każdy obywatel ma prawo kształcić i wychowywać swoje dzieci w szkole powszechnej przez nauczycieli tego samego co dzieci wyznania. Wyjątki konieczne ze względu na zbyt małą liczbę dzieci danego wyznania lub na brak odpowiedniej siły nauczycielskiej określi osobna ustawa”.

Zasadniczo stoimy, jak zawsze tak i obecnie, na stanowisku szkoły wyzna-

niowej. Obecny typ szkolnictwa dopuszcza taką anomalję, że w tej samej szkole podczas jednej lekcji uczy się religii, a podczas drugiej walczy się zasady religijne, głosząc n. p. materialistyczny światopogląd. Szkoła wyznaniowa odpowiada rzeczywistym potrzebom i pragnieniom społeczeństwa katolickiego i zgodnie z zasadami sprawiedliwości czyni zadość pragnieniom nie tylko Kościoła Katolickiego, ale i innych wyznań. Gdy n. p. Żydom traktatem o mniejszościach narodowych przyznano prawo do szkoły wyznaniowej żydowskiej, katolicy mają prawo żądać tego samego dla siebie.

11. Do art. 137. Proponujemy w artykule tym skreślić wyrazy: „utrzymywany w całości lub w części przez państwo lub ciała samorządowe”.

Wychodzimy z założenia, że szkolnictwo całe, a zatem i prywatne powinno być jednolite, stąd także prywatne szkoły powinny mieć naukę religii.

Warszawa, 21 kwietnia 1931 r.

„W obronie szkoły”

Pan min. Czerwiński umieścił w „Gazecie Polskiej” wywiad pod nagłówkiem „W obronie szkoły i nauczyciela”. Wywołany on został rzekomym „ostrym atakiem obu skrzydeł opozycji na szkołę i nauczycielstwo...”, a przyczyn jego nie znajdzie ten, kto będzie przypuszczał, że niezadowolone to jest wynikiem istotnej troski o właściwy poziom nauczycielskiej pracy wychowawczej...

Śmiało twierdzenie, ale jakże znane już i oklepane. Już śp. Schopenhauer w dziele o prowadzeniu sporów podawał radę, jak stosunkowo łatwo zwyciężać w dyskusji przeciwnika. — Omiąć zręcznie istotny zarzut, chwycić się np. intencji, lub czegoś słabiej ugruntowanego, oprzeć na tem mocną budowę argumentów, a zwycięstwo pewne. Tej metody chwycił się p. min. Czerwiński, przypisując wszystkim poruszającym sprawę szkolnictwa jakieś uboczne cele, a nie samo szkolnictwo, przyczem uderza na często szerzone fałszywe i na ich potępieniu (co każdy uczciwie myślący człowiek uczynić musi) buduje swoją obronę. Pytanie tylko, kogo przekona w ten sposób prowadzona obrona. Bo nawet nie wszystkim z pośród rodziny „sanacyjnej”.

Ale oddajmy głos p. min. Czerwińskiemu, niech sam poda te przyczyny ataków: „Jest rzeczą charakterystyczną, że fala ataków na szkołę i nauczycielstwo szczególnie przybrała na sile i złośliwości w okresie 19 marca. Przystępli zwolennicy naszego politycznego partyjnictwa nie mogli znieść spokojnie, że młodzież szkolna pod przewodnictwem swych wychowawców bierze tłumny udział w zbiorowym holdzie imieninowym dla tego, który temu partyjnictwu śmiertelną wypowiedział walkę, a potem trzeba było przeciw w jakiś sposób osłabić wrażenie siły i powszechności tego holdu...”

Możemy p. min. Czerwińskiego zapewnić, że ta, dla niektórych ludzi dochodowa impreza „holdownicza”, zrobiła dla uświadomienia młodzieży i społeczeństwa naprawdę bardzo wiele, ale w sensie wręcz przeciwnym, niż się inicjatorzy spodziewali. Napewno młodzież i nauczycielstwo na całe życie tego nie zapomną, jak nakazami, a w wielu wypadkach groźbami powodowano „holdownicze” życzenia. Była to naprawdę mimowolna robota dla partji opozycyjnych. A jeżeli mimo to z lamów pism, zwłaszcza narodowych, szły tak silne protesty przeciw temu niesłychanemu postępowaniu, to dowód, jak nam chodzi o zdrową atmosferę szkoły, o unikanie w niej tego rodzaju zaburzeń i potworności pedagogicznych...

A druga przyczyna, której p. min. Czerwiński szuka?

„Od pewnego czasu — pisał — a ściślej biorąc od grudnia ubiegłego roku w pismach spotykamy artykuły w ostrych słowach występujące przeciw nauczycielstwu, że... w czasie wyborów do Sejmu i Senatu w swej olbrzymiej większości szło za rządem a nie za partjami...”

Jest to dla p. min. Czerwińskiego zupełnie zrozumiałe, że „gdy dokoła zbawiennej idei (oczywiście Pilsudskiego) zaczął się krystalizować z każdym dniem potężniejszy obóz polityczny... w obozie tym znalazła się i znakomita większość obywatelsko uświadomionego nauczycielstwa, bo ono pracujące dla przyszłości narodu, w pierwszym rzędzie powołane było do tego, aby odwrócić się od uchodzącego w przeszłość „ginącego świata” partyjnicztwa, a skierować swe nadzieje ku no-

wym prądom, dążącym do uzdrowienia naszego życia publicznego...”

No, uzdrowić, to ten obóz „uzdrowił” wszystko w Polsce tak, że końskie zdrowie ma ten pacjent widocznie, że mimo takich lekarzy i leków jeszcze jednak żyje. Żyje jeszcze i szkoła, ale w jakim stanie, o tem p. min. Czerwiński dobrze wie. Zgadza się i to także, że wielu poszło ku temu „potężnemu obozowi”, ale dlaczego i poco, to także wszyscy wiemy. I nie o to chodzi, że poszli tworząc tam owe liczne dalsze brygady ludzi „konjunktury” (bo to sprawa godności osobistej i charakteru), ale o to, że zapomnieli wbrew okólnikom już pomajowych ministrów oświaty czem są, a stali się niejednokrotnie agitatorami politycznymi nie tylko poza szkołą, ale nieraz w szkole samej, na czem interes szkoły z pewnością nie zyskał.

Chodzi o to, że najsilniejsza organizacja nauczycielstwa szkół powszechnych (Związek) jest zupełnie opartą przez polityków z B. B. i B. B. S., którzy przy jego pomocy porobili kariery, a używają tej organizacji do robienia polityki. W tygodniku, wydawanym dla związkowców, są oni wprawdzie „gross und wild”, — ale tam, gdzie broniły należało szkoły i nauczycielstwa, tam są „klein und mild”. Jakież to ciosy bowiem spadają na szkołę i nauczycielstwo za czasów ich wielkich wpływów...

A w takim wypadku — to już trudno — jako strona walcząca muszą być na to przygotowani, że walczyć się z nimi musimy. I to stwierdzamy wyraźnie, nie jako z nauczycielami o przekonaniach Xtej brygady, ale jako z politykami, czynnie się angażującym w walce politycznej. Dla iluż to bowiem z nich szkoła jest tylko ubocznym zajęciem, a głównym to robota w B. B. w „Strzelcu”, dla której przecież otrzymywały i otrzymują płatne urlopy, niżki godzin itd.

Nie jest w porządku, jeśli żony bardzo wysokich dygnitarzy miały i mają posady w szkolnictwie, a właściwie niżki godzin i bardzo częste płatne urlopy zdrowotne...

Jeśli prasa porusza tego rodzaju wypadki, to nie jest to walka ze szkołą i nauczycielstwem, ale walka o wypełnienie chwastów z niwy szkolnej, która niemi za „błogosławionych” rządów „sanacji” bujnie zarosła. Tak, ciepłoko „sanacyjne” i odżywcza „rosa” pomogła wielu okazom do niezwykłego wybijania, gdy tymczasem wielu wybitnych pedagogów odejść musiało...

Echa nadużyć w Strzelnie

Ze Strzelna piszą nam:

Na dzień 13 bm. zostało zwołane posiedzenie strzeleńskiej rady miejskiej z bardzo krótkim porządkiem obrad. Przewodniczącą rady dr. Truszczyński z powodu choroby przybyć nie mógł, wobec czego miał przewodniczyć jego zastępca, radny Tomasz Kaźmierczak, znany szerokiemu ogółowi z afery w Pow. Kasie Chorych (o której niedawno pisaliśmy). Jak było do przewidzenia, na zebranie przybyła tylko garstka radnych, zbliżona politycznie do „sanacji”. Inni natomiast, oburzeni postępkami p. Kaźmierczaka, na zebranie wogóle nie przybyli.

Po pół godzinie oczekaniu liczba obecnych radnych była niewystarczająca do odbycia się posiedzenia, które wobec tego musiało być odwołane. Spodziewać się należy, iż p. Kaźmierczak zrozumie wreszcie, że będzie dlań najlepiej złożyć zawczasu mandat.

Posel B. B. Józef Rzóška skazany za zniewagę księdza

Z przyczynków do metod wyborczych „sanacji“

W poniedziałek toczyła się przed sądem powiatowym w Chojnicach rozprawa przeciwko głośnemu na Pomorzu i na terenie Sejmu, posłowi z B. B. Józefowi Rzóšce. Akt oskarżenia zarzucał mu zniewagę publiczną, rzucaną na pułkownika rez. wojsk polskich, wielce zasłużonego działacza w powstaniu wielkopolskim, ks. prob. Wryczę z Wiela.

Oskarżony Rzóška będąc na wiecu „sanacyjnym“ w Przytarni w powiecie chojnickim, w okresie przedwyborczym, zarzucał publicznie ks. prob. Wryczę, że uprawia politykę przykonfesjonalną oraz na ambonię. Również używał obelżywych słów tak pod adresem ks. prob. Wryczę jak i całego duchowieństwa katolickiego.

Oskarżony Rzóška zjawiał się na rozprawie osobiście (przyjechał z Torunia). Oskarżenie imieniem znieważonego kapłana wniósł p. mecenas Langowski z Chojnic.

Oskarżony Rzóška przyznaje się do winy, że powiedział słowa ubliżające ks. proboszczowi, pewnym słowem jednak zaprzecza.

Sąd przesłuchał 3 świadków, którzy zgodnie i stanowczo potwierdzili to, co Rzóška wypowiedział na zebraniu wobec ks. proboszcza. Były starosta chojnicki, obecny poseł — „sanator“ dr. Rzóška, nazwał mianowicie kapłana katolickiego „draniem“ i „parobkiem“. Słowo „parobek“ nie odnosiło się jedynie do osoby ks. prob. Wryczę, lecz do kapłanów, którzy podczas konsekracji Prymasa Polski J. E. Ks. Kardynała Hlonda całowali Eminencję w rękę. Tych wszystkich kapłanów nazwał ten człowiek „parobkami“. To stwierdzili świadkowie pod przysięgą...

Pod obuchem zeznań świadków „sanator“ Rzóška nie umiał powiedzieć słowa na swoją obronę.

Wyrok brzmiał: oskarżonego uznaje się winnym i skazuje na 200 złotych grzywny sądowej, wszelkie koszty procesu oraz ogłoszenie sentencji wyroku w „Pielgrzymie“ i w „Dzienniku Pomorskim“.

P. mecenas Langowski wniósł apelację od niskiego wymiaru kary.

Gen. Jazwiński ciężko chory

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.) — Stan zdrowia gen. Jazwińskiego znacznie się pogorszył.

Chory, po wypadku na sali sądowej, uległ paraliżowi całej prawej strony ciała, przyczem utracił mowę i

przytomność. Raz po raz otwiera oczy, nie poznaje jednak nikogo. Stan jego jest poważny i zachodzi obawa komplikacji. Na dzień dzisiejszy zapowiedziane jest konsylium lekarskie. (w)

Strajki i demonstracje

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.) — W Chełmie został wyznaczony na dzisiaj jednodniowy strajk demonstracyjny wszystkich kupców przeciwko wysokości podatku obrotowego. (w)

W Sosnowcu powtórzyły się demonstracje bezrobotnych przed magistratem z powodu niewypłacenia im zasiłków. Demonstrantów rozproszyła policja konna i piesza.

Sosnowiec, 23. 4. (Tel. wł.) — Kilkanaście osób aresztowano.

Briand kandyduje

Paryż, 23. 4. (Tel. wł.) Dziś nie ulega już żadnej wątpliwości, iż Briand postawi swą kandydaturę na stanowisko prezydenta republiki.

Polemika przedwyborcza ześrodkuje się prawie wyłącznie około jego osoby. Dzienniki prawicowe atakują

Brianda gwałtownie, mając nadzieję, że tem samem zniechęcą go i zmuszą do cofnięcia swej kandydatury. Natomiast prasa lewicowa występuje z gorącą obroną kandydatury ministra spraw zagranicznych.

Rząd hiszpański wobec dawnych popieczników dyktatury

Pieniądze, roztrwonione za dyktatury Primo de Riverę na bojówki, auta, dzienniki i t. p. muszą wrócić do skarbu państwa

Madryt, 23. 4. (Tel. wł.) Rada ministrów powzięła ostatnio szereg nowych postanowień, m. in. uchwalono wezwać korpus oficerski do złożenia w ciągu trzech dni przysięgi na wierność republice. Postanowiono również wezwać do powrotu wszystkich wychodźców hiszpańskich, znajdujących się w Ameryce, oraz ulaskawić wszystkich uchodźców, którzy uszli za granice Hiszpanji.

Pozatem rząd postanowił wydać dekret, zarządzający przymusowy zwrot wszystkich pieniędzy, pobranych ze skarbu państwa za dyktatury Primo de Riverę przez stronnictwa, które tę dyktaturę popierały.

Stwierdzono mianowicie na podstawie referatu ministra finansów, że w okresie dyktatury znaczne fundusze państwowe były przekazywane do dyspozycji t. zw. Unji Patriotycznej, stronnictwa, popierającego gen. Primo de Riverę. Przywódcy Unji obracali te fundusze na organizację, na bojówki, na lokale, pisma, samochody i t. p. Niektórzy z bogactwami osobiście.

Wielu urzędników ministerjum skarbu z okresu dyktatury zeznało pod przysięgą, jakie sumy i komu były wypłacane. Zgłosili się także do władz bezpieczeństwa liczni agenci Unji, używani do rozbijania stronnictw opozycyjnych, do przekupywania działaczy organizacyj zawodowych, dziennikarzy i polityków; zeznania tych agentów o treści podobno niesłychanie rewelacyjnej będą podane do wiadomości publicznej.

Dekret ma zawierać przepisy, według których fundusze państwowe o których mowa, będą ściągane: 1) z

majątku Unji, jako stowarzyszenia; 2) z majątku przywódców Unji, wymienionych z nazwiska; 3) z majątku wydawców i redaktorów pism, które pobierały subsydia ze skarbu państwa; 4) z majątku ministrów i urzędników, którzy wypłacali jakiegokolwiek pieniądze osobom, względnie instytucjom, wymienionym powyżej.

Ministrowie i urzędnicy będą ponadto odpowiedzialni karnie za oskarżenia o trwonienie funduszy publicznych, przywódcy Unji zaś z oskarżenia o przekupstwo i gwałt publiczny.

Osobna komisja śledcza zbada przyczyny klęsk wojennych, poniesionych w Marokku, oraz historię zamachu stanu gen. Primo de Riverę. Majątki przedstawicieli arystokracji, bankierów i w ogóle wielkiej własności rolnej, uczesniczących czynnie w spisku przeciw konstytucji z r. 1923, ulegną konfiskacie na rzecz skarbu państwa.

Niemiec w rządzie rumuńskim

Bukareszt, 23. 4. (Tel. wł.) Jak slychać, premier Jorga stanowisko podsekretarza stanu dla mniejszości ofiarował przewodcy Niemców siedmiogrodzkiej prof. gimn. Rudolfowi Brandschowi. Urodzony w r. 1880, jako syn ewangelickiego pastora, ukończył on studia w Niemczech, od r. 1910 bierze czynny udział w życiu politycznym Niemców siedmiogrodzkiej, był posłem w sejm węgierski, po zwrocie zorganizował „narodową radę niemiecką na Węgrzech“, a jako jej przewodniczący wchodził w 1922 do sej-

mu rumuńskiego, gdzie jest prezesem grupy niemieckiej.

Należy oczekiwać, że przyjmie ofiarowane mu stanowisko.

Wiadomość o zaproszeniu Niemca do rządu rumuńskiego i to na stanowisko podsekretarza stanu dla spraw mniejszości — wywołała żywe zaniepokojenie wśród Polaków rumuńskich.

Aresztowanie komunistów

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.) — W nielegalnym Związku Pracowników Handlowych przy ul. Leszno przeprowadzono rewizję i aresztowano kilka osób, podejrzanych o działalność komunistyczną. (w)

Podatki we Francji.

Paryż, 23. 4. (PAT). Wpływy z podatków w ciągu miesiąca marca r. b. wyniosły 2.877.414.100 fr., co stanowi nadwyżkę 3.666.250 franków nad przewidywaniami budżetu, a o 169.318.400 fr. mniej, niż wpływy z podatków w w marcu ub. roku.

Rok budżetowy 1930/31 przyniósł nadwyżkę 944.651.200 fr. nad przewidywaniami, o 873.737.100 fr. mniej niż w roku budżetowym 1929/30.

Sir Drummond u Curtisa

Berlin, 23. 4. (Tel. wł.) Sir Eric Drummond złożył dzisiaj przed południem zapowiadzianą wizytę min. Curtiusowi. W rozmowie poruszono podobno tylko kwestje techniczne, związane z majową sesją Rady Ligi Narodów.

Pozn. Kom. Akad. wobec prowokacji gdańskich

W najbliższych dniach Poznański Komitet Akademicki, naczelna reprezentacja młodzieży akademickiej środowiska poznańskiego, urządza wiec ogólnoakademicki w sprawie prowokacyjnych wystąpień Gdańska wobec Polski.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.9175 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.9275 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.13 do 212.43 zł, gotówką 211.73 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 173.10 zł do 173.36 zł, gotówką 172.76 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 23. 4. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f. w. h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f. w. h.).

„Ceny transakcyjne“
Żyto 75 tonn par. Poznań . . . 30.25
Uspodobienie stałe.

„Ceny orientacyjne“
parytet Poznań

Pszenica . . . . . 34.25— 34.75
Uspodobienie stałe.

Jęczmień przemiałowy . . . 26.00— 27.00
Uspodobienie mocne.

Jęczmień browarowy . . . 29.00— 30.00
Uspodobienie mocne.

Owies pastewny . . . . . 27.00— 28.00
Uspodobienie mocne.

Mąka żytnia 65% wł. work. 43.50— 44.50
Uspodobienie stałe.

Mąka pszen. 65% wł. work. 52.00— 55.00
Uspodobienie stałe.

Otręby żytnie . . . . . 24.50— 25.50
Otręby pszenne . . . . . 24.50— 25.50

Otręby pszenne (grube) . . . 25.50— 26.50
Rzepak . . . . . 38.00— 40.00

Gorczyca . . . . . 42.00— 47.00
Wyka latowa . . . . . 45.00— 47.00

Peluszka . . . . . 47.00— 50.00
Groch polny . . . . . 29.00— 30.00

Groch Victoria . . . . . 30.00— 34.00
Łubin niebieski . . . . . 26.00— 28.00

Łubin żółty . . . . . 34.00— 38.00
Koniczyna czerwona . . . . . 300.00— 350.00

Koniczyna biała . . . . . 340.00— 460.00
Koniczyna szwedzka . . . . . 230.00— 260.00

Koniczyna żółta odłuszczone . 140.00— 170.00
Koniczyna żółta w łuskach . . 60.00— 70.00

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 23. 4. 1931 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe wykazało tendencję nadal utrzymaną, a nawet z odzieniem mocniejszym.

Z pap. państw. nabywano chętnie po 48 1/2—48 3/4 proc. i poz. inwestycyjną po 88.— Z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. był mocniejszy nastrój na 8 proc. listy dolarowe (stare), za które płacono 91 1/2 proc. (przy dew. 8.90) na 6 proc. listy żytnie po 20.— 20.50 (za 1 ctr. mtr.) i na 4 proc. listy zast. konwert. 38.— 38 1/2 proc. Również płacono za 8 proc. listy dolarowe amortyzacyjne po 86 proc. (przy dew. 8.90).

Akcje bankowe bez notowania. Z akcji przemysłowych płacono za Cegielskiego 35.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).

5% Pożyczka konwersyjna 48 1/2—48 3/4 % P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 91 1/2 % P.

8% listy dolarowe w złocie amort. 86% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38—38 1/2 % P.

(Kurs w złotych).

6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 20—20.50 P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 88.— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Cegielski H. I em. zł. 35.— P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 23. 4. 1931 r.

Waluty **Gołówka**

Dolarzy St. Zjedn. tr.: 8.91—8.90 1/2, sp.: 8.92 1/2, kup.: 8.88 1/2.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124.10	124.41	123.79
Gdańsk	173.45	173.88	172.02
Holandja	358.55	359.45	357.65
Nowy Jork	8.918	8.938	8.898

	trans.	sprzed.	kup.
Nowy Jork kabel	8.926	8.946	8.906
Londyn	43.38	43.49	43.27
Paryż	34.90 1/2	34.99	34.82
Praga	26.43 1/4	26.49 1/2	26.37
Szwajcaria	171.95	172.38	171.52
Wiedeń	125.47	125.68	125.16
Berlin	212.56		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest.	90.00
3% poz. bud.	47.00—47.25
5% poz. konw.	49.00
10% poz. kol.	105.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	127.00—127.50
Sole Potasowe	0.00— 90.00
W. T. F. Cukru	29.50— 29.00
Modrzęjów	0.00— 6.95
Ostrowieckie	0.00— 39.15
Haberbusch	90.00

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Papiery państwowe przeważnie mocniejsze, listy zast. przeważnie słabsze, dla akcji tendencja niejednolita. Z bankowych słabszy Bank Polski. Sole Potasowe utrzymane, Cukier utrzymany, z metalurgicznych słabszy Modrzęjów i Ostrowiec, ze spożywczych mocniejszy Haberbusch.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 23. 4. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg. 288.00—290.00
Tendencja słaba.

Żyto march. 70—71 kg. . . . 195.00—197.00
Tendencja słabsza.

Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 230.00—244.00
Tendencja spokojna.

Owies march. od st. załad. 185.00—189.00
Tendencja słaba.

Mąka pszena . . . . . 34.50—40.50
Tendencja cicha.

Mąka żytnia . . . . . 27.00—29.10
Tendencja spokojna.

Ospa pszena . . . . . 14.00—14.25
Tendencja mocna.

Ospa żytnia . . . . . 14.25—14.50
Tendencja mocna.

Groch Victoria . . . . . 24.00—29.00
Groch drobny jadalny . . . . 23.00—27.00

Groch pastewny . . . . . 19.00—21.00
Peluszka . . . . . 25.00—30.00

Bób polny . . . . . 19.00—21.00
Wyka . . . . . 23.00—26.00

Łubin niebieski . . . . . 13.50—15.50
Łubin żółty . . . . . 22.00—26.00

Makuchy rzepakowe . . . . . 9.80—10.20
Makuchy lniane . . . . . 14.10—14.30

Wytłoki suche paryt. Berlin . 8.00— 8.20
Śróć Soja . . . . . 14.20—14.90

Płatki ziemniaczane . . . . . 15.50—16.00
Ziemniaki jadalne białe . . . . 1.70— 2.00

Ziemniaki jadalne czerwone . 2.00— 2.30
Ziemniaki nieb. z Odenwald . 2.10— 2.50

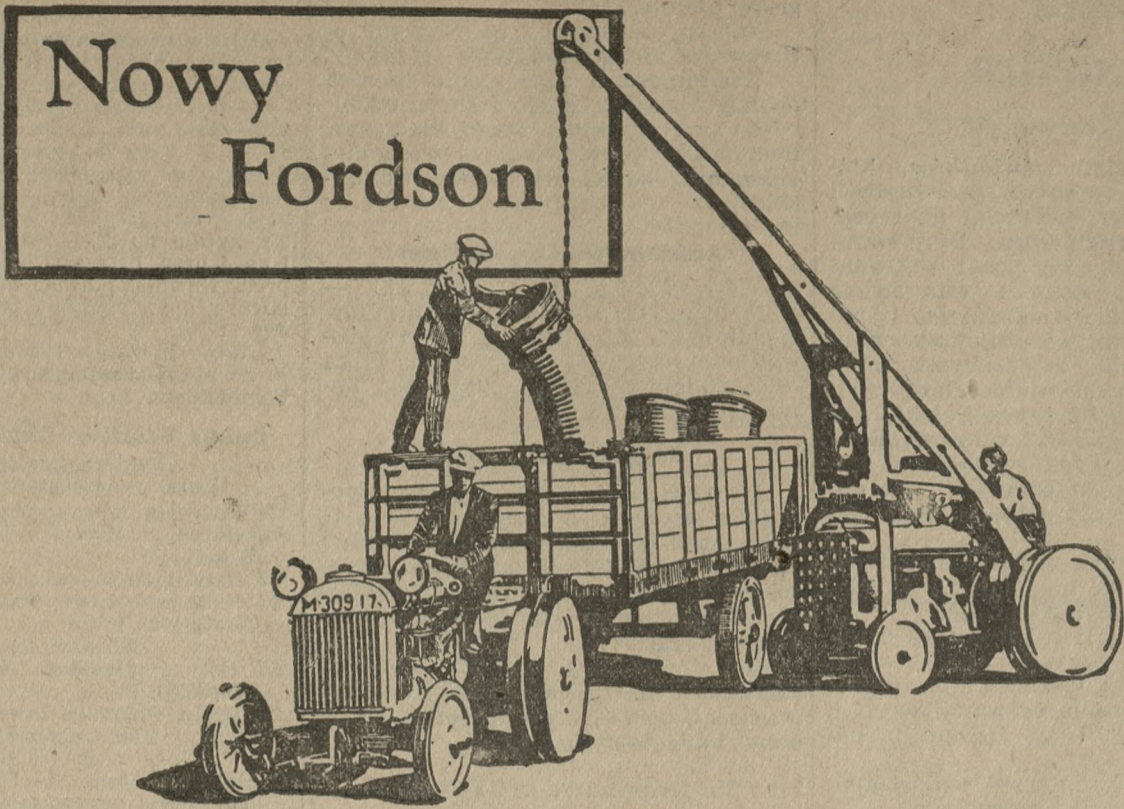
Ziemniaki jadalne żółte . . . 2.90— 3.30
Ziemniaki fał. yczne . . . . . 8 1/2—9 fg.

Ogólna tendencja słabsza
Notowania złotego w Berlinie z dnia 23. 4. 1931 r.

Wyplaty na Warszawę . . . . . 46.90— 47.10

Noty wielkie . . . . . 47.775— 47.175

potrafi dokonać 203 czynności przemysłowych!

Niektóre możliwości zastosowania jako traktoru:

Przewozy w warsztatach
Przewozy portowe
Ciągnięcie wozów
Przeprowadzki
Przewozy papieru
Przewozy drobnicy
Holowanie przy

kanalach
Transporty wojskowe
Służba w gminie
Służba sanitarna
Pług śniegowy
Budowa dróg
Kładzenie kabli
Karczowanie
Ciężkie transporty
i t.d. i t.d.

Niektóre możliwości zastosowania jako stałego motoru:

Kompresor powietrza
Betoniarzki
Napęd taśmy przenoszącej
Elewatory
Pompy odwadniające
Oświetlenie elektryczne
Windy
Maszyny warsztatowe
Prasy
Wszelkie pompowanie
Roboty w kamieniołomach
Piłowanie kamieni
Tarcie drzewa
Nawijanie
Dźwigi

Mogliśmy stwierdzić, że traktor Fordson może znaleźć zastosowanie przy 203 rozmaitych czynnościach przemysłowych. Daje on przemysłowcom tę korzyść, że zostaje dostarczony gotowy do jazdy, z gumami, hamulcami i instalacją oświetlenia elektrycznego. Tem samym Fordson może mieć dwojakie zastosowanie: jako traktor i jako motor stały.

Przy ciężkich transportach Fordson zmniejsza potrzebny kapitał obrotowy i koszty własne do połowy. Jako motor stały jest on najdoskonalszą i najpożyteczniejszą maszyną, dzięki swej prostocie i zręczności, oraz dzięki wszechstronnemu zastosowaniu.

Prosimy zażądać informacji od najbliższego odsprzedawcy Fordsona. Bezpłatny pokaz nie obowiązuje do kupna.

LINCOLN FORDSON

SAMOLOTY

Fordson

Część Wilna pod wodą

Wilno, 23. 4. (PAT.) Wylew Wilji zwiększa się. Od północy do godz. 8 rano w czwartek stan wody na rzece podniósł się o 40 cm i wynosi 6,90 m. Sytuację pogarsza ciepło słonecznego dnia.

Woda zalala część ulic Zygmunto-wskiej, Arsenalskiej i Kościuszkowskiej, wskutek czego komunikacja piesza pomiędzy pl. Katedralnym i Antokołem jest przerwana. Autobus nr. 3 przejeżdża przez wodę, tak samo przechodnie przebywają zalaną przestrzeń w

dorożkach lub zmuszeni są obchodzić Górę Zamkową. Budynki nad Wilją, gdzie mieści się rzeźny posterunek P. P., opuszczono w nocy. Szereg innych ulic, mianowicie brzeg Antokołu, jest zalany wodą, jak również niektóre ulice na Zwierzyńcu i na Zakręcie. Magazyn Konary znajduje się częściowo pod wodą. W kilkunastu punktach domom, położonym nad rzeką, grozi zawalenie, ponieważ woda podmyła ich fundamenty.

Gen. Kutiepow żyje i przebywa w więzieniu moskiewskim?

Warszawa, 23. 4. (Tel. wł.) — W sferach rosyjskich rozszala się pogłoska, jakoby gen. Kutiepow przebywał w więzieniu moskiewskim na Łubiance.

Wiadomość ta pochodzi podobno od pewnej osoby, która przebywała w

więzieniu tem razem z Kutiepowem i z nim rozmawiała.

Kutiepow miał być przewożony samochodem przez Polskę. Bolszewicy podobno nie tracą nadziei, iż uda im się przeciągnąć Kutiepowa, jak niegdyś Brusyłowa, na swoją stronę. (w)

Z Stronnictwa Narodowego

Plenarne zebranie Koła Śródmieście W salce Stronnictwa Narodowego (św. Marcin 65) odbyło się miesięczne zebranie Koła Śródmieście S. N. Zagał je i przewodniczył mu wiceprezes p. Karol Rzepecki, poświęcając na wstępie kilka serdecznych słów pamięci długoletniego i zawsze ofiarnego

członka śp. Edwarda Mazurkiewicza. Przez powstanie uczcili zebrani pamięć śp. Zmarłego.

Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego zebrania, wygłosił zajmujący i dostosowany do zagadnień chwili referat, na temat: „Podważanie fundamentów pokoju”, prezes Koła, p. red. Jerzy Herniczek. Ciekawych wywodów mówcy wysłuchali zgromadzeni z

wielkiem zainteresowaniem, dziękując mu burzliwymi oklaskami.

Zkolei prezes zarządu miasta Poznania S. N., p. red. Tadeusz Powidzki w kilku słowach nawoływał do popierania rzemieślników i kupców członków Stronnictwa Narodowego. W dalszym ciągu przyjęto kilku nowych członków oraz zgłoszono kilku kandydatów, poczem wybrano delegatów na zjazd rady wojewódzkiej w osobach pp. Przybylskiej Ludwiki, Rzepeckiego Karola i Całki Wacława. Zebranie zaszczylił swą obecnością p. pos. Józef Kawecki.

Koło Poznań - Wilda.

W wtorek, 21 bm. odbyło się na Wildzie w salce p. Zawadkowej zebranie Koła Stron. Narod., któremu przewodniczył prezes Koła p. inż. Maćkowiak.

Po załatwieniu spraw wstępnych i po przemówieniu prezesa na temat zawartego z Niemcami układu handlowego, wskazując szczególnie na skutki tego układu dla ziem zachodnich, zabrał głos jako prelegent p. red. A. Piotrowski, mówiąc na temat ogólnego położenia polityczno - gospodarczego w Polsce.

Obszerna dyskusja, jaka się na tem

Udrczony człowiek.

Dokucza mu reumatyzm, a w domu niema tabletek Aspiriny. Jeśli jest rozsądny, pomyśli o tem, aby nabyć natychmiast w aptece oryginalnych tabletek Aspiriny, które usmierzeją bóle.

Istnieje tylko jedna

ASPIRINA

Każde opakowanie i każda tabletki oryginalnej Aspiriny opatrzone są znakiem BAYER.
nr 48 49

tle wyłoniła, w której przemawiali m. in. pp. Olszewski, Jeske, Nowak, Liszkowski, inż. Maćkowiak i t. d. wykażała duże zainteresowanie się sprawą. Po wolnych głosach i apelu do zapisywania się na członków Stronnictwa, solwował przewodniczący przeszło dwie i pół-godzinne obrady.

Trzy zebrania w powiecie rawickim

W niedzielę dnia 12. b. m. odbyły się w powiecie rawickim trzy duże zebrania, na których poseł okręgu p. Józef Kawecki zdawał sprawozdanie z prac sejmowych oraz sytuacji politycznej kraju.

Miejska Górka. Pierwsze zebranie odbyło się w Miejskiej Górze o godz. 12-ej w południe przy udziale około 300 osób z miasta i okolicy. Zebranie to zagał prezes miejscowego Koła Stron. Nar. p. Franciszek Bartkiewicz, udzielając głosu posłowi Kaweckiemu. Przemówienia posła, który w jasny i przekonujący sposób oświetlił sprawę budżetu państwa, więzienie posłów w Brześciu sprawę umów z Niemcami i nowych ustaw podatkowych — wysłuchano w wielkiem skupieniu, godząc się z wywodami mówcy.

Po przemówieniu postawiono kilka pytań, na które poseł odpowiadał, poczem uchwalono jednogłośnie rezolucje protestacyjne w sprawie Brześcia i umów z Niemcami. W trzeciej rezolucji zebrani wyrażają pełne zaufanie i uznanie dla Klubu Narodowego w Sejmie za walkę o oszczędny budżet i jednocześnie stwierdzają, że wobec nędzy gospodarczej, która dotyka wszystkie warstwy narodu, wszelkie dalsze obciążenia podatkowe mogą doprowadzić do zniszczenia funkcjonujące dotychczas warsztaty pracy.

Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu „Boże coś Polskę”.

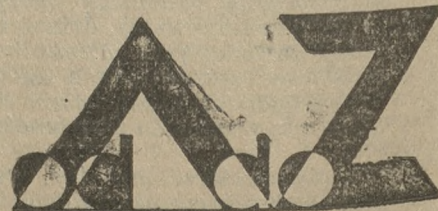
Sarnowa. O godz. 3 popoł. w Sarnowie w sali p. Stachowiaka odbyło się nadzwyczajne zebranie Koła Stronnictwa Nar. pod przewodnictwem p. Wacława Malaka, na którym przemawiał poseł Kawecki wobec zgórą 250 osób. Zebrani wysłuchali mówcy z powagą i spokojem. W dyskusji zabierali głos pp. Kolibabka i p. Stanisław Gierek, poczem uchwalono rezolucje podobne, jak w Miejskiej Górze.

Na zakończenie p. W. Malak w serdecznych słowach podziękował p. posłowi za chętną przybycie i za wyczerpujące sprawozdanie poczem wniesiono okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i odśpiewano wspólnie „Boże coś Polskę”.

Słupia. O godz. 6 wieczorem odbyło się w Słupiu pod przewodnictwem p. Anastazego Mrała zebranie, zwołane przez Stronnictwo Narodowe, na którym wobec zgórą 100 słuchaczy wygłosił przemówienie poseł okręgu p. Józef Kawecki, oświetlając specjalnie położenie rolnictwa. Zebrani gospodarze - rolnicy z Słupia i okolicy z wielkiem zainteresowaniem wysłuchali przemówienia, gorąco dziękując p. posłowi za przybycie.

Ilość bezrobotnych w Niemczech.

Berlin, 23. 4. (PAT.) Według statystyki urzędowej ilość bezrobotnych w dniu 15 bm. spadła o 120 000 i wyniosła 4 628 000 osób.

Koncesja kolejowa w ogniu krytyki

Prasa polska bardzo żywo zajmuje się sprawą udzielenia konsorcjum francusko-polskiemu koncesji na budowę i eksploatację linii kolejowej łączącej Śląsk z morzem. Cały szereg pism wita z zadowoleniem fakt poważnego zaangażowania się kapitału francuskiego na terenie Polski i rozpatruje korzyści ogólnie - gospodarcze uruchomienia tak ważnego szlaku komunikacyjnego. Z drugiej strony jednak warunki finansowe tej transakcji podawane są surowej krytyce nawet w pismach zbliżonych do rządu.

„Czas”, krakowski organ konserwatyistów stwierdza, że niesłusznie określa się cały ten interes mianem pożyczki. A dalej stwierdza, iż kapitał francuski odniesie z tej transakcji nader poważne korzyści; podczas gdy we Francji, która rozporządza obecnie olbrzymią ilością gotówki, kapitalista może liczyć na oprocentowanie lokat w wysokości od 3—4 proc., to

„Polska inwestycja przyniesie mu 6 i pół proc., nie licząc zysku na kursie obligacji. Następnie — nowa linia kolejowa, której ruch przewozowy będzie bardzo znaczny, zostanie oddana w wieloletnią dzierżawę towarzystwu, któremu kapitał mają przeważnie dostarczyć kapitaliści francuscy. Dochody tej magistrali będą rozdzielane, według specjalnego klucza, pomiędzy akcjonariuszy, polski skarb państwa i fundusz amortyzacyjny obligacji przez towarzystwo dzierżawiące wypuszczonych. Nie wiemy, któremu z tych czynników będzie przyznane pierwszeństwo; prawdopodobnie funduszowi amortyzacyjnemu. Ponieważ jednak, według wszystkich obliczeń, nowa linia będzie bardzo rentowna, — należy mieć nadzieję, że gwarancje skarbu polskiego będą raczej teoretyczne. Obejmują one oprocentowanie i amortyzację kapitału obligacyjnego i oprocentowanie kapitału akcyjnego. Jeżeli dochody linii nie wystarczą, skarb państwa będzie pociągnięty do dopłat, które mogą być dość wysokie. I to jest ryzyko państwa. Druga ujemna strona, to prawdopodobne zmniejszenie dochodów polskich kolei państwowych”.

Na ciężkie warunki finansowe zwraca uwagę „A. B. C.” pisząc:

„Gdy się przeczyta projekt ustawy, wniesiony do Sejmu i warunki koncesji,

nie można się oprzeć wrażeniu, że korzyści budowy tej pierwszorzędnego dla Polski znaczenia linii kolejowej, okupić mamy nadmiernymi ciężarami.

W uzasadnieniu projektu podana jest cyfra kosztów pożyczki, zawartej na lat 45. Koszt ten, jak czytamy, odpowiada pierwszemu warunkowi, jaki rząd stawia operacjom kredytowym: pożyczka jest mianowicie tańsza od poprzednich. To twierdzenie nie wydaje się ścisłym, przy porównaniu z kosztem pożyczki stabilizacyjnej 27 roku, wynoszącym 9,45 proc., różnica wyrażająca się ośmiu setnymi procentu rocznie, jest niezmiernie małą w porównaniu z korzyściami koncesji kolejowej, która stanowi dla pożyczającego dodatek, rozmiary którego dają się tymczasem obliczyć. Jeżeli zaś uwzględnimy sytuację na rynkach pieniężnych Ameryki i Francji w 1927 r. i teraz, to się okaże, że pożyczaliśmy na 9,45 proc. rocznie w 1927, gdy stopa dyskontowa we Francji była 3 i pół a w Stanach 5 proc., a teraz mamy, dając koncesję, pożyczkę na 9,37 proc., gdy pieniądź w tych krajach stał w dyskoncie banków emisyjnych do 2 proc.

Zadnego tu stopniowania w tanioci odczywiście niema, byłoby błędem w siebie i w innych wmawiać, że warunki tej transakcji są dla Polski korzystne.

Oficjalne sankcjonowanie oprocentowania zagranicznego kapitału przy gwarancjach zastawowych, poręce państwa i korzyściach koncesyjnych na 9,37 proc. rocznie jest przyznaniem, iż jesteśmy nadal objektem dla wycisku zagranicznego kapitału”.

Ten sam motyw powraca w sjonistycznym „Nowym Dzienniku”. Czytamy w nim, że

„warunki pożyczki są dla nas ciężkie, nie mówiąc już o tem, że utrwała ona tradycję, iż każda pożyczka, udzielona Polsce, musi mieć specjalne zabezpieczenie. Istotnie, wszak każda pożyczka dotychczasowa ma jakieś dodatkowe określenie, jak „tytoniowa”, „zapalczana”, „kolejowa” itp., a określenia te są niestety wymownym dowodem małego zaufania zagranicy do nas. Jedyny wyjątek pożyczki, udzielonej bez specjalnego zastawu, stanowiła pożyczka stabilizacyjna z 1927 roku, niestety jednak nie zdołała ona przetrwać tradycję”.

A zatem głosy prasy świadczą, iż zasadniczo pożądanym faktem wejścia francuskiego kapitału inwestycyjnego na rynek polski odbywa się kosztem ciężkich z naszej strony ofiar finansowych.

V. Blasco Ibanez o dyktaturze w Hiszpanji

W rok po wprowadzeniu dyktatury w Hiszpanji ogłosił znany pisarz i wyganiec polityczny, V. Blasco Ibanez, książkę, wydaną w listopadzie 1924 r., w której m. in. mówi:

„Dyrektorjat wszczął rewolucję przeciwko niemoralności, a od pierwszych dni jego triumfu niemoralność była po stronie dyrektorjatu.

„Nigdzie nie ukazywali się ci straszni złodzieje, których bezkarność... usprawiedliwiałaby zamach Primo de Rivery.

„Gen. Primo de Rivera to typ, który przez małostkowość i zarozumiałość, czego dał dowody w swoich przemowach, przypomina bardzo owych improwizowanych generałów w Meksyku i małych republikach południowo - amerykańskich.

„Dyktator, jako prawdziwy komediant, starając się o efekty sceniczne i spokojnie przeinaczając prawdę dla zdobycia przejściowych oklasków, wie, że on i jego towarzysze nie będą mogli utrzymać się przy władzy, gdy będą zbyt śmiało dawali dowody swej żołdackiej brutalności. Zajmuje się więc także stworzeniem partji cywilnej, nazwanej Unją Patrijotyczną. Zamierza na pozór wrzucić władzę na rzecz figurantów, przebranych po cywilnemu, podczas gdy sam, skryty za kulisami, rządzi bez przerwy.

„Minister policji, generał Martinez Anido, to istotny zbrodniarz, którego znają wszyscy w Hiszpanji. Na sumieniu tego osobnika, o ile je wogóle posiada, ciężką setką zbrodni, których kazał dokonać zgrań oddanych sobie bandytów, zwanych los pistoleros.

„Hiszpanja dzisiaj jest narodem, który żyje w jarmie. Nie może mówić, ma usta zakneblowane, nie może pisać, ma związane ręce! Instynkt samozachowawczy, naturalny i prawy, nie pozwala ludowi wyjść na ulicę i protestować przeciw niewolnictwu. Łatwo jest bowiem armji, mającej w swoich rękach wszystkie współczesne środki niszczenia, utrzymać kraj pod batem, a salwą karabinów i mitraljez zmusić bezbronną tłum do milczenia”.

Sukces inicjatywy „Stahlhelmu”

Przed rozwiązaniem sejmu pruskiego

Jak wiadomo, w sejmie pruskim istnieje większość centrowo - lewicowa, opierająca się głównie na socjaldemokraty i na centrum katolickim. Dzięki koalicji socjalistyczno - centrowej utrzymuje się od dłuższego czasu rząd, którego premierem jest socjalista Otto Braun. Skład rządu pruskiego różni się zatem od składu rządu Rzeszy, do którego socjaliści nie wchodzi.

Żywioły nacjonalistyczne po ostatnich wyborach do Reichstagu i wyborach komunalnych, które przyniosły tak poważne zwycięstwo partji hitlerowskiej, wszczęły propagandę za wczesniejszym rozwiązaniem obecnego sejmu pruskiego i rozpisaniem nowych wyborów. Propaganda ta znalazła swój wyraz w akcji t. zw. „Volksbegehren”, podjętej przez „Stahlhelm”. „Stahlhelm” postanowił zażądać plebiscytu w sprawie rozwiązania sejmu pruskiego, w tym celu jednak w myśl obowiązujących ustaw musiał zebrać na listy „Volksbegehren” podpisy co najmniej 20 procent (t. j. w tym wypadku 5 270 000) osób uprawnionych do głosowania.

Zbieranie podpisów trwało przez trzy tygodnie i przyniosło sukces inicjatywie „Stahlhelmu”, dzięki poparciu jej przez hitlerowców. Według komunikatu zarządu „Stahlhelmu” liczba podpisów przekroczyła znacznie 5 270 000. Urzędowego stwierdzenia wyniku dotychczas jeszcze niema, procedura bowiem uregulowana jest w ten sposób, że wnioskodawca sam zbiera listy z podpisanymi, zlicza głosy i w przeciągu 8 tygodni doręcza je krajowemu kierownikowi wyborów (Landeswahlleiter), którego obowiązkiem jest następnie przedłożyć „Volksbegehren” sejmowi. Jeśli sejm odrzuci wniosek, zawarty w „Volksbegehren”, to następuje tak zw. „Volksentscheid”, czyli referendum ludowe. By wniosek, nad którym głosowanie się odbywa, przeszedł, musi on zebrać co najmniej połowę głosów wszystkich osób, posiadających prawo wyborcze, tj. w tym wypadku 13 200 000. Głosowanie jest tajne, przyczem głosuje się kartkami z napisem „tak”, lub „nie”.

Prasa republikańska stara się oczywiście zatuszować wrażenie sukcesu, odniesionego przez inicjatywę „Stahlhel-

Główna PREMJA 22-ej Loterii Państwowej

w kwocie **300 000** złotych

wraz z wygraną na 15 000 zł, razem więc zł 315 000 padła i tym razem na los Nr. 137 220, zakupiony w największym i najszcześniejszym Kantorze w kraju

„NADZIEJA”, Lwów, Sykstuska 6

Przysłowiowe wprost szczęście, jakie sprzyja klientom naszej Kolektury, nie opuściło ich również i w bież. Loterii. Każda Loteria — to nowy rekord szczęścia naszych odbiorców.

W ubiegłej 22-ej Loterii wypłaciliśmy ponadto następujące główne wygrane:

Zł 25 000 na Nr. 104 735	Zł 5 000 na Nr. 24 393
Zł 20 000 na Nr. 54 911	Zł 5 000 na Nr. 67 578
Zł 20 000 na Nr. 57 459	Zł 5 000 na Nr. 107 113
Zł 20 000 na Nr. 59 331	Zł 5 000 na Nr. 112 426
Zł 20 000 na Nr. 144 597	Zł 5 000 na Nr. 129 707
Zł 10 000 na Nr. 26 054	Zł 5 000 na Nr. 129 900
Zł 10 000 na Nr. 96 647	Zł 5 000 na Nr. 130 891
Zł 10 000 na Nr. 134 009	Zł 5 000 na Nr. 137 386

oraz wiele tysięcy wygranych na łączną sumę

kilku milionów złotych.

Losy 1-ej klasy są do nabycia w cenie: zł 10,— za ówciartkę, zł 20,— za półówkę, zł 40,— za cały.

Główna wygrana 1 000 000 złotych.

Co drugi los wygrywał!

Na zamówienie wystarcza korespondentka. Natychmiast po otrzymaniu zlecenia wysyłamy oryginalne losy wraz z blankietem P. K. O. na bezpłatną przesyłkę należytości.

nw 9442

mu”. Z pism rządowych jedynie tylko „Deutsche Allgemeine Zeitung” wyraża opinię, iż wobec żądania, wyrażonego przez tak znaczny odłam ludności Prus (zapisy na listy „Volksbegehren” są jawne), sejm powinien sam się rozwiązać i spowodować w ten sposób nowe wybory.

Według ostatnich wiadomości z Berlina nawet w kołach lewicowych przeważa obecnie opinia, że należałoby sejm jak najszybciej rozwiązać, by ubiec referendum ludowe.

Jako moment ciekawy podkreślić należy, że największe sukcesy odniosło „Volksbegehren” we wschodnich prowincjach Niemiec, a zwłaszcza w Pomeranii i Prusach Wschodnich, gdzie wpływy hitlerowców i Hugenerga są wśród ludności niemieckiej bardzo silne. W niektórych gminach liczba podpisów przekroczyła 50 proc. wszystkich uprawnionych do głosowania.

Rodacy!

Podczas wyborów w listopadzie r. ub. głosowało na listę nr. 4 w samym tylko Poznaniu przeszło 63.000 obywateli i obywateli — narodowców. Nie wszyscy są jednak zapisanymi członkami Stronnictwa.

Zależy nam na tem, aby na zebraniach miesięcznych, na których wygłasza się interesujące referaty i porusza wszystkie sprawy naszego życia publicznego i t. p., skupiać jak największą ilość wyznawców naszej idei. Wobec tego apelujemy do wszyst-

kich tych, którzy nasz program uznają i są zwolennikami naszymi, aby zapisywali się jako członkowie Stronnictwa. Składki miesięczne minimalne.

Zapisywać można się:

dla Śródmieścia w „Kurjerze Poznańskim” i „Orędowniku Wielkopolskim” u red. p. Słowińskiego od 9 — 1,

dla Jeźycy u p. prez. A. Pawłowskiego ul. Patr. Jackowskiego 25, II ptr. od godz. 4 — 6,

u p. L. Zaremby Rychwalskiego, ul. Mickiewicza 3 I ptr., od godz. 1 — 3,30,

dla Wildy w lokalu p. Zawadkowej, Górna Wilda 75,

dla Chwaliszewa u p. Libery, Chwaliszewo 38,

dla Śródk i u p. Wentzla, Rynek Śródecki 3,

dla Głównej u p. Stelmaszyka, Gnieźnieńska 20,

dla Naradowic każdorazowo przed zebraniem w lokalu p. Urbańskiego.

dla Winiar u p. Wojciecha Bączkowskiego, Św. Leonarda 2,

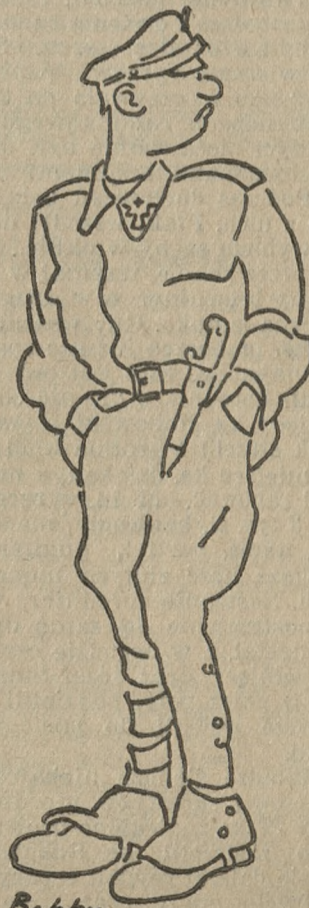
Zarząd Stronnictwa Narodowego na m. Poznań.

Godz. 21.30

Dziś w RADJO Komedja „Złoty Wiek Rycerstwa”

nw 9110

Po nieudanej „sanacji” Powstańców pomorskich

Bobby

Strzelec: Dziwni ludzie — nie chcieli zaawansować z „żwiń pomorskich” na strzelców pomorskich!

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Zuchwały rabunek w śródmieściu

Zorganizowana szajka wtargnęła do sklepu p. Plucińskiego przy ul. Fr. Ratajczaka nr. 36 i okradła go na sumę około 60 tys. zł — Drugie, podobne włamanie popełniono na ulicy Dąbrowskiego

Niezwykle zuchwałej kradzieży z włamaniami dokonano w znanym magazynie galanterji skórzanej p. Leona Plucińskiego (ul. Fr. Ratajczaka 36). Kradzież ta jest niewątpliwie dziełem rutynowanych włamywaczy, którzy zabrali towary skórzane w najlepszych gatunkach ogółem wartości 50 do 60 tys. zł. Dokładnej sumy strat nie zdano jeszcze ustalić.

Złodzieje wtargnęli do magazynu od strony podwórza i wylamali podwójne kraty, zabezpieczające okna. Przez kantor wtargnęli następnie do wnętrza magazynu i tu rozpoczęła się grabież. Wszystkie przedmioty około 100 torebek damskich, teki skórzane, portfele ze skóry fokowej i inne luksusowe przedmioty, pakowali rabusie do kufrów, znajdujących się również w magazynie. M. in. skradziono znaczną ilość mniejszych neseserów w zbyt kownem wykonaniu oraz wielką walizkę - neseser. Część przedmiotów zdołał p. Pluciński już odzyskać, gdyż policja ujęła kilku sprawców kradzieży. Odebrane jednak rzeczy znajdują się w oplakany wprost stanie; są tak zniszczone, że straciły co najmniej połowę

swej wartości. Łup swój odwieźli włamywacze samochodem.

Należy zauważyć, że firma L. Pluciński już po raz czwarty pada ofiarą napadu rabunkowego. Dwukrotnie złodzieje włamali się oknem wystawowym od strony ulicy, wyrządzając straty na łączną sumę 8 tys. zł, a za trzecim rozpruli kasę. Obecna kradzież swymi rozmiarami jest podobna do głośnego włamania do sklepu jubilerskiego p. Mańczaka przy ul. 27 Grudnia.

Rabusie „pracowali” podczas ulewnej deszczu przez dłuższy czas i słyszał ich stróż cukierni Fangrata, którego uwagę zwracał głośny stuk młotów czy też kilofów. Stuk ten słyszeli również lokatorzy górnych pięt, nie wydawał im się jednak podejrzany ze względu na długotrwałość.

Drugą wielką kradzież popełniono przy ul. Dąbrowskiego 46 w składzie cygar p. Józefa Urbaniaka. Włamywacze zabrali papierosy i tytoń wartości przeszło 4 tys. zł. Ze sposobu dokonania kradzieży i włamań w ostatnich dniach wynika, że na terenie Poznania grasowały doskonale zorganizowane szajki.

miekkich, które częściowo już zamieniono na złote zegarki, obrączki itp.

Początkowo sprawcy mordu, nie chcieli powiedzieć prawdy, potem jednak, wobec drugoczących dowodów, przyznali się do winy. Z aktów wynika, że oskarżeni są notorycznymi bandytami i dokonali całego szeregu zbrojnych napadów. Poprzednio już wtargnęli oni na plebanję ks. kan. Losińskiego w Sierakowicach na Pomorzu. Skrepowali sznurami ks. Ł., zakneblowali mu usta poczem zrabowali większą ilość pieniędzy, terroryzując mieszkańców browningami. Niemniej zuchwałego włamania dokonali w firmie E. Hofman w Bydgoszczy, a ponadto mają na sumieniu wiele podobnych sprawek w okolicy.

Po odczytaniu aktu oskarżenia, oraz dokumentów i przesłuchaniu nielicznych świadków — sąd postanowił odroczyć sprawę i Ptaka oddać pod obserwację lekarzy-psychiatrów. (z)

Siewca śmiechu

Antoni Fertner wystąpi wkrótce w Teatrze Polskim.

Pisz nam z kancelarji Teatru Polskiego:

Nielada sensację wśród publiczności teatralnej wywoła niewątpliwie wiadomość, że w najbliższym czasie rozpocznie na scenie Teatru Polskiego gościnne występy niezrównany artysta, ulubieniec publiczności poznańskiej, p. Antoni Fertner.

Niema smutku, ani troski, którejby nie rozproszył swym beztroskim humorem ten przemily, czarujący szczerem złotem swego talentu świetny artysta warszawski, niedawny jubilat scen stołecznych. Gościnne występy Antoniego Fertnera rozpoczną się w przyszłym tygodniu.

KALENDARZYK

Czwartek, 23 kwietnia 1931.

Słońce: wschód 4,40; — zachód 19,02; — długość dnia 14 godz. 22 min

Księżyc: wschód 7,07; — zachód 0,49; — przed pierwszą kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 4 st. C., pogodnie, wiatr południowo - zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 753 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 6 st. C., najniższa plus 1 st. C. Ilość opadu 5 mm.

Przepowiednia pogody na piątek: Pogodnie i ciepło.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu Dziś plus 1,82 m.

Kal. rzk.: Wojciech B. i M.; jutro Jerzy. Kal. słow.: Wojciech Św.; jutro Jerzy Św.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Posiedzenie Polskiego Tow. Chemicznego** odbędzie się w piątek, dnia 24 bm. o godz. 19 w sali wykładowej Zakładu Chemji Farmaceutycznej w gmachu Chemji przy ul. Grunwaldzkiej 14. Porządek obrad: Prof. dr. Jerzy Suszko: „O niektórych zagadnieniach stereochemji połączeń organicznych”.

— **Tow. „Przystań”** urzędują w piątek, 24 bm. o godz. 20 walne zebranie na salce Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego. Wykład na tem „Obowiązki społ. w ratowaniu dziewcząt upadłych” wygłosi prof. dr. Karwowski.

— **Z Sekcji Misyjnej Sodalicji Pań Miejskich.** Zebranie odbędzie się w piątek, 24 bm. o godz. 17 w salce Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego. Ks. prof. Nowacki wygłosi drugą część swego referatu o Unji. Goście mile widziani.

— **Stowarzyszenie św. Żyty** wzywa wszystkich członków swoich na uroczysty obchód święta Patronki św. Żyty w niedzielę o godz. 17 na sali OO. Jezuitów. — (Rozdanie nagród i przedstawienie). Nabozęństwo kwartalne odbędzie się w dniu św. Żyty (w poniedziałek) o godz. 6 w kościele OO. Jezuitów. Wspólnie komunja św.

— **Ze Zw. Wytwórców win i soków owocowych.** Walne zebranie odbędzie się dnia 29 bm. o godz. 11 w lokalu firmy Kantorowicz, Grochowe Łąki 6. Obecność wszystkich członków konieczna.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich (Fliaja Poznań)** przypomina iż w piątek, 24 bm. o godz. 8 odbędzie się próbną cz. san. pań, zaś w niedzielę o godz. 15,30 konkurs czesania, połączony z zabawą taneczną.

ZYCIE SOKOLE

— **Tow. gimn. „Sokol” Poznań II (Języcy).** Oddział piłki nożnej urzędują w sobotę, 25 bm. o godz. 20 zabawę wiosenną

Przy zaburzeniach w trawieniu, bólach żołądka, zgadze, wymiotach, zawrotach głowy, bólach głowy, miganiu przed oczami, podrażnieniu nerwów, bezsenności, ogólnem osłabieniu, niechęci do pracy naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” pobudza do wypróżnień i ułatwia krwiotębieg. Żądać w aptek. i drog. nw 9447

Nowa placówka. Jak się dowiadujemy, nastąpi w tych dniach otwarcie nowego magazynu obuwia przy ul. 27 Grudnia 3. Właścicielem składu jest fabryka obuwia W. Weynerowski i Syn w Bydgoszczy, najstarsze i największe tego rodzaju przedsiębiorstwo w Polsce. Nowy skład stanowić będzie pewnego rodzaju osobliwość, gdyż prowadzić będzie wyłącznie tylko obuwie męskie po cenach jednolitych. zw 28 999/29 000

w sali p. Jaszka przy ul. Kraszewskiego nr. 16.

— **Zebranie sokolej sekcji pięściarskiej** odbędzie się w sali zebrania na boisku „Sokola” w piątek, 24 bm. o godz. 19,30.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Tegoroczne szczepienie ochronne przeciwko ospie** odbywać się będzie na obszarze m. Poznania w czasie od 4 do 16 maja rb. Szczepieniu podlegają wszystkie dzieci, urodzone w roku 1930 oraz siedmioletnie, urodzone w roku 1924. Do szczepienia winny się stawić również te dzieci, które urodziły się przed rokiem 1930 względnie 1924 o ile dotychczas nie były poddane szczepieniu pierwszemu względnie drugiemu lub u których szczepienia te były ujemne. Miejsce i czas szczepienia są opublikowane plakatami, ponadto rodzice względnie opiekunowie dzieci otrzymują osobne zawiadomienie. Kto jednakowoż przypadkowo został pominięty i zawiadomienia nie otrzymał, winien mimo to dzieci podlegające szczepieniu w właściwym terminie i lokalu do szczepienia przedstawić. Zwraca się uwagę na paragraf 9 ustęp 2 rozporządzenia ministra zdrowia publicznego z dnia 15. 3. 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 32 poz. 361), według którego rodzice względnie wychowawcy zobowiązani są przedstawić władzy policyjnej pisemne dowody, zwalniające ich dzieci od przymusowego szczepienia, względnie udowodnić świadectwem lekarskim, że dzieciom została ośpa szczepiona przez lekarza prywatnego. Dowody te muszą być złożone do dnia 1 listopada rb. — Niezastosowanie się do powyższych przepisów podlega karze pieniężnej lub aresztu.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Czy jesteś już członkiem Polskiego Czerwonego Krzyża?** Spełnij swój obowiązek, zapisując się jak najprędzej na członka P. C. K. Kursorki, zaopatrzone w odpowiednie legitymacje, z fotografią uwierzytelnioną własnoręcznym podpisem, są upoważnione do podejmowania wszelkich datków pieniężnych na cele Polskiego Czerwonego Krzyża. Również nadmieniamy, że zapisy na członków Cz. Krzyża przyjmuje biuro Oddziału Poznańskiego, plac Wolności 17. II. p.

— **Pozn. Okręg „Garitas”** (Nowy Rynek 13) prosi o składanie znoszonej garderoby, bielizny i obuwia. Tel. 55-88 i 19-89.

— **Kolejarze bezrobotnym.** Pracownicy kolejowi w Poznaniu złożyli na bezrobotnych w miesiącu marcu 2 095,24 zł i w miesiącu kwietniu 1 613,24 zł, razem 3 708,48 zł. Zebrane pieniądze przekazano Komitetowi niesienia pomocy bezrobotnym (P. K. O. nr. 213 005). Ponadto pracownicy całego okręgu D. O. K. P. Poznań składają datki na bezrobotnych w komitetach lokalnych Województwa Poznańskiego.

— **Ulica Krańcowa.** Z powodu rozpoczęcia prac kanalizacyjnych przy ulicy Krańcowej, pomiędzy ul. Warszawską a ul. Czerniejewską, zamknięto ulicę Krańcowa dla ruchu publicznego na przeciąg około 30 dni.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Autobus ugrzązł.** Przed kilku dniami wykonywano na ulicy Starościńskiej prace kanalizacyjne dla stacji pomp. Na zasypianym kanale powstał roztop tak silny, że przejeżdżający autobus ugrzązł tam tylnymi kołami w rozmokej ziemi, przyczem złamal resor. Na miejsce wypadku przywołano pogotowie ratunkowe miejskiej straży pożarnej, które wydobycie samochodu z grząskiego błota. (k.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Szofer powinien być trzeźwy!** W tych dniach aresztowano w Gnieźnie szofera Marjana Stacheckiego z Poznania, który, kierując po pijanemu samochodem ciężarowym, na ul. Dąbrowski najechał na chodnik i uszkodził drzewo. (k.)

— **Kradzież 63 kur.** W Pyszczynku pod Gniezmem z zabudowań p. Karoliny Saengerowej skradziono 63 rasowe kury i 3 kaczki. Drób był znaczoney obrączkami hodowlanymi. (k.)

— **Napad na bezrobotnego?** W Ryszewie w powiecie gnieźnieńskim napadnięto na poszukującego pracy bezrobotnego Piotra Szabata z okolic Lwowa, gdy zamierzał przenoćwać w stogu słomy. —

Hiszpanja republiką

Oryginalne zdjęcia z ostatnich wypadków Hiszpanji przynosi ostatni (30) numer „Ilustracji Polskiej”. Ten sam numer przynosi barwny

feljeton Stanisława Wasylewskiego o Karolu Libelcie

znakomitym działaczem, filozofie i polityku polskim. Z pośród mnóstwa aktualności polskich i zagranicznych na szczególną uwagę zasługuje bogato ilustrowana oryginalnymi zdjęciami korespondencja z Gdyni, p. 1

Towary amerykańskie w Gdyni

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy. Nabyć można u kolporterów ulicznych, w kioskach dworcowych „Ruchu”, w księgarniach oraz w agenturach naszych. Miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4.— zł, bez kosztów przesyłki. — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcina 70).

Wyrafinowani zbrodniarze przed sądem

Rozprawa apelacyjna przeciwko mordercom ks. dziekana Robowskiego, Ptakowi i Stolzowi — Obaj bandyci mają na sumieniu cały szereg bezczelnych napadów

Mordercy ś. p. ks. dziekana Ludwika Robowskiego z Sadek, Fel. Ptak elektrotechnik z zawodu i Józef Stolz obaj z Bydgoszczy, stanęli dziś przed sądem apelacyjnym w Poznaniu.

Na salę rozpraw wprowadzono pod silną eskortą policyjną skutnych w kajdany podsądnych, a przez cały czas przewodu pilnują ich uzbrojeni posterunkowi.

Trybunał przystępuje do badania oskarżonych zaczynając od Ptaka.

— Jak się oskarżony nazywa? pyta przewodniczący.

— Jestem ministrem wojny — odpowiada Ptak, lypiąc białkami.

— Ile oskarżony ma lat?

— Od 15 lat już nie żyje, oświadcza Ptak i na inne pytania nie odpowiada.

Obrona po stwierdzeniu personalij Stolza wnosi o zbadanie stanu umysłowego Ptaka. Prokurator nie sprzeciwia się temu wnioskowi wobec czego sąd po naradzie uchwałił zawezwać psychiatrów prof. dr. Borowieckiego i dr. Łagunę, którzy przeprowadzą ekspertyzę.

W dalszym ciągu trybunał przystępuje do odczytania obszernego aktu oskarżenia. Na wstępie mówi akt, o wrażeniu, jakie wywarła na mieszkańców Sadek w powiecie wyrzyckim wieść o morderstwie, którego ofiarą padł powszechnie szanowany ks. Ludwik Robowski, dziekan i proboszcz. Morderstwa dokonano w nocę na 31 stycznia na plebanji. Rano na

pokrwawionej pościeli, leżał bez życia ks. proboszcz z dwiema ranami postrzałowymi w okolicę serca. Szafy były pootwierane, sprzęty poprzewracane. Wszystko wskazywało na to, że dokonano napadu rabunkowego, przyczem bandyci niezawodnie byli obznajmieni ze stosunkami lokalnej plebanji.

Podczas dochodzeń ustalono, że jeden z nich, Ptak, wszedł do plebanji po wybiciu szyby w oknie. Skradając się przez pokoje, trzymał w jednej ręce nabyty browning, a w drugiej — elektryczną lampkę. Gdy wszedł do sypialni, ks. proboszcz już nie spał i zapytał nieznanego kim jest oraz poco przyszedł. Zbrodniarz nic nie odpowiedział a kiedy ks. Robowski sięgał po fuzję, Ptak strzelił 4-krotnie kładąc trupem na miejscu ks. dziekana, a następnie zaczął rabować. M. in. w ręce jego wpadło 3 tys. zł, banknoty, marki niemieckie, akcje, portfel, pugilares, bilon i większa ilość złotych monet niemieckich. Następnie zbrodniarz wycofał się niepostrzeżenie tą samą drogą, którą się dostał, a w ogrodzie czekał na niego pełniący straż Józef Stolz. Obaj uciekli przez pola, podzielili się łupem, poczem wsiedli do pociągu i odjechali.

Władze śledcze niebawem wpadły na trop i sprawców mordu ujęto. Użony Ptaka' znalezione browning, z którego zastrzelił ks. Robowskiego. W czasie dalszej rewizji wykryto ponadto wytrychy, łomy oraz inne narzędzia służące do włamań. Poza tem odebrano wielkie ilości złotych monet nie-

Napadło go dwu mężczyzn i kobieta. Uderzony łepem narzędziem i poraniony nożem Szabat, po chwilowej utracie przytomności, zaczął uciekać w kierunku wsi. Wówczas nieznanemu mu napastnicy strzelili do niego jeszcze kilka razy z rewolweru. Strzały te słyszano we wsi. Zeznania poranionego zaalarmowały mieszkańców Ryszewa, którzy tego samego wieczoru zarządzili obławę, która jednak pozostała bez wyniku. Losem poranionego zajęła się rodzina soltyza mieszkającego p. Witta. (k.)

JARMARKI

— **Krzywiń.** Jarmark na konie, bydło, trzodę chlewną i towary kramne odbędzie się w środę, 29 bm.

— **Strzelno.** Z dniem 28 bm targi małe w Strzelnie odbywać się będą we wtorki i piątki każdego tygodnia.

Z WIELKOPOLSKI

— **Września.** (Wykład p. inż. Perkińskiego.) Tutejszemu Kołu Przyjaciół Harcerzy udało się pozyskać na wtorek, 28 bm. p. inż. Perkińskiego, który w dniu tym wygłosi we Wrześni opis swych ciekawych podróży po świecie i urozmaici swój referat ładnymi przeżyciami.

— (Uroczystości majowe.) Staraniem Związku złączonych towarzystw odbyło się pod przewodnictwem prezesa p. Steina w sali pod Białym Orłem zebranie, podczas którego uchwalono uczcić dzień 2 maja jako rocznicę bitwy pod Sokółowem w r. 1848 i urządzić uroczystość w dniu święta narodowego 3 maja. Na program tych uroczystości składają się pochód przedstawicieli władz, szkół i tow. pod pomnik sokolowski, gdzie uczci się pamięć poległych śpiewem Tow. „Lutni”, deklamacją, złożeniem wieńca i wspólną modlitwą. W dzień 3 maja zaś odbędzie się pochód z dziedzińca gimn. do kościoła na nabożeństwo, poczem przemówienie na rynku i defilada. Podczas dnia 3 maja urządzi Tow. Czyt. Lud. kwestę na cele oświatowe.

— (Placówka kulturalna.) Za inicjatywą art.-malarza p. M. Turwidła utworzyło się we Wrześni Tow. Miłośników Sztuki. Na czele tej kulturalno - oświatowej placówki staną ks. prof. Jernajczyk. (y.)

— **Inowrocław.** (Poranek muzyczny.) W niedzielę, 19 bm. odbył się drugi z kolei koncert popularny, urządzony staraniem kapelmistrza 59 p. p. por. Skupińskiego. — Orkiestra 59 p. p. odegrała kilka utworów Moniuszki, a przystępna cena biletów (od 20 gr do 1 zł) spowodowała, że młodzież i starsi przybyli licznie.

— (Ceny pieczywa.) Dnia 17 bm. ogłoszono rozporządzenie p. prezydenta miasta dotyczące cen pieczywa. Obecnie cena 1 i pół kilograma chleba wynosi 63 grosze (poprzednio 55 gr), na bułkę wagi 50 do 55 gramów ustalono cenę 5 groszy (poprzednio 4 grosze).

— (Kradzieże.) Nieznani złoczyńcy włamali się w nocy do zabudowań Roberta Gürunga w Trzaskach i skradli trzy świnię wartości 600 złotych. — Kradzieży wyrobów tytoniowych i alkoholowych dokonywała od kilku miesięcy szajka, którą nareszcie udało się przychwycić. Sprawcy tych kradzieży, a mianowicie Wojciech Wróblewski, Józef Walczak i Walenty Słowiński osadzeni są w areszcie śledczym.

— (Z Tow. Ogrodników.) Na zebraniu Inowrocławskiego Tow. Ogrodniczego p. Bolesław Duszyński, długoletni członek i skarbnik towarzystwa, został z powodu 50-lecia swej pracy zawodowej odznaczony dyplomem oraz złotym medalem. Jubilat złożył 50 złotych na bibliotekę towarzystwa. Następnie zebrani wysłuchali interesującego odczytu p. Śmiałowskiego na temat uprawy roli. Na następnym zebraniu, które odbędzie się w Mogilnie, p. Michalski mówi będzie o hodowli pieczarek. Obecny na zebraniu p. radca Nessel z Poznania przedstawił zebranym projekt zrzeszenia wszystkich samodzielnych ogrodników z Wielkopolski, Pomorza i Śląska w jeden związek, co zapewne w najbliższej przyszłości będzie zrealizowane.

— (Teatr.) Na czwartek, 23 bm. teatr toruński zjeżdża do nas i w sali Parku Miejskiego wystawi operetkę „Noc w San Sebastjano”. (em.)

— **Strzelno.** (Egzamin czeladniczy.) W dniu 9 bm. odbył się egzamin czeladniczy kandydatów z zawodu kowalskiego. Zdali egzamin pp.: Franciszek Hendowski z Wójciny, Władysław Bukowski z Wójciny i Edmund Kautz z Suków.

— (Tragedja rodzinna.) W rodzinie właściciela cukierni przy ul. Cegiłka 1, p. Władysława Sadowskiego zachorowała jedna z dwóch córek, Felicja. Nieszczęsna paniątka wskutek zadrzaśnięcia zwykłej krostki na twarzy dostała silnego zakażenia krwi i w kilka dni potem zmarła w szpitalu w Inowrocławiu. Matka, nie mogąc przeboleć straty córki, dostała rozstroju nerwowego i lekarze zarządzili umieszczenie jej w zakładzie dla obłąkanych. Po kilkudniowym zaledwie pobycie w zakładzie nieszczęśliwa matka zmarła dnia 11 bm. Pogrzeb śp. Marji z Freginów Sadowskiej odbył się dnia 15 bm. w Strzelnie. W pogrzebie wzięły udział liczne rzesze znajomych, współczujące rodzinie p. Sadowskiego w jej ciężkiej i głębokiej żałobie.

— (3 Maja.) W dniu 17 bm. odbyło się zebranie, celem omówienia uroczystości 3 maja. Ustalono m. in., że odbędzie się pochód przez miasto z orkiestrą na uroczyste nabożeństwo. Poza tym w dniu tym odbędzie się zbiórka uliczna na cele oświatowe Tow. Czytelników Ludowych, wieczorem

Młodzież Wszchpolska i Obóz Wielkiej Polski (grupa akademicka)

urządza w sobotę, dnia 26-go b. m., o godz. 20-tej w lokalu przy św. Marcynie 65 (nad kinem „Colosseum“)

Zebranie Kandydatów

z referatem kol. mag. Jana Zdzitowieckiego n. t. „Geneza i rozwój ruchu wszechpolskiego“.

Obecność kandydatów obowiązkowa.

zaś od godz. 8 w sali Parku Miejskiego odbędzie się wieczornica T. C. L. z urozmaiconym programem. (mc.)

— **Kępno.** (Skradzione konie odnalazły się.) W nocy 17 bm. zauważył posterunkowy Frażkiewicz w Sokolnikach nadjeżdżającą parokonną furmankę, która zatrzymał. Woźnica, spostrzegłszy jednak posterunkowego, uderzył konie i ruszył galopem. Jedną z osób, siedzących na wozie strzelili do stróża bezpieczeństwa, raniąc go w okolicę lewego obojczyka. Ranny post. Frażkiewicz oddał trzy strzały karabinowe za złodziejami, którzy pozostawili wóz i konie na lasce losu, zbiegli. Okazało się następnie, że są to konie, skradzione gospodarzowi Patrychowi w Nowejwsi Książęcej. Za złodziejami śledzi policja.

— (Zatarg o mieszkanie.) Od dość dawna już toczył się spór między mieszkańcami Bolesławca, Krzepickim i jego lokatorem Holcem. Właściciel domu domagał się opuszczenia mieszkania, jednak lokator nie reagował na to. W dniu 16 bm. doszło do walnej rozprawy. Syn lokatora, wracając do domu, zaatakowany został przez Krzepickiego. Wywiązała się walka, w toku której Krzepicki — chcąc uderzyć kamieniem swego przeciwnika — uderzył własnego ojca w głowę, zadając mu poważne okaleczenia. Holc odniósł kilka ran na twarzy. Policja przerwała walkę i zdawało się, że strony ucichną. Tymczasem Krzepicki zemścił się później na swym przeciwniku, porabawszy wszystkie okna i drzwi w mieszkaniu Holca. Ponownie interwenjowała policja. (ck.)

— **Chodzież.** (Włamanie.) W nocy na sobotę włamali się złodzieje do miejscowego gimnazjum. Złoczyńcy ogłuszyli psa podwórzowego i po przystawionej drabince dostali się przez wybitą szybę do wnętrza gmachu od strony dziedzińca. — Splądrowany został pokój konferencyjny oraz kancelaria. Łupem złodziei padło 20 złotych w gotówce oraz ręcznik. Policja jest już na tropie sprawców.

— (Tow. Pań Miłosierdzia.) Dnia 14 bm. odbyło się walne zebranie Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Ze sprawozdania rocznego dowiadujemy się, iż stowarzyszenie ma pod swoją opieką 43 rodziny. Tytułem zapomóg gotówkowych wypłacono ogółem 3222 zł. Na Wielkanoc roku 1930 zaopatrzone 66 rodzin w święcone. Na gwiazdkę tegoż roku obdarzone 67 rodzin. Na opał na zimę wydano z kasy 300 zł, do I. komunji św. ubrano 10 chłopców i 9 dziewcząt kosztem 450 zł. (jm.)

Z POMORZA

— **Tczew.** (Strzał przez drzwi.) W pobliskich Suchostrzygach p. Franciszek Kaczyński pokłócił się ze swym sąsiadem Zajackowskim. Gdy gwałtowny Z. nie zaprzestął bombardować zamkniętego mieszkania Kaczyńskiego, tenże utracił cierpliwość i wystrzelił kilka razy przez drzwi. Jedna kula przeszła przez drzwi i ugodziła Z. w głowę. Zauważono natychmiast lekarza i odstawiono zranionego do szpitala św. Wincentego w Tczewie. Policja spisała protokół. (ds.)

Nad trumną śp. Edwarda Mazurkiewicza

Ciche przewiezienie zwłok ś. p. Edwarda Mazurkiewicza z domu żałoby do Domu Kupiectwa Polskiego przy ul. Zwierzynieckiej 12 nastąpi jutro, tj. w piątek, w południe. Do tego czasu pozostają zwłoki w mieszkaniu Zmarłego, w którym żywota swego dokonał, przy ul. Marszałka Focha 28.

Nowa ustawa Ligi Katol. archidiecezji gnieźn.-pozn.

Ustawa Archidiecezjalnej Ligi Katolickiej Gnieźno-Poznań została przystosowana do Akcji Katolickiej.

Wynikające stąd zmiany zostały uchwalone na Walnym Zebraniu delegatów Parafjalnych Lig Katolickich w Poznaniu w dn. 22 marca r. b. i zatwierdzone przez J. Em. Ks. Kardynała-Prymasa Hlonda w dn. 15 kwietnia r. b.

Z dniem zatwierdzenia obowiązują w archidiecezjach gnieźn. i pozn. powyższa ustawa; została ona wydrukowana w „Pochodni“ miesięczniku Ligi Katolickiej w numerze na maj. Cena numeru 30 groszy.

W sprawie bezrobocia

Na hasło Komitetu niesienia pomocy bezrobotnym, wyłonionego w dniu 23 lutego 1931 zainteresowało się nasze ofiarne zawsze społeczeństwo sprawą tą odruchowo. W miesiącu marcu popłynęły składki dość obficie — rozmaite Towarzystwa, nietylko charytatywne, ale i zrzeszenia, okazały swoją pomoc. Był to jednakże odruch chwilowy, który już w kwietniu znacznie zmalał. Komitet pragnie publicznie złożyć podziękę wszystkim ofiarodawcom, a szczególnie podziękę wszystkim opiekunom społecznym, którzy z poświęceniem i narażaniem się na przykrość odwiedzali prawie wszystkie domy, by zebrać jak najwięcej środków pomocy. Niestety pomoc dla zbyt wielkich rzesz bezrobotnych mogła być tylko doraźna w postaci uruchomienia kilku kuchni, w których wydaje się bezpłatnie strawę. Dalsza pomoc polega na codziennym wydawaniu kilkuset litrów mleka i przydziału opału.

Komitet widzi się zmuszony akcję swoją zawiesić z końcem kwietnia i uprasza wszystkich ludzi dobrej woli, którzy przyczynili się do akcji tej, by do końca kwietnia wyteżyli jeszcze swoje siły i poświęcenie i zebrane składki złożyli albo w Biurze Miejskiej Opieki Społecznej albo w „Caritasie”. W połowie maja poda Komitet szczegółowe sprawozdanie ze swej czynności i tak długo, jak fundusze starczą, wydawać będzie strawę z kuchni ludowych.

Nowicki, radca miejski.
X. E. Wołkowski, dyr. O. Caritas.
Wąsowicz, dyr. Kol. wak. „Stella“

SPORT

Lekka atletyka

Warszawa — Śląsk — Poznań, trójmecz lekkoatletyczny odbyć ma się w Poznaniu we wrześniu r. b. Byłaby to rewia najlepszych zawodników Polski i dojdzie do skutku tej imprezy nazwać można dużym sukcesem Pozn. OZPA. (ig)

Kobieca lekka atletyka Francji poniosła dużą stratę przez nagłą śmierć p. Gagneux, świetnej plotkarki o światowej sławie. (ig)

Piłka nożna

Projekt PZPN w sprawie kursów trenerskich będzie urzeczywistniony, gdyż P. U. W. F. przyrzekł już swoje poparcie, chodzi obecnie tylko o ustalenie szczegółów. Jeżeli nasze władze piłkarskie postąpią w myśl życzeń PUWF, to będziemy mieli jeden 4-tygodniowy w stolicy oraz po 1 dwutygodniowy w Warszawie i we Lwowie. Celem ułatwienia kursistom opanowania materiału teoretycznego zamierza PZPN wydać podręcznik gry w piłkę nożną (zaprawa, technika, taktyka i pedagogja), który został już opracowany przez znanego polskiego gracza p. Józefa Kałużę i wzbogaci naszą biedną dotąd literaturę sportową.

Ze względu na negatywne stanowisko Górnego Śląska i Warszawy nie odbędzie

Przez szybkę

Biedny Hoover

Od miesiąca już kalendarz zapewnia, że mamy na świecie wiosnę. Od miesiąca już wszystkie pisma ilustrowane zamieszczają wdzięczne rysunki z barankami, kurczkami, rozkwitłymi baziami i innymi nowalijkami. Zapewniają, że słońce świeci sobie radośnie, na szmaragdowe lany młodej ożyminy i słowik nuci miłosne trele w gąszczach.

A na dworze mży kapuśniaczek, chlapa, albo śnieg zgoła niewiosenny przysy.

Ale nie trzeba tracić nadziei! Jak się o czemś dużo mówi, to się wkońca wygada. Znałem pana, który całe życie dowodził, że niedługo umrze, no i w końcu rzeczywiście umarł.

— Wygadał sobie śmierć — mówiła rodzina, dzieląc spadek.

Z wiosną zaczyna się ożywiony ruch budowlany. W okolicach Targów Poznańskich podciąga się pawilon nową farbą, otwiera i przewietrza. Buduje się też — pomnik Wilsona na trzecim już miejscu, żeby wybrać

się w r. bież. cykl rozgrywek o puchar dr. Cetnarowskiego, w zamian za to, uchwalili zarząd PZPN urządzić spotkanie reprezentacji Polski Północ i Południe. Drużyny Północy stanowią mają gracze Warszawy, Łodzi i Poznania, wybrani przez kpt. związkowego majora Lotha, a drużyną Południa zawodnicy Śląska, Krakowa i Lwowa, których selekcję przeprowadzi p. Kałuża, kapitan związkowy Krakowa. Spotkanie to ze względu na wysoki poziom graczy obu reprezentacji zapowiada się bardzo ciekawie i odbędzie się w dniu 10 maja w Krakowie, a zwycięzcy otrzymają w nagrodę puchar dr. Cetnarowskiego.

Zawody Polska — Jugostawja, które odbęda się w dniu 24 października zostały przeniesione z Poznania do Krakowa li tylko ze względów finansowych. Okazało się bowiem, że przejazd graczy jugosłowiańskich od Krakowa do Poznania, oraz zawodników polskich z terenu całej Rzeczypospolitej a przedewszystkiem z Krakowa samego i utrzymanie wszystkich w Poznaniu (ci sami gracze jako mieszkańcy Krakowa nie obciążają tam budżetu PZPN), pochłonęłyby sumę większą o około 3.000 zł., co posiada w obecnych trudnych warunkach ekonomicznych olbrzymie znaczenie. Poza tym koszt urządzić spotkania są te same w Krakowie co i w Poznaniu, a może nawet większe w tym ostatnim ze względu na wyższe opłaty za wynajęcie stadionu miejskiego, przyczem liczba widzów w obu ośrodkach musiałaby być kalkulowana al pari. Jest jednak rzeczą możliwą, że PZPN uda się jeszcze zakontraktować Austrię na dzień 5 lipca, a wówczas mecz ten przyznanoby Poznaniowi, gdyż przy ryczałtowej odszkodowaniu kwestja przejazdów gości nie gra żadnej roli.

Na niedzielnym spotkaniu „Warta“ wystąpi w najsilniejszym składzie: Kasprzak — Nowicki i Flieger — Przykucki, Wojciechowski i Scherfke G. — Radojewski, Kniola, Scherfke Fr., Banaszkiewicz i Staliński. Spotkanie to zapowiada się bardzo ciekawie ze względu na dobrą formę „Pogoni“ oraz poprawę formy „Warty“. Mecz odbędzie się punktualnie o godz. 17. Przedsprzedaż biletów — w sekretarjacie klubu.

Pięściarstwo

„Poznański Klub Bokserski“. W tych dniach powstał w Poznaniu nowy klub pod tą nazwą mający na celu tylko propagowanie sportu pięściarskiego. Organizatorami powyższego klubu są znani na tutejszym gruncie działacze sportowi. Treningi rozpoczyna się w najbliższych dniach. Zgłoszenia przyjmuje p. Teodor Gucki, ul. Ślusarska 2.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Opowieści Hoffmanna“. Piątek, 24. 4. „Lady Chic“. Sobota, 25. 4. „Iris“. (Premjera). Niedziela, 26. 4. popołudniu „Lady Chic“. Niedziela, 26. 4. wiecz. „Halka“. Poniedziałek, 27. 4. „Iris“.

Teatr Polski

DZIŚ — „Ulica“. Piątek, 24. 4. „Ojciec i syn“. Sobota, 25. 4. „Ojciec i syn“. Niedziela, 26. 4. popołudniu „Ulica“. — Ceny znizone. Niedziela, 26. 4. wieczorem „Ojciec i syn“. Poniedziałek, 27. 4. „Koniec i początek“. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio nabyte można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Azais“ — występ gościnny Junoszy-Stepowskiego. Piątek, 24. 4. „Azais“ — występ gościnny Junoszy-Stepowskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilet wcześniej do nabycia w składzie cvar n. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej.

Teatr Rewja — Dobry Wieczór

DZIŚ — „Wiosna idzie“.

najodpowiedniejsze. Kto wie, czy nś najlepiej byłoby ustawić go obok pomnika Chopina w Muzeum Wielkopolskiem. Ze to miejsce szacowne i mało uczęszczane.

Aż drugi prezydent — Hoover patrzy na te ceremonie z zazdrością. Oczywiście ze swego pawilonu w parku tegoż Wilsona. Ładne parę dolarów kosztował ten pawilon, bodaj czy nie trzydzieści sześć tysięcy. Wystąpił się godnie Pewuce, a teraz odpoczywa. Wiatr po nim hula przez wybite szyby.

A pośrodku stoi sobie Hoover. Stoi i martwi się.

— Czy o mnie — powiada — zapomnieli?

— Aby do wiosny, aby do wiosny! — próbuje się pocieszać. — Może zamienią pawilon na jaki pałac sztuki, czy salę dla wystaw malarskich. Aby do wiosny!

„A wiosna, ta wiosna Nie puka do okienka“.

Trochę dlatego, żeby więcej szyb nie wybić, a trochę.. jako istota pici żeńskiej punktualności nie uznaje, no i spóźnia się z przyjściem.

X. A wery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„PARTHENAU”

(Powieść o odwecie)

Jest to nazwisko oficera Reichswehry, którego M. R. Hesse obrał za bohatera swej głośnej w Niemczech powieści. Przełożona obecnie na polskie, po zwala ta książka zająć w duszę Niemiec dzisiaj najaktualniejszych: hitlerowskich. Nie jest wprawdzie hitlerczykiem ani sam bohater, ani Kiebold, młody chorąży, wielbiciel wojskowego geniuszu Parthenaua. Natomiast ich marzenia, plany i praca to hitlerizm: myśl o odwecie i zaborze, wycelowanie na przyszłą wojnę wszystkich dążeń, poświęcenie jej całego życia. Warto zaryzykować pewne niezręczności przekładu, aby wyczuć się w te zwłaszcza kartki powieści, na których Parthenau — adiutant pułkowy Reichswehry i strateg z urodzenia — przerabia z Kieboldem jako „Kriegsspiel” wojnę między Niemcami i Sowdęją po jednej, a Czechami, Polską i Rumunją po drugiej stronie.

Plan polega na tem, aby dopuścić Polskę i Czechy do ataku na Niemcy, dać im zyskać pewien sukces, oskrzydającym atakiem Reichswehry straży pogranicznych i formacji ochotniczych zająć Pragę, Pomorze, Śląsk, armię wziąć do niewoli a potem, w porozumieniu ze Sowiecami, wysiedlić trzydzieści pięć milionów Czechów i Polaków do głębi Rosji i na Syberję. Padnie ta klęska jak piorun. Niemcy od początku operacji złożą w Paryżu i w Londynie zapewnienie, iż granic zachodnich nie naruszają i że wojny z Francją ani z Anglią nie myślą prowadzić. Związana dyplomatycznie przez Włochy i Anglię Francja nie wyjdzie poza obserwację. Rumunja ulegnie. Jugosławia padnie ofiarą Włoch i Węgier. „A tymczasem przesiedlił się Czechów i Polaków, z jak największą ludzkością i przy okazywaniu jak największej pomocy, do Rosji i Syberji — powiada Parthenau — pusty kraj zatrzymamy dla siebie, bo niczego nie potrzeba nam więcej, aby być nadal wielkim narodem. Nowa granica będzie biegnąć od południowo-wschodniego końca Prus wschodnich aż do dawnej galicyjskiej rzeki granicznej, wpadającej do Dniestru. To jedynie oznacza trwałą pokój w Europie i zupełne porozumienie z Francją”.

Kiebold odpowiada: „Umrzeć chciałbym dla tego” (zapewne idzie o wyrażenie: „za to chętnie oddałbym życie”).

To wysiedlenie do Rosji i Syberji zostało ułożone, dawno przed wojną, między Sowdęją a Niemcami. Każda rosyjska wieś aż do Mongolji otrzyma po jednej rodzinie czeskiej i polskiej. Rodziny robotnicze będą rozdzielone między miasta fabryczne — także i w Niemczech. Przydadzą się niewolnicy do maszyn. Aby zaś piorunujące uderzenie na Polskę miało szanse, przygotowano wojnę także na terenie polskim. Parthenau, wyjawszszy z teki tajne papiery, pokazuje Kieboldowi „podziemne prowincje niemieckie”, tj. nasze Pomorze. „Chorąży patrzył z zapartym oddechem, jak mapa pokrywa się tajemniczymi znakami, jak z pod kolorowych olówek wyrastają linje, koła i czworoboki”. „Naśledzałem się, powiada Parthenau — tyle nad takimi mapami, że umiem je już na pamięć. Widziałem je już i poprawiałem we śnie”. Kiebold patrzy rozgorączkowany: „Tak więc wygląda ta podziemna budowa zorganizowanych komórek”.

Aby myśl o odwecie mogła skryształować się tak wyraziście w literaturze, musi być w życiu pewnych warstw i kast niemieckich wszechpółną i gdybyśmy o tem skądinąd nie wiedzieli, „Parthenau” byłby argumentem zupełnie wystarczającym. Skoncentrowanie w Reichswehrze niemieckiego militarysty i niemieckiej zaborczości jest przedstawione z ogromną siłą przekonującą, a po literacku z dużym darem narracji. Nawet to, co by się wydawało niczem innym, jak sensacyjnym pieprzykiem, tj. homoseksualizm Parthenaua, jest potrzebne do konstrukcji powieściowej, mianowicie do koncowej katastrofy, w której bohater ginie z własnej ręki, a także do czegoś więcej jeszcze w podmalowaniu psychizmem. Z życia człowieka, który oddał się całej idei odwetu, jak Parthenau, musi być wyeliminowana kobieta i rodzina, tak jak jest wyeliminowany chrześcijaństwo.

W. R. Hesse: „Parthenau”. Tow. Wydawnicze „Rój”, Warszawa.

jego moralność i jego etyka. „Trzeba mieć duszę wolną od przesądów”, aby trzydzieści pięć milionów ludzi wyrwać z ojczyzny i rozdzielić między obcych, tak, aby dwa narody wyginęły bez śladu. Dwudziestodwuletni Kiebold nie zaszedł jeszcze tak daleko, ale ma przecucie tego, co Parthenau, czterdzieści lat trzydziestu, w sobie przegryzł i ustalił. Marzy on nie o pracy, żonie i rodzinie, lecz o wojnie, broni i wojskowym zakonie. Mnich i rycerz — to jedyne godne mężczyzny formy bytowania. A jeszcze lepiej rycerz-mnich. „Nowy rycerz zakonny — entuzjazmuje się Kiebold do swojej myśli — wszyscy oficerowie pułku mieszkający w jednym zamku, formy sztywne, uświęcone, każdy chorąży zobowiązuje się nigdy się nie żenić”. Nowe Krzyżactwo — dla nowego zaboru „Ostlandu”.

Co do sztywności form, to już teraz Reichswehra i jej cywilne otoczenie nie powinno zostawić Kieboldowi wiele do życzenia, sądząc z opisów jakie daje p. Hesse. Cóż to za nieprzyjemni ludzie. Ich rozmowy są jednym pasmem wzajemnych przycinków i uszczypliwości. Żadnej swobody towarzyskiej, która jest u ludzi dobrze wychowanych na Zachodzie stanem normalnym. Zdawałoby się, że przy każdym słowie i przy każdym kroku myślą ci gentlemani tylko o tem, czy postawili go zgodnie z formami, których

we krwi nie mają, a tylko narzucone na wewnętrzny brak towarzyskiej kultury. Są to wszystko brutale, podważające nieustannie kajdanami pewnego obyczaju, w które ich zakuto. Między kolegami bronij nic innego, jak tylko postawa na baczność i nieustanny stuk obcasów: przy stole, na polowaniu, w kasynie oficerskiej, czy w domu prywatnym na gościnie i przy rozmowach z paniami. Żadnego towarzyskiego piano, żadnego milcząca umową przyjętego sposobu znajdowania się na swoim miejscu. Całe uszanowanie dla hierarchii i dla starszego wieku musi być pokazane rękami na szwach, wypiętą, klatką piersiową i charkotem wiecznego: Zu Befehl Herr Hauptmann! „Ja wohl, Herr Leutnant!”.

Jest to psychiczny odpowiednik militarysty dzisiejszych Prus-Niemiec, czyli odpowiednik nieustannej myśli o nowym zaborze pod formą odwetu. Militarysty, krystalizującego się duchowo w żołdactwo. Żołnierz, spadkobierca rycerza, winien być gentlemanem. Żołdak, spadkobierca najemnego lancknehta, jest z natury brutalem. „Macht vor Recht”, brutalność jako forma obcowania i wysiedlanie narodów aby zrobić miejsce sobie — wszystko to gałęzie z jednego pnia. „Parthenau” jest książką wielostronnie pouczającą. (ln)

ŻYCIE KULTURALNE

PRELEKCJE O „KRÓLU DUCHU”.

Do Poznania przybył Michał Pawlikowski, poeta, były założyciel i redaktor lwowskiego czasopisma naukowo-literackiego „Lamus”, oraz wydawca głośnej Biblioteki Medycznej. Celem przybycia p. Pawlikowskiego są prelekcje o „Królu Duchu”, jakie w naszym mieście wygłosi.

Zorganizowaniem tych wysoce interesujących odczytów zajęło się grono, złożone z red. Jerzego Drobnika, prof. dr. Tadeusza Grabowskiego, inż. Szczepana Jeleńskiego, red. Witolda Noskowskiego i prof. dr. Romana Pollaka. Odczyty będą się odbywały w salce gmachu drukarni i księgarni św. Wojciecha. Aleje Marcinkowskiego 22, I. piętro, zaproszenia można otrzymać za zgłoszeniem w redakcji „Tęczy”, lub w Dziale Kultury i Sztuki „Kurjera Poznańskiego”.

Prelekcje te odbędą się w dniach 25 kwietnia (sobota) o 20 wieczorem, w poniedziałek, 27 kwietnia, o 17, oraz we wtorek, 28 kwietnia o 20. Po ogólnym wstępie, zamierza p. Pawlikowski komentować szczegółowo recytowane przez siebie wyjątki genialnego poematu, aby wskazać słuchaczom drogę, po której najlepiej można wniknąć w jego treść i ducha. Odczyty takie wygłaszał już p. Pawlikowski we Lwowie, gdzie przyjęto je z najwyższym uznaniem.

POLONICA WŁOSKIE

O nasz dostęp do morza. Nie brak głosów włoskich w sprawie naszego dostępu do morza. Przed paru laty zajmował się tą sprawą w osobnej broszurze A. Palmieri, potem R. Renato Petitto, który i dziś się tem żywo interesuje, o polskim wybrzeżu pisywał też E. De Andreis. Teraz znów mamy do zanotowania artykuły w „Corriere della Sera” ogłoszone pod pseudonimem Pánfilo, za którym kryje się poważny dziennikarz włoski. Ostatnio A. F. Formigini, wydawca rzymski rozpoczął serię broszur o międzynarodowych problemach aktualnych wydaniem przekładu rozprawki naszego W. Komisarza w Gdańsku p. H. Strasburgera p. t. „Le basi economiche dell'indipendenza politica degli Stati”. Jest to przekład odczytu wygłoszonego w maju 1930 w Instytucie Carnegiego, poprzedzony przedmową wydawcy, a omawiający rzeczowo sprawę Gdyni, Gdańska i Pomorza, niezbędność wolnego dostępu do morza, politykę polską w stosunku do Gdańska i statystykę ruchu w naszych portach. Zwięzłe to, jasne i mocno argumentami poparte przedstawienie sprawy odda doskonale usługi informacyjnej przy umiejętnym kolportażu. (P.)

MUZYKA

Z opery do klasztoru. Z Budapesztu donoszą nam: Teresa Koseshy, śpiewaczka teatru miejskiego, postanowiła rzucić scenę i wstąpić do klasztoru. Przyczyna jest ważna, według tego co donoszą pisma, mianowicie artystka zażądała od dyrekcji dwóch biletów bezpłatnych na jedno z przedstawień, a dyrektor odmówił, z powodu „kompletu”. Nastąpiła rozmowa, w czasie której śpiewaczka z takim temperamentem potraktowała dyrektora sumiutując, czego się, że rezultat mógł być tylko jeden: dymisja, — klasztor zaś jest odpowiedzią urażonej tem śpiewaczki. Ale krąży i druga wersja, że mianowicie artystka miała być zaangażowana do Opery państwowej w Budapeszcie — i nie została. Nie jest więc wykluczone, że do klasztoru może nie wstąpi, o ile Opera państwowa się jeszcze namyśli. (mb)

RUCH REGIONALISTYCZNY

O kaliską bibliotekę regionalną. Gorliwy regionalista i zbieracz bibliografii kaliskiej p. Stefan Dybowski przedstawia w miesięczniku regionalnym „Ziemia kaliska” potrzebę utworzenia w tem mieście naukowej biblioteki regionalnej. Miałaby ona gromadzić dawne i obecne druki dotyczące się Kalisza i winna być związana z istniejącym już muzeum Ziemi kaliskiej. Tak powstałaby naukowa placówka w stolicy jednej z dawnych prowincji wielkopolskich, która dziś pod względem kulturalno-naukowym znów ciężko zaczyna do swej macierzy poznańskiej. Zasięg regionalny tej biblioteki stanowiłyby granice dawnego kaliskiego województwa i części sieradzkiego czyli zachodnie powiaty byłej „Kongresówki” i kilka pogranicznych z „Księstwem”. (J. St.)

TEATR

Czeska aktorka — autorka. Z Pragi donoszą nam: Pani Olga Scheinplugowa napisała nową komedię p. t. „Okynko” („Okienko”). Sztuka ta ma być wystawiona w Narodnym Divadle. (pt)

TRZY PREMIERY W WARSZAWIE.

Donoszą nam z Warszawy: Ostatnie dni tygodnia będą poświęcone premierom. Będzie ich trzy, z tego dwie polskie. Teatr Nowy wystawia w piątek nową sztukę J. A. Hertza, autora „Młodego lasu”, zatytułowaną: „Pod falami”. Tego samego dnia szymbanowski teatr Mały występuje z nową sztuką Zygmunta Kaweckiego „Droga do piekła”. W sobotę zaś teatr Polski, odstawiając „Meża z grzeszności”, zagra po raz pierwszy amerykańską komedię „Król teatru”.

W „Pod falami” grają pp. Dulebianka, Górczyńska, Jasińska, Gawlikowski, Różycki i Biegański, który reżyseruje. W „Drodze do piekła” wystąpi p. Maszyński — którego „Koniec i początek” właśnie „Drodze” schodzi z drogi na tej samej scenie — dalej Fritsche, Romanówna i in. Reżyseruje p. Ziemiński, dekoracje Karola Frycza. (tw)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Plakat nowoczesny. Z Krakowa piszą nam: W Muzeum Przemysłowym odbyła się wystawa plakatów i druków reklamowych, komponowanych przez wybitnych grafików polskich. Wystawione tu ekspozycje brały udział w międzynarodowej wystawie w Berlinie i zyskały uznanie za poziom artystyczny i wykonanie techniczne. Wystawa cieszyła się dużym powodzeniem.

Pisma nadesłane

„Sprawozdania z czynności i posiadzeń Pol. Akademii Umiejętności”. Nr. 9. Treść: Ostatnie wydawnictwa. — Sprawozdania z posiedzeń Wydziałów: filologicznego, historyczno-filozoficznego, matematyczno-przyrodniczego i lekarskiego.

„Nowiny Społeczno-Lekarskie”. Nr. 8. Treść: XII Walne Zebranie Zw. Lekarzy Państwa Polskiego. — Zmiany w kasach chorych. — Zjazd Organizacyjny Lekarzy Uzdrowiskowych. — Wytyczne dla umów z lekarzami Ogólnopolskiego Związku Kas Chorych. — Z życia Związku. — Dr. W. Frankowski: „Zagadnienie Bytu lekarskiego”. — Prof. dr. B. Sawicki: „Z trzeciego Zjazdu lekarzy słowiańskich w Splecie”. — Z kart. — Żalobnej. — Kronika. — Z pism i książek.

W NAUKOWYM POZNANIU

JAK SIĘ WZBOGACA DARAMI BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

Zbiory poznańskiej Biblioteki Uniwersyteckiej w dalszym ciągu wzrastają w tempie bardzo szybkim. Oprócz książek, przybywających z tytułu egzemplarza obowiązkowego, wpływają liczne dary z kraju i z zagranicy, od różnych instytucji i osób prywatnych. Świadczą one dobitnie o coraz większym zainteresowaniu się społeczeństwa Biblioteką Uniwersytecką, o zrozumieniu jej potrzeb i celów.

W I. kwartale r. b. otrzymała Biblioteka w formie darów: 1080 dzieł w 1249 tomach. Przedewszystkiem przybyły dublety ze zbiorów rapperswylskich (330 dzieł, a 374 tomów), ofiarowane przez Bibliotekę Narodową w Warszawie. Bardzo to ważny i cenny nabytek, bo reprezentuje materiał, dotyczący dziejów naszych walk o wolność emigracji po r. 1831 etc. Z liczniejszych, wpłynęły dalsze dary: Rektora Uniwersytetu Poznańskiego (wydawnictwa uniwersyteckie: 278 dzieł); księgozbiór po ś. p. Zbigniewie Bierackim z Witkova (31 dzieł w 35 t.); dar Seminarjum Cywilistycznego U. P.; zbiór dokumentów, listów (m. in. list Elżby Orzeszkowej), broszur, wycinków z gazet i in.; dar p. prof. dr. Bolesława Erzepkiego w Poznaniu. Prócz tego prof. dr. Kazimierz Żórawski ofiarował do zbiorów Biblioteki 63 własnych prac w 64 tomach, a Polska Akademia Umiejętności stale daruje Bibliotece po 3 egz. wszystkich swoich wydawnictw.

W liczbie ofiarodawców widzimy znaczny poczet instytucji krajowych i także zagranicznych, wśród których znajdują się Uniwersytety, Akademje i inne Towar. Naukowe, dalsze banki, Izby handlowe i przemysłowe, towarzystwa ubezpieczeniowe itp. Między miastami, z których dary pochodzą znajduje się oczywiście Poznań, Warszawa, Kraków i Wilno, dalsze z obcych Cluj (Rumunja), Paryż, Lipsk, Berlin, Bruksela, Waszyngton, Nowy York, Lublana, Haga, Moskwa, Kopenhaga, Darmstadt, Weimar, Barri, Praga czeska, Helsingfors, Brno i in.

Z prywatnych ofiarodawców złożyli dary na rzecz naszej Biblioteki: pp. Yachichi Ataka z Osaki, prof. dr. T. Banachiewicz w Krakowie, dr. Michał Bobrzyński w Garbach, inż. Chmielewski, prof. dr. Ludwik Cwikliński i ks. Nikodem Cieszyński w Poznaniu, dr. doc. Albin Dryjski w Inowrocławiu, ks. dr. Bronisław Gładysz w Staroście, prof. dr. Tadeusz Grabowski, dr. Witold Grochowski w Poznaniu, Piotr Grzegorzewski w Warszawie, Adam Hilger w Londynie, dr. Hoppe i dr. Jakowski w Poznaniu, dr. Adam Jarzyński we Lwowie, dr. I. A. Javorski w Pradze, prof. dr. Witold Klinger w Poznaniu, Theodore Wesley Koch w Evanston, prof. dr. Kazimierz Władysław Kumaniecki w Krakowie, Chaim Laufer w Poznaniu, dr. Zygmunt Lylek w Bydgoszczy, radca Emiljan Lilek w Celje, prof. dr. Franciszek Łabendziński, ks. dr. dyr. Edmund Majkowski i Adam Małolepszy w Poznaniu, Max Niemeyer w Halle, dr. Bolesław Olszewicz, Ignacja Perlińska w Poznaniu, dr. Feliks Pohorecki i dziekan prof. Julian Rafalski w Poznaniu, dr. Paweł Rybicki we Lwowie, prof. dr. Adam Skalkowski i prof. dr. Konstanty Stecki w Poznaniu, Michał Szulkin w Warszawie, dr. doc. Józef Widajewicz, dr. Adam Wiegner i dyr. dr. Andrzej Wojtkowski w Poznaniu.

Film jako pomoc naukowa. Zagadnienie to omawia w „Ruchu Pedagogicznym” p. L. Bandura. Zdaniem autora film jest jedną z najlepszych pomocy naukowych. O ile nauka szkolna winna być jak najwięcej zbliżona do życia, to film użyty jako pomoc oddaje najlepsze usługi. Utrzymuje się przesąd, że film szkodzi oczom. Tymczasem badania wykazały, że jednogodzinny seans oczom nie szkodzi. Międzynarodowy Instytut Filmu Wychowawczego w Rzymie przygotowuje w tej sprawie specjalną monografię. (St. N.)

Nowe Towarzystwo Lekarskie. Z Wilna donoszą nam: Trzy nasze stowarzyszenia specjalistów lekarskich postanowiły utworzyć nowe zrzeszenie naukowe. Stowarzyszeniami temi są: Wileńskie Tow. Okulistyczne, oraz Psychjatryczne i Otolaryngologiczne. Nowa instytucja będzie się nazywała Towarzystwem Neuro-Oto-Okulistycznym. Przedwstępne prace już zakończone, pierwszym członkiem honorowym nowego stowarzyszenia został zamianowany prof. Babiński z Paryża. Celem nowej instytucji jest stała i trwała współpraca między neurologami, oto-laryngologami i okulistami. Towarzystwo będzie odbywało posiedzenia dwa razy w roku, mianowicie w listopadzie i w marcu. (nw)

Dlaczego Kościół zabrania palenia ciał?

(KAP). Na pytanie to odpowiada artykuł ks. Jacques Leclercq'a w brukselskiej „Cité Chrétienne” z 20. III. 31. Sprawa krematorjów jest obecnie w Belgii na porządku dziennym. Partje lewicowe wniosły projekt ustawowego dopuszczenia palenia ciał. Po stronie katolików panuje często niezrozumienie, dlaczego Kościół tak stanowczo przeciwstawia się krematorjom.

Przypuszczenie, że żądanie Kościoła, by ciała były grzebane w ziemi, ma związek z wiarą w zmartwychwstanie ciał, jest, oczywiście, argumentem niepoważnym. Pierwszą przyczyną kościelnego zakazu palenia zwłok jest względnie odwieczny zwyczaj grzebania, którego się pierwsi chrześcij. nie wyrzekali nawet w okresach największych prześladowań. Z tą częścią dla tradycji chrześcijańskiej łączy się wysokie poważanie, z jakim chrześcijanin odnosi się do ciała ludzkiego, tej

śmiertelnej powłoki duszy. Chrześcijanie zawsze wzbraniłi się przyspieszać w jakikolwiek sposób naturalny proces rozkładu ciała: przeciwnie, starali się konserwować ciało ludzkie tak długo, jak tylko to było możliwe. Trzeciej przyczyną takiego a nie innego stanowiska Kościoła należy szukać w tem, że zwolennicy krematorjów propagują swoją ideę nie tyle z pobudek higienicznych, ile ze względów antykościelnych. Można śmiało powiedzieć, że, gdyby Kościół zezwolił na palenie ciał, dzisiejsi zwolennicy krematorjów stabiliby się rzecznikami grzebania. Postanowienia kościelne, dotyczące palenia zwłok, zawarte są w 1.203 kanonie Codex Juris Canonici. Poza tem istnieją jeszcze trzy dekrety Kongregacji Oficjum z lat 1886—1897, które wyraźnie zabraniają spopielenia śmiertelnych szczątków ludzkich.

udoskonalony system. Każdy film cenzuruje odpowiednia komisja. Gdy w grę wchodzi wojna - komisja z min. spraw wojskowych, kwestja religijna — min. w. r. i o. p. i. t. d.

A jednak zmieniło się niewiele. Gdy film zostaje wzbroniony, gdy sytuacja jest beznadziejna, znów zjawia się na horyzoncie dobroczynny „tajemniczy Dżem” b. cenzor i ofiaruje swe usługi w charakterze „tłumacza napisów”.

Rodziny polskie skoligacone z Bourbonami hiszpańskimi

Dynastia hiszpańskich Bourbonów, która po 200 latach zgórą panowania utraciła tron, jest skoligacona z niektórymi rodzinami arystokratycznymi polskimi, jak Radziwiłłowie, Czartoryscy, Zamoyscy. — Najbliższe jednak pokrewieństwo łączy królewski ród hiszpański z rodziną hr. Hauke-Bosaków.

Niewiele osób wie o tem, że w Warszawie mieszka ciotka królowej hiszpańskiej, małżonki zdeponowanego Alfonsa XIII, hrabianka Zofja Hauke-Bosak. Liczy ona obecnie lat 74 i przebywa w zakładzie św. Franciszka Salezego na oddziale dla staruszek z inteligencji. Zofja Hauke-Bosak i jej siostrzeniec inż. Hauke-Bosak są ostatnimi przedstawicielami tej rodziny, która łączy pokrewieństwo nie tylko z dworem hiszpańskim, ale które również skoligacone jest z dworem angielskim, z dynastją Romanowych, z dworem włoskim i szwedzkim.

Pozbawiona tronu dynastia hiszpańska jest również blisko spokrewniona z rodziną Zamoyskich. Przed dwa i pół laty na dworze hiszpańskim odbył się ślub hr. Jana Zamoyskiego z infantką hiszpańską, córką rodzonej siostry Alfonsa XIII. Kuzynki byłego króla hiszpańskiego, córki ks. Karola Stefana, Habsburga z Żywca poślubiły arystokratów polskich, a mianowicie starsza Renata ks. Hieronima Radziwiłła z Balic pod Krakowem, a młodsza Mechtylda ks. Olgierda Czartoryskiego, właściciela dóbr Sielec w Poznaniu.

Na skutek tego pokrewieństwa zdeponowanego króla Hiszpanji z rodzinami polskimi krąży pogłoski, że pozbawiony tronu Alfons XIII zamierza szukać gościny w Polsce. Były król hiszpański, wedle tych krążących wersji, miałby letnie miesiące wraz z całą swoją rodziną spędzić na jednym z zamków hr. Zamoyskiego na Spiszu.

Skarby pod gniazdem grzechotników

W Oatman (Arizona) wykryto niespodzianie — jak donosi „Herald Examiner” — niezwykle skarby pod gniazdem grzechotników.

Oto dwaj poszukiwacze złota, pragnąc urządzić sobie legowisko nocne w opuszczonej grocie kamiennej w pobliżu Oatman, spostrzegli z przerażeniem, że mieści się w niej gniazdo grzechotników. Ażeby więc uwolnić się od niebezpiecznych sąsiadów, podłożyli w grocie duży nabój dynamitowy. Skutek wybuchu był nieoczekiwany, bo zniszczył nie tylko całe gniazdo, ale nadto spowodował dużą wyrwę w podłodze pod gniazdem. Oczym poszukiwaczy złota ukazało się tajemnicze podziemie. Z zachowaniem tedy wszelkich środków ostrożności spuścili się po linie do owego podziemia, gdzie czekała ich nowa niespodzianka: szkielet muła z siodłem i workiem pocztowym.

W worku znaleziono około dwustu listów z roku 1849. Najwięcej listów zaadresowanych do porucznika Jerzego Whitakera z pierwszego kalifornijskiego korpusu ochotn. Skąd się tam wzięły? Widocznie banda jakaś napadła posłańca pocztowego, obrabowała go a worek pocztowy, nie przedstawiający żadnej wartości, wrzuciła do podziemia grotu. Tak przynajmniej utrzymują starsi mieszkańcy okolicy Oatman, nie wspominając jednak

że skąd w tem podziemiu wziął się muł osiodłany.

Jakkolwiek bądźby było, — znalezione tam listy przedstawiają dziś wielką wartość. Na listach bowiem znajdują się rzadkie i poszukiwane dziś egzemplarze znaczków pocztowych, doskonale zachowanych. Ceny katalogowe większości tych znaczków opiewają na 75.000 dolarów. Wystarczy nadmienić, że kupcy nowojorscy zaofiarowali już właścicielom znalezionej worka pocztowego za wszystkie listy okragle trzy miliony dolarów. Szczęśliwcy — szukali złota, a znaleźli... znaczki pocztowe, które im dały trzy miliony dolarów! (Ka.)

20 milionów samochodów

20-miljonowy z rzędu samochodów wykończyły w tych dniach zakłady Forda w Detroit. Samochód ten został odesłany i ustawiony w muzeum miejskiem obok pierwszego Ford'a.

Z różnych stron Polski

Uposażenie Prezydenta Rzplitej.

W uzupełnieniu wiadomości o zarządzeniu Prezydenta Rzplitej, aby pobierane przez niego uposażenie zmniejszono od 1 maja o 15 proc., na równi ze zmniejszeniem poborów urzędniczych, podajemy dla informacji, że uposażenie Prezydenta Rzeczypospolitej wynosiło dotychczas 25.000 zł miesięcznie, 15 proc. od tego stanowi 3.750 zł. O tyle mniej otrzyma p. Prezydent Ignacy Mościcki, poczynając od 1 maja, czyli 21.250 zł. Oprócz tego istnieje specjalny fundusz „do rozporządzenia Prezydenta”, wynoszący 5.000 złotych miesięcznie.

W sprawie znizki płac w przedsiębiorstwach prywatnych.

W dniu 24 bm. odbędzie się w Warszawie posiedzenie pełnych zarządów 18-tu związków pracowników umysłowych, należących do Rady Okręgowej Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych w Warszawie.

Na posiedzeniu tem omówiona zostanie sytuacja w związku ze znizką płac pracowników umysłowych w szeregu przedsiębiorstw prywatnych, oraz zapadną ostateczne decyzje w sprawie akcji przeciw znizkom płac, w szczególności zaś w sprawie projektowanego jednodniowego strajku demonstracyjnego pracowników umysłowych w stolicy.

Kongregacja dziekanów diecezji Katowickiej.

(KAP) Dnia 14 kwietnia odbyła się kongregacja dziekanów diecezji śląskiej. Obradom przewodniczył ks. biskup Adamski. Udział w kongregacji wzięła katowicka kapituła katedralna, księża komisarze, prałaci i szambelani, członkowie rady administracyjnej, członkowie Kurji Biskupiej, rektor seminarjum duchownego, księża dziekani, przedstawiciele Związku prefektów oraz z każdego dekanatu jeden przedstawiciel, proboszcz albo wikary. Po nabożeństwie w kościele Najśw. Marii Panny rozpoczęły się obrady w Domu związkowym. Na wstępie wysłano telegram hołdowniczy do Ojca św., poczem ks. biskup Adamski wspominał o zmarłych śp. ks. biskupie Lisieckim, śp. ks. infulacie Kapicy i innych, a wikariusz generalny ks. infułat Kasperlik w imieniu duchowieństwa przemówił do ks. biskupa, zapewniając go o miłości, zaufaniu i posłuszeństwie duchowieństwa diecezjalnego. Na sekretarzy powołano ks. prob. Pojędę i ks. dr. Kominka.

Zanim przystąpiono do referatów, ks. biskup dał zebrany obszerne poglądy na sytuację Kościoła katolickiego w świecie i w Polsce oraz na prace i projekty dalszej pracy w diecezji. Na porządku obrad były następujące referaty: „Uchwalenie statutu kasy emerytalnej” — ks. prob. Szoltyśka; „O wprowadzeniu nowego rytuału wraz z dodatkiem dla diec. śląskiej” — ks. prał. Bromboszcza; „O sposobie odbywania konferencji dekanalnych” — ks. biskupa Adamskiego; „O kasie ubezpieczeniowej dla osób, zawiadujących prywatnym go-

„Nieśmiertelny Turek Zaro Agha, który utrzymuje, że urodził się w roku 1774, czyli że liczyłby obecnie 157 lat życia. Niedawno odbył podróż do Ameryki, skąd obecnie wraca. W młodości swej Zaro Agha rzekomo walczył już przeciwko armji napoleońskiej w Syrii.

spodarstwem księży” — ks. prob. Otręby; „O granicach taks od stuy” — ks. prob. Puchera; „O projektowanych zmianach w składzie dekanatów oraz uregulowaniu niektórych poborów duchowieństwa” — ks. wikariusza gener., inful. Kasperlika; „Nowe ustalenie opłat w sądzie biskupim” przedłożył do zatwierdzenia ks. oficjał Skupin.

Po obszernej, wyczerpującej dyskusji i przyjęciu odpowiednich uchwał zakończono obrady nabożeństwem w kościele Marjackim.

Ponad 110.000 klm. w cywilnej komunikacji powietrznej.

W ciągu miesiąca marca br. samoloty PLL „Lot” dokonały na wszystkich liniach powietrznych w Polsce ogółem 443 loty normalne i dodatkowe, przebywając w powietrzu 110.523 klm. w czasie łącznym 725 godzin i 45 minut. Samoloty przewiozły w tych 443 lotach ogółem 843 pasażerów, 6.961 kg. bagażu, 17.952 kg. towarów i 2.675 kg. poczty, w tem 52 kg. gazet. Regularność lotów na liniach cywilnej komunikacji powietrznej w miesiącu marcu rb. wynosiła 86,3 proc.

Ustalenie typu wózków dla inwalidów wojennych.

W ministerstwie pracy i opieki społecznej odbyła się przy udziale przedstawiciela Związku Inwalidów Wojennych R. P. konferencja w sprawie ustalenia modelu wózków dla inwalidów wojennych, którzy z powodu kalectwa nie mogą chodzić o własnych siłach. Na konferencji zatwierdzono ostatecznie model wózka, który obok precyzyjnego wykonania, odznacza się estetycznym wyglądem. Ministerstwo pracy i opieki społecznej projektuje w jak najszybszym czasie zaopatrzyć w wózki jak największą ilość inwalidów-kałek. Wózki wydawać będzie inwalidom Ogólnopolski Związek Kas Chorych. W sprawie tej wielu inwalidów wojennych złożyło już podania.

Odbudowa starego zamku w Tarnopolu

W tych dniach odbyło się w Tarnopolu poświęcenie odbudowanego zamku tarnopolskiego, wystawionego przez hetmana Tarnowskiego, a będącego następnie własnością Zamoyskich, Koniecpolskich, Ostrogskich, Sobieskich i Potockich. W r. 1843 ostatni właściciel Tarnopola Jerzy Turkuł sprzedał go gminie, która odstąpiła Zamek rządowi na koszarę. W tym charakterze przetrwał on do czasu wielkiej wojny, kiedy to w roku 1917 spalony przez Rosjan zamienił się w ruinę. Obecnie po odbudowaniu stał się znowu użytecznym.

Słynny kościół w Padwie, gdzie w tym roku przypadają wielkie uroczystości jubileuszowe.

Dobroczynny cenzor

Z za kulis polskiej kinematografji.

Film ma swoje tajemnice, a za każdymi kulisami rozgrywają się mniej lub więcej ciekawe rzeczy. Jedną z ciekawszych jest tajemnica cenzury filmowej, tajemnica, którą zainteresowała się niedawno prasa stołeczna, a która wymagałaby corychlejszego wyświetlenia. Zastęno tu nieco uchyliło czasopismo „Jutro pracy”, tygodnik wybitnie prorządowy, w nr. 8 z 12 kwietnia b. r. Czytamy tam między innymi:

W Polsce istnieje cenzura filmowa. Spoczywa ona w rękach Centralnego Biura Filmowego przy ministerstwie spraw wewnętrznych. Na czele biura stoi pułk. Leon Łuski, w skład wchodzi kilku cenzorów. Oficjalnym programem C. B. F. jest popieranie i ożywienie polskiego przemysłu filmowego. W praktyce program ten został niestety, zupełnie odwrócony.

Do biura należy t. zw. „klasyfikacja filmów”. Na zasadzie tej „klasyfikacji”, popularnie zwanej „cenzurką”, filmy dzieli się na: rozrywkowe, artystyczne, małorozrywkowe, naukowe, i t. d. Od tego orzeczenia zależy bardzo wiele, bo podatek od filmów.

Pominąwszy sprzeczności zawarte w „cenzurce”, sama zasada jest już absurdem. Kilku ludzi, od których oceny zależy los filmu, przy najdalej idącej dobrej woli może popełniać błędy. To też od czasu wprowadzenia „cenzurki”, dla filmu w Polsce zaczęła się istna martyrologja. Codzienne targi o klasyfikację przekształciły poważną instytucję w istny „cheder”. Właściciele filmów gubili się w domysłach, dlaczego jeden film jest dozwolony, a inny nie.

Ale tutaj zaczynają się dziać rzeczy tajemnicze. U właściciela, który podał się zupełnie depresji, zagubiony w tajnikach cenzury, zjawia się pewnego dnia tajemniczy zbawca. Ofiaruje swą pomoc przy zmianie oceny zabronionych filmów. Jest to jeden z cenzorów. Założył on t. zw. „Biuro tłumaczeń napisów” (Trębacka 10). Różnica pomiędzy zwykłym takim biurem, a powyższym jest dość wymowna. W normalnym biurze za opracowanie napisów płać się 300 złotych, w biurze na Trębackiej... dwa tysiące, a czasem i więcej. Ale biuro to przyjmowało do opracowania filmy, które uprzednio były zabronione, a które przy powtórnej ocenie uzyskiwały pozwolenie na wyświetlanie.

Inny cenzor zajął się zrealizowaniem obrazu „Polska w filmie”. Przemysłowcy filmowi, pod naciskiem C. B. F. zebrali na ten film krajowawczy 40.000 złotych. Za te pieniądze pan cenzor wyjechał w góry. „Krećci” długo, a rezultatem były dwa, czy trzy dodatki o długości 300 metrów. Gdzie utonęły pieniądze, po dziś dzień niewiadomo.

Drobniejszych „tajemnic” naliczyć można więcej. Cenzor wypożycza w biurach filmy dla krewnego, który ma kino na prowincji; cenzor systematycznie przychodzi do kiniarzy po „pożyczki” (500 i 800 zł), inny otrzymał od filmowca mieszkanie w jego domu itd. itd.

Swego czasu „Rada dla spraw kultury i sztuki filmowej” wystąpiła do ministra spraw wewnętrznych z memorandumem, w którym odstania kulisy „ochrony” filmowej. Min. Józefski obiecał zająć się tą sprawą, ale wkrótce potem ustąpił ze stanowiska ministra i sprawa zniknęła w niedostępnej szufladzie. Zapomniano o niej.

Obecnie w C. B. F. stosuje się nowy

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O dobrych skutkach złych zamiarów

Uświadamiając sobie, jakie korzyści gotowa nam przynieść reakcja zachodu na „Anschluss“ austro-niemiecki, mimowolnie nasuwa nam się na myśl charakterystyka tych sił, stale dążących do zakłócenia ładu, o których Goethe powiedział, słowami Mefista, („Faust“ część I, scena w pracowni): „...Es ist ein Teil von jener Kraft, die stets das Böse will und stets das Gute schafft“.

Jeśli bowiem „Anschluss“ niewątpliwie był zamachem na istniejący stan rzeczy, a w dalszej linii — na zasadę Wilsonowską samostanowienia narodów o sobie, i jako taki groził światu najcięższymi konsekwencjami, to — czyż reakcja na pakt Curtius-Schober, zainicjowana przez Francję i podchwyciona przez Anglię i Włochy, nie rokuje rozkwitu wielkiej idei pokojowej współpracy narodów na polu gospodarczym? Czyż więc wypad austro-niemiecki, w gruncie rzeczy nie pociągnął za sobą skutków dodatnich? „...Es war ein Teil von jener Kraft...“

Mówimy to, oczywiście, pod daleko idącymi zastrzeżeniami, bo nietylko wynik, ale sama istota zamierzeń mocarstw sprzymierzonych nie jest chwilowo do końca znana i trzeba odczekać dalszego toku wypadków, zresztą rozgrywających się z niebywałą, błyskawiczną szybkością.

Jak dotychczas, stwierdzić można, że doniesienia sprawy zagranicznej są dość zgodne ze sobą i dają się zreasumować w ten mniej więcej sposób:

Między Francją, Anglią, Włochami, Małą Ententą i Polską toczą się pofne narady w sprawie ogólnoeuropejskiego planu gospodarczego, który zostanie wysunięty na majowej sesji Ligi Narodów, jako przeciwwaga projektowi unii celnej między Austrią i Niemcami. Podstawę tego planu tworzy zobowiązanie się wszystkich państw, importujących produkty rolne, że zapotrzebowanie swoje w tej dziedzinie będą pokrywać przede wszystkim w europejskich krajach rolniczych. Plan ten nie ma spowodować konfliktu z Kanadą i Argentyną, gdyż nadwyżki piodów rolnych w Europie nie wystarczają do pokrycia całkowitego zapotrzebowania Europy, tak, że koniecznym jest dalszy przywóz zbóż z krajów zamorskich.

Plan powyższy, lansowany przez min. Brianda, ma na celu ugruntowanie podstaw gospodarczych Europy wschodniej i południowej, a przez to: odciążenie krajów Małej Ententy od wpływów bloku austro-niemieckiego. Już teraz da się przewidzieć, że szanse powodzenia kontraktacji „przeciw-anchluss'owej“ są duże; wydaje się o tem świadczyć gotowość Austrii do wstrzymania rokowań z Niemcami do czasu zakończenia obrad genewskich.

Jesteśmy więc na drodze, wiodącej ku ziszczeniu od 12-tu lat nietkniętego, mimo że tylekroć razy omawianego projektu współpracy gospodarczej państw przemysłowych z państwami rolniczymi, mającej na celu wyciągnięcie „Starej Ziemi“ z chaosu powojennego.

Krótkie informacje gospodarcze

— Nowym konkurentem Polski i Niemiec w eksporcie cukru do Holandii jest obecnie Rosja, która sprzedała holenderskiemu przemysłowi cukrowniczemu kilka ładunków okrętowych cukru po cenie około 15 proc. niższej od ostatnich notowań.

— Rząd czechosłowacki rozporządzeniem z 7 kwietnia podwyższył ruchomy dodatek do cła od nierogacizny do 284 kr. od 100 kg. żywej wagi. Podwyższona norma obowiązuje od 10 kwietnia. Dotychczasowy dodatek do cła wynosił 273 kr.

— Wszystkie węgierskie fabryki superfosfatu, jako nierentujące się wobec silnej konkurencji zagranicznej, zostały zamknięte.

— Rokowania o traktat handlowy między Grecją i Francją zostały wznowione. Traktat dotychczasowy z dn. 11 marca 1929 r. wygasza z dn. 17 czerwca rb.

— Subskrypcja na nową krótkoterminową pożyczkę wewnętrzną Stanów Zjednoczonych na sumę dolarów 325 000 000, — dała bardzo pomyślne rezultaty. Pożyczka ta bowiem została prawie trzykrotnie pokryta (subskrybowano Ł. 908 000 000, —).

— Wiadomości z daty 7 kwietnia rb. stwierdzają, iż uchwytne zapasy pszenicy w Kanadzie wynoszą 75.067.000 buszli, zaś zapasy żyta 10.942.000 buszli. W porównaniu z rokiem poprzednim zapasy pszenicy zmalały obecnie o 21.000.000 buszli, a zapasy żyta wzrosły o 160.000 buszli.

Zatarg w górnictwie

Zagłębia Dąbrowskiego

Wypowiedzenie umowy — Nowe propozycje Rady Zjednoczonych Przemysłowców — Rozjemstwo przymusowe wykluczone — Związki górników w Zagłębiu i ich postulaty — Co mówi D. Siemens o ciężarach socjalnych? — Wymagana produkcja węgla najmniej 40 mil. t. rocznie — Groźba strajku

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Sosnowiec, w kwietniu. Z dniem 1 maja br. wygasza umowa, zawarta między Radą Zjazdu Przemysłowców a związkami zawodowymi robotniczymi. Umowa ta obowiązywała obie strony od 19 czerwca 1929 r. i mogła być kontynuowana lub wypowiedziana. Wobec ciężkiej sytuacji gospodarczej zdecydowała się Rada Zjazdu umowę wypowiedzieć, ażeby umożliwić sobie pewne restrykcje w wydatkach. Umowa taka składa się zwykle z dwóch części: ogólnej, która obejmuje premie, opał, narzędzia, płace ugodowe (akordowe) i druga część, która obejmuje płace dzienne (dniówki) minimalne dla wszystkich kategorii. Co więc zamierza uczynić Rada Zjazdu? Rada Zjazdu przemysłowców, nie chcąc obniżyć dotychczasowej stopy życiowej robotnika, zwłaszcza robotnika mało zarabiającego i z powodu krótszego tygodnia pracy (świętówki) zachowuje dotychczasowe płace dniówkowe, a rewiduje inne świadczenia z I części umowy.

Dla tem lepszego zrozumienia sytuacji należy pamiętać o tem, że na terenie Zagłębia Dąbr. i krakowskiego nie obowiązuje żadna ustawa o przymusowym rozjemstwie, na skutek czego wszelka umowa była, jest i będzie wynikiem bezpośrednich pertraktacji zainteresowanych stron. Na tem tle rozwija się rywalizacja poszczególnych związków robotniczych, a zwłaszcza w ostatnich czasach związków, tworzonych pod egidą sanacji. Dla zorientowania się należy tu przypomnieć, że na terenie Zagłębia działają następujące związki: Centralny Zw. Górników w Polsce (P. P. S.), Zw. Górników Zjednoczenia Zaw. Pol. (N. P. R.), Związek Zaw. Gór. „Praca Polska“ (narodowy) i nowo powstałe związki sanacyjne jak: Gospodarczy Zw. Robotników przem. górnictwa (B. B. W. R.), Bezpart. Zw. Górniczy (Moraczewski) i Centralny Zw. Górników Rzeczypospolitej (Jaworowski - Preussowa). Te ostatnie powstały z Frakcji rewol. P. P. S.

Te dwa ugrupowania: opozycyjne i sanacyjne postanowiły oddzielnie pertraktować z Radą Zjazdu w kwestji odnowienia umowy. W trakcie pertraktacji zaznaczyły się jednak pewne styczne punkty w stanowisku niestety demagogicznym dwóch związków: Centralnego (P. P. S.) i gospodarczego (sanacja), które wysunęły demonstracyjne projekty nowej umowy, w której żądają: 10 proc. podwyżki plac (B. B. W. R.) lub też 7 godz. dnia pracy, 5 godz. sobót i 40 godz. tygodnia pracy (P. P. S.) niezależnie od wielu innych niemniej demagogicznych wniosków.

Najrealniejsze w obecnej chwili stanowisko przejawiało się ze strony Zw. Górników Zjednoczenia Zaw. Pol. (N. P. R.), który zgodził się na dotychczasową umowę, odrzucając wszelkie zmiany, proponowane przez Radę Zjazdu, oraz ze strony „Pracy Polskiej“, która między innymi wysunęła żądanie wstrzymania opłat ubezpieczeniowych, zagwarantowanie pełnego tygodnia pracy oraz zaniechanie dalszych redukcji.

Z tem stanowiskiem pokrywa się zupełnie wywiad dr. Siemensa, prze-

sa koncernu elektrotechnicznego w Niemczech, który cały problem tak ujmuję:

Nie pomyślano o tem, ani nie zwrócono uwagi na ostrzeżenie, że wysokie wydatki ciał publicznych, mające przecież służyć polepszeniu egzystencji ludu i przynieść mu zabezpieczenie ustawowe, na wypadek niedostatku i starości, muszą z biegiem czasu wywołać bardzo silne uszczuplenie gotówkowych dochodów warstw pracujących. Dla kalkulacji cen towarów jest obojętne, w jakiej postaci powstają wydatki i księguje się je na koncie podatków, czy świadczeń socjalnych, czy na koncie plac. Miarodajna jest ogólna ich suma, a nie podział.

Dalej słusznie zauważa „wysokie wydatki na cele podatkowe i świadczenia socjalne oznaczają zawsze obniżenie się poziomu plac. Jest to żelazne prawo ekonomiczne, wobec którego bezsilne są wszelkie dowodzenia i wystąpienia teoretyków, polityków, socjologów i innych. Będzie musiało nastąpić bardzo znaczne obniżenie kosztów produkcji, tak znaczne, że dzisiaj rozmiarów tego nawet wyobrazić sobie nie możemy. Inaczej życie gospodarcze nie będzie mogło się przyczynić do złagodzenia niedoli bezrobotnych i klęski bezrobocia. Środki w rodzaju sztucznego powiększenia ilości pracy przez skrócenie czasu pracy i t. d. nie są w stanie przynieść żadnej ulgi.

Przemysł najchętniej widział taką redukcję świadczeń publicznych, która pozwoliłaby na wymaganą obniżkę kosztów produkcji, bez uciekania się do obniżki plac.

Oto pogląd ekonomisty, który zupełnie trafnie można przystosować i do naszych warunków.

Trzeba bowiem wziąć pod uwagę, że w r. 1929 kolej przewoziła dziennie 13.000 wagonów węgla, a dziś przewozi 9.000, a więc prawie o 30 procent zmniejszona jest siła produkcyjna i konkurencyjna. Kalkuluje się bowiem utrzymanie odpowiednich żalg i plac robotniczych — o ile produkcja węgla wynosi 40 milionów tonn rocznie.

W warunkach ciężkiej sytuacji gospodarczej ten przemysł może zredukować siły pracownicze, u którego zmniejszona produkcja zmniejsza koszty utrzymania przedsiębiorstwa. Inaczej natomiast dzieje się w kopalniach węgla, w których generalja są te same i wymagają przy zmniejszonej produkcji utrzymania kopalni w biegu (pompowanie wody, konserwacja całego podziemia i t. d.).

Dziwić się więc należy sanacji, która popycha Związki robotnicze do stawiania żądań ponad wytrzymałość ekonomiczną przemysłu w obecnej chwili. Do inspektoratu pracy 25 obwodu w Sosnowcu wpłynął 17 hm. wniosek Gosp. Zw. Gór. o interwencję w sprawie pertraktacji pomiędzy Radą Zjazdu a robotnikami. Trzeba tu zaznaczyć, że Inspektor wyraźnie oświadczył delegacji, że nie może być mowy o arbitrażu, a tylko o roli pośrednika pomiędzy obu stronami. Zw. Gosp. odgraża się wobec tego strajkiem. Zdaje się, że opiekuni sanacyjni wybijają to z głowy swoich pupilów, tem bardziej, że B. B. W. R. ma też zobowiązania i wobec przemysłu.

Bolesław Eustachiewicz.

KRONIKA GOSPODARCZA

PRZED TARGAMI POZNAŃSKIMI

(t) Pokaz nowoczesnego transportu na Targach Poznańskich. Staraniem Polskiego Związku Bekonowego odbędzie się w czasie trwania Targów demonstracja przewozu żywy w wagonie - kratowce, celem wykazania nowoczesnych metod niemieckiego transportu. Wobec częstych skarg odbiorców zagranicznych na deprecjonowanie towaru skutkiem zmeżenia zwierząt podczas długotrwałych przewozów, a zwłaszcza uciążliwych postojów, pokaz ten ma wielkie znaczenie dla polskich kół eksportowych. Prócz tego demonstrowany będzie ostatni typ wagonu — chłodni, który zaczyna odgrywać coraz ważniejszą rolę wo-

bec wzrostu polskiego masła i faj zagranicą.

(t) Poczta i telegraf na Targach Poznańskich. Ministerstwo poczt i telegrafów uruchamia na czas trwania Targów (od 26 kwietnia do 3 maja rb) ekspozyturę pocztowo - telegraficzną - telefoniczną w pawilonie Obsługi publiczności na placu Targów.

(t) Udział przedstawicieli kas chorych i zakładów ubezpieczeń na Targach Poznańskich. Na skutek starań dyrekcji Targów, ministerstwo pracy i opieki społecznej zwróciło uwagę Kasom Chorych i Zakładom Ubezpieczeń na Targi Poznańskie, jako teren ułatwiający zawarcie korzystnych umów na dostawy do tych instytucji.

PODATKI I OPŁATY

(p) Samoistny podatek komunalny od budynków na wsl. Wydział powiatowy w Kościanie, opierając się na ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z roku 1923. uchwalił statut uprawniający do poboru samoistnego podatku od budynków i gruntów, należących do gmin wiejskich lub obszarów dworskich na rzecz Związku komunalnego. Wojewódzki sąd administracyjny w Poznaniu orzekł na skutek skargi, że uchwalony przez wydział powiatowy statut nie jest ważny. Ostatecznie w drodze kasacyjnej ustalił Najwyższy Trybunał Administracyjny następującą zasadę prawną: „Statut podatkowy jest niezgodny z art. 2 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, a w szczególności obciążenie budynków położonych poza obszarem gmin miejskich samoistnym podatkiem komunalnym nie jest dopuszczalne.“ (1)

Z KRAJU

(k) Pogadanki o hodowli drobiu. Wielkopolska Izba Rolnicza przypomina, że w czwartek, po pierwszym każdego miesiąca odbywają się w sali Wielkopolskiej Izby Rolniczej od godz. 10-tej (dziesiątej) pogadanki drobiowe, na których specjalnie będą poruszane sprawy aktualne w danym miesiącu. Następną taką pogadanką odbędzie się w czwartek, 7 maja i tematy tam omawiane będą: zasady naturalnego wychowu piskląt, zasady wychowu sztucznego wychowu piskląt, wyląg kacząt i gąsiek, wychowu kacząt i gąsiek, choroby piskląt, pytania uczestników. Udział w pogadankach jest zasadniczo bezpłatny. Ponieważ jednak pogadanki są połączone z pokazami, co pociąga za sobą koszty, pobiera się na pokrycie tych kosztów 2 zł. od osoby; małorolni placą 1 zł.

(k) Trudności polskiego eksportu cukierniczego. Podejmowane dotychczas przez polskie fabryki próby wywozu wyrobów cukierniczo-czekoladowych na obecny rynek, odbywały się w najniepomyślniejszych dla tych fabryk warunkach. przy użyciu cukru, przeznaczonego na rynek wewnętrzny i opodatkowanego akcyzą, która wprawdzie podlegała zasadniczo zwrotowi, lecz w praktyce nie zawsze była możliwa do odzyskania. Dotychczasowe bowiem mprzepisy prawne, regulujące sprawy eksportu wyrobów cukierniczo-czekoladowych są tak przestarzałe, że zupełnie nie nadają się do zmieniennych warunków obrotu cukrem i jego przetworami. To samo dotyczy zwrotu cła od przywiezionego ziarna i masła kakaowego, a następnie wywiezionego w przetworach czekoladowych, chociaż sprawa ta merytorycznie nie powinna nasuwać żadnych zastrzeżeń. Należy zaznaczyć, że podjęcie eksportu towarów cukierniczo-czekoladowych powoduje jednocześnie zapotrzebowanie materiałów opakunkowych, zarówno papierowych, jak i metalowych, które, jak wiadomo, są bardzo ważnym czynnikiem reklamowym przy sprzedaży słodczy i w ogólnych kosztach ich produkcji stanowią bardzo dużą pozycję.

(k) Nowa fabryka bieli cynkowej. Polskie zakłady przemysłu cynkowego S. A. urochomiły w tych dniach w Będzinie nową fabrykę bieli cynkowej, urządzoną według najnowszych wymagań techniki. Produkcja roczna przewidziana jest na 3 000 tonn a może być zwiększona do 5 000 tonn. Zarząd Towarzystwa spodziewa się, że nowa fabryka będzie mogła umieścić 1 500—2 000 tonn bieli cynkowej rocznie na rynku wewnętrznym a 1 500—3 000 tonn zagranicą.

Z ZAGRANICY

(z) Międzynarodowa współpraca spółdzielczy. Międzynarodowy Związek Spółdzielczy organizuje w okresie od 4 do 18 lipca r. b. w Bazylei (Szwajcaria) 11 międzynarodowe kursy spółdzielcze. Program kursów obejmuje wykłady wybitnych działaczy spółdzielczych różnych krajów oraz zwiędzanie szwajcarskich instytucji spółdzielczych. Wykłady będą się odbywały w języku angielskim, francuskim i niemieckim. Zapisy przyjmowane są za pośrednictwem i z polecenia Związku Spółdzielni Spożywców Rzplitej Polskiej w Warszawie. Ten sam Międzynarodowy Związek Spółdzielczy zwołuje w okresie od 2 do 5 maja do Hamburga międzynarodową konferencję dziennikarzy spółdzielczych.

(k) Bilans handlowy Czechosłowacji. Bilans handlowy Czechosłowacji za marzec jest aktywny, mając nadwyżkę 203 milj. koron, co stanowi w stosunku do miesiąca lutego zwiększenie aktywności tylko o 67 milj., podczas gdy w innych latach wzrost ten bywał znacznie wyższy. Za pierwszy kwartał nadwyżka wywozu nad przywozem wynosi 477 milj. Spadek obrotu towarowego z pierwszym kwartałem w porównaniu z rokiem zeszłym wynosi 30 proc.

(z) Cła antydumpingowe od zapalek w Stanach Zjednoczonych. Sekretarz skarbu Stanów Zjednoczonych w myśl przepisów ustawy o zwalczaniu dumpingu ogłosił 8 decyzji, że wywóz zapalek z Finlandji, Estonji, Norwegji, Łotwy, Holandji, Austriji i z Polski jest dumpingowany. Zapalki z tych krajów będą opłacały dodatkowe cło antydumpingowe.

Z życia S. M. P.

"Gdy na boisko wkracza SMP". Radjo Poznańskie nadawać będzie w niedzielę, dnia 26 kwietnia b. r., od godz. 17 do 17,15 słuchowisko pod tym tytułem.

Czternasty zjazd związkowy delegatów S. M. P. odbędzie się w dniach 9 i 10 maja w sali Domu Rzemieślniczego. Przewidziano jest przyjazd około 1.000 delegatów z 470 stowarzyszeń, należących do Zw. Mł. Pol., oraz licznych gości, którzy żywo interesują się sprawami wychowania młodzieży.

Przypominamy, że według ustaw związkowych, każde stow. wysyła na zjazd oprócz patrona względnie jego zastępcy przynajmniej jednego delegata, a stow. liczące więcej niż 50 członków, po jednym dalszym delegacie.

Początek zjazdu w sobotę, 9 maja, o godzinie 15 w sali Domu Rzemieślniczego, ul. Fr. Ratajczaka 21, z następującym porządkiem obrad: 1. otwarcie zjazdu i wybór prezydium, 2. wspólny śpiew „Hej, do apelu”, 3. stwierdzenie legitymacji delegatów i gości, 4. sprawozdanie z działalności Związku za rok 1930, 5. sprawozdanie komisji rewizyjnej, 6. dyskusja nad sprawozdaniem i udzielenie pokwitowania zarządowi Związku, 7. wybory uzupełniające do Rady Związkowej, 8. wnioski nadesłane na piśmie do Związku, 9. pogadanka na temat: „Oddajemy głos zastępcom!”, 10. dyskusja i wolne głosy.

W niedzielę, 10 maja: o godz. 9 msza św. na intencję zjazdu w kościele Farnym. O godz. 10,15 dalszy ciąg obrad z następującym porządkiem: 1. powitanie gości, 2. wianka pieśni S. M. P., 3. jak pracowaliśmy w roku 1930 — ref. sekretarz generalny ks. Ludwik Jarosz, 4. deklamacja „Nasz zew”, 5. referat p. t. „My zawsze gotowi!...”, p. Gniazdowski Włodzimierz, 6. dekoracja zasłużonych Związkowców Krzyżem Zasługi, 7. wspólny śpiew, 8. wręczenie nagród zwycięzcom w konkursie związkowym obywatelstwa, 9. hymn „Boże, coś Polskę!”, 10. zamknięcie zjazdu. Biuro informacyjne zjazdu czynne w sobotę od godz. 8 do 20 i w niedzielę od godz. 7 do 15, mieścić się będzie w lokalu Związku — plac Nowomiejski 5.

S. M. P. Poznań-Wilda. Dzięki staraniom ks. patrona Guziela oraz zarządu z prezesem Anioła na czele, odbyło się w wielkiej sali XX. Zmartwychwstańców na Wildzie przedstawienie amatorskie p. t. „Otello” W. Szekspira. Całość wypadła bardzo udanie. Podczas przerwy wygrywała orkiestra wojskowa 14 pap. pod batutą p. Wojciechowskiego.

Posiedzenie zarządu okręgu XX. podpoznańskiego odbyło się w lokalu Związku (pl. Nowomiejski 5). Po powitaniu przedstawiciela Związku ref. p. Swiroga oraz druhów przez prezesa okręgu, d-ha Jakubowskiego, ustalono termin zlotu, który się odbędzie 28 czerwca b. r. w Kostrzynie oraz wystawę okręgu, w Mosinie. Na zakończenie przemówił delegat Związku, zachęcając druhów do wytrwania oraz sumiennej i owocnej pracy dla dobra organizacji. Bodźcem do tej pracy niech będzie ostatnie chlubne zwycięstwo zawodników S. M. P. w biegu „Kurjera Poznańskiego”.

Stow. Mł. Pol. zawiazało się w Szamocinie pow. Chodzież. W skład zarządu weszli d-howie: prezes — Stankiewicz R., sekretarz E. Chroboczek i skarbnik — Kościński Z.

Prezesem Stow. Mł. Pol. w Rządwinie jest dh. Miękus Wacł., sekretarzem dh. Kostka Franciszek a skarbnikiem dh. Uklejewski Konst. Młodym pionierom „Szczęść Boże” w pracy!

W Trzemesznie odbyło się zebranie rady okręgowej pod przewodnictwem patrona okręgowego. Obrano nowy zarząd na rok bieżący, w skład którego weszli d-howie: prezes — Szymański Ludw. (prezes S. M. P. Gniezno „Prąd”), sekretarz — Szymański Edm. (prezes S. M. P. Trzemeszno) i skarbnik — Pluciński Leon (Gniezno). Ustalono termin i miejsce zlotu oraz zawodów okręgowych, które postanowiono odbyć w Klecku.

W Środzie odbyło się zakończenie kursu dla zarządów okręgu średzkiego. Na kurs przybyli liczni delegaci wszystkich stowarzyszeń okręgu. Kurs przeprowadził delegat Związku p. ref. Gniazdowski.

Dh. Bogdan Kluge z S. M. P. Boże Ciało w Poznaniu odniósł piękny sukces w tradycyjnym biegu na przelaj „Kurjera Poznańskiego”, przybywając do mety jako trzeci za świętym „asem” polskiej lekkiej atletyki Januszem Kusocińskim z Warszawy i Franciszkiem Janowskim z „Sokoła” poznańskiego. Dh. Kluge dowiódł tem samem, że należy do czołowej klasy polskich lekkooatletów, bijąc znanych zawodników, jak: Robińskiego i Miałkasa z „Warty”, Jakubowskiego i Bartkowiaka z „Sokoła”, Bronińskiego z „A. Z. S.”, Krawczyka z K. S. „Geyer” z Łodzi, Mordzińskiego z K. S. „Kruscheider” Pabjanice i innych. Dh. Kluge zdobył tem samem po raz drugi puchar wędrowny, ufundowany przez Związek. Bodajże większym sukcesem od wyczynu dh. Klugego, jest przybycie w pierwszej dziesiątce aż trzech zawodników z S. M. P. Specjalnie wyróżnić musimy wyczyn dh. Górki Józefa z S. M. P., Wiry, który jako dziesiąty przybył przed dh. Płotkowiakiem Alfonsiem z Poznania. Bravo! — młode S. M. P. Wiry, które po wyróżnieniu się uporczywie lecz skuteczną walką z przeciwnościami w czasie ubiegłorocznych konkursów rolniczych, tak dobitnie przez sukces dh. Górki oraz dh. Wiciaka zaznaczyły swą żywotność na polu wychowania fizycznego. W konkurencji o puchar wędrowny Związku zwyciężył 1. dh. Kluge Bogdan, 2. dh. Górka Józef (Wiry), 3. dh. Płotkowiak Alfons (Pe-

znań), 4. dh. Dreger Teofil (Murowana Goślina), 5. Maciejewski Stanisław (Poznań), 6. Kajdan Piotr (Gutowy), 7. Kamiński Władysław (Poznań), 8. Wiciak Franciszek (Wiry).

Bieg okrężny w Kępnie. Szósty z rzędu ten tradycyjny bieg odbędzie się 3 maja b. r. o godz. 12. Protektorat nad biegiem objął specjalny komitet honorowy. Trasa prowadzi głównymi ulicami miasta i wynosi 3,500 mtr. Start i meta na rynku. Pierwszy, przybywający do mety zawodnik, otrzymuje srebrny puchar wędrowny (oraz dodatkową nagrodę), który staje się jego własnością po 3-krotnym zdobyciu z rzędu, a 5-krotnem niekolejnym. Pozostali 4 zawodnicy otrzymują cenne nagrody. Wpisowe wynosi 1 zł i winno być wraz ze zgłoszeniem skierowane pod adresem sekr. drh. St. Wawrzynkowskiego — Kępno Wkp. — Bank Ludowy. Zbiórka zawodników o 11,30 w Domu Katolickim.

Pomorska Kasa Rzemieśln. przed bankructwem

Jak nam donoszą z Torunia, znajduje się tamtejsza Centralna Kasa Rzemieślnicza dla Pomorza w nader oplakanych stosunkach. Według przedstawionego na walnym zebraniu bilansu z końca marca b. r. wynosiła strata Kasy przeszło 60 tysięcy złotych. Winę za wynikłe straty ponoszą osoby, które kasę zarządzały.

W sprawę wmixała się prokuratura toruńska, aresztując w podejrzeniu o nadużycia popełnione w kasie b. kierownika wym. instytucji Br. Skalskiego, prez. Rady Nadzorczej J. Sulckiego, członka zarządu Goncarzewicza A. oraz buchaltera kasy. Zarzuca się im nieuczciwe manipulacje, które doprowadziły kasę na brzeg bankructwa.

Suma strat, jakie kasa i jej członkowie ponoszą, przekracza pono przeszło pół miliona złotych.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Piątek, dnia 24 kwietnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 komunikaty; godz. 16.45 kurs średni języka francuskiego; godz. 17.00 tradycyjne powtórzenie uroczystości otwarcia Stacji poznańskiej w dniu 4-tej rocznicy. Program Cz. I.; godz. 17.00 dziesięć uderzeń zegara (transmisja z wieży ratuszowej); godz. 17.02 poznański hejnał ratusz. (wyk. w studjo R. P.); godz. 17.05 a) hymn narodowy: Jeszcze Polska nie zginęła, b) Gaude Mater Polonia w wyk. chóru „Hasło” pod dyr. prof. St. Kwaśnika; godz. 17.15 rzut perspektywny na czteroletnią działalność R. P. i jego zamierzenia na przyszłość. Cz. II. (transmisja na wszystkie stacje polskie). Godz. 17.45 przemówienie Prezesa Kuratorium Radja Poznańskiego p. Prezydenta Cyryla Ratajskiego; godz. 17.50 Chopin: a) Ballada as-dur, b) Walc desur, c) Dwie etudy (odegra prof. Franciszek Łukasiewicz); godz. 18.05 Lachman: Sztandary polskie na Kremlu — odpiewa chór męski „Hasło” pod dyr. prof. St. Kwaśnika; godz. 18.13 Wieniawski: koncert skrzypcowy D-moll (odegra prof. Zdzisław Jahnke, dyr. Państw. Konserw.); godzina 18.45 „Silva rerum”; godz. 19.00 transmisja rewji z kina „Metropolis” w Poznaniu; godzina 19.30 kurs wyższy języka ang.; godz. 19.45 kwadrans słowiański; godz. 20.15 koncert symfoniczny (transmisja z Filharm. Warszawskiej); po transmisji — sygnał czasu — następnie muzyka taneczna z kawiarni „Polonia”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 14.50 lekcja języka francuskiego; godz. 15.30 dla maturzystów: „Asnyk” — prof. K. Górski; godz. 15.50 dla maturzystów: „Przyczyny i skutki rozbiórów Polski” — prof. H. Mościcki; godzina 16.15 kącik krótkofalowy; godz. 16.25 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Cel, możność i środki badania przyrody”; — prof. dr. Wilkosz (Kraków); godz. 17.45 muzyka lekka; godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.40 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.00 pogadanka muzyczna; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej; po transmisji i komunikatach — retransmisje ze stacji zagranicznych.

Z Tow. Przemysłowych

Z tow. Przemysł. Poznań - Rataje. W sobotę 18. b. odbyło się zwyczajne miesięczne zebranie Tow., któremu przewodniczył prezes p. Andrzejewski. Po odczytaniu protokołu i przyjęciu nowego członka, udzielił przewodniczący głosu p. Nowackiemu z Poznania, który wygłosił referat: „O naszym morzu”. Za piękny referat podziękowano prelegentowi powstaniem z miejsc. Po referacie nastąpiła krótka dyskusja.

Następnie omówiono szczegóły zabawy wiosennej, którą towarzystwo urządza w dniu 3 maja na Malcie.

Po sprawozdaniu z ostatniego zjazdu delegatów Zw. Tow. Rzemieśln. i po obszernej dyskusji nad tem sprawozdaniem, załatwiono jeszcze szereg spraw natury lokalnej, poczem prezes obrady solwował. (m. w.)

Z Tow. Przemysłowego w Śremie. W niedzielę 19 bm. odbyło się w Śremie na sali hotelu „Bazar” roczne walne zebranie Tow. Przemysłowego. Obrady zagał w obecności około 100 członków prezes p. Gawroński uczczeniem dwóch zmarłych członków.

Po powitaniu przedstawiciela zarządu Głównego Związku Tow. Przem. i Rzemieślniczych w osobie syndyka p. Tad. Piotrowskiego, poproszono na przewodniczącego p. burmistrza Stefana Obera, do pióra zaś Stefana Raszewskiego.

Po przyjęciu protokołu z ostatniego walnego zebrania, wygłosił syndyk p. Piotrowski referat n. t. „O organizacji rzemiosła”. W nader treściwych wywodach przedstawił prelegent bolączki rzemiosła i jego dążenia do ich zwalczania przez zdrowe i silne zorganizowanie się. Referat przyjęto burzą oklasków.

Zkolei wygłosili sprawozdania pp. prezes, sekretarz, skarbnik i kom. rewizyjna. Po rzeczowej dyskusji w której zabierali głos p. i. pp. Kujawski, Wł. Piotrowski, Adamski, Sobkowiak, prezes Gawroński, Bogajski, A. Nowak, Mikołajczak oraz p. przewodniczący, udzielono ustępującemu zarządowi jednogłośnie pokwitowania. Poczem składa p. Ober przewodnictwo w ręce p. Bogajskiego.

Po uchwaleniu preliminarza budżetowego i remuneracji, wybrano prawie jednogłośnie nowy zarząd w następującym składzie: prezes p. Gawroński, wiceprezes p. Adamski, sekretarz p. Kazimierz Nowak, zast. sekr. p. Raszewski, skarbnik p. Sobkowiak i ławnicy pp. Kujawski, Szulc, Lewandowski i Kozłowski.

Osobno wybrano chorążego, marszałków i komisję rewizyjną. Opuszczające zebranie syndyka p. Piotrowskiego żegnano serdecznie, wnosząc okrzyk na rozwój Związku Tow. Przem. i Rzemieślniczych. Po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw towarzyskich, solwował p. przewodniczący zebranie hasłem Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć! (td)

Z życia Towarzystw

Kat. Tow. Robotników „Oświata” parafji św. Marcina odbyło w tych dniach swe nadzwyczajne zebranie. Prezes p. Nogaj po zagajeniu uczcił pamięć sp. członka Cz. Różańskiego, a następnie przedstawił życzenia ks. prałata dr. Taczaka, by Towarzystwo przystąpiło do Związku Kat. Tow. Robotników Polskich.

Po dyskusji i obszernych wyjaśnieniach uchwalono znaczną większością głosów przystąpienie do Związku. Łącznie z tem podwyższono składkę miesięczną z 25 na 30 gr. Zarazem postanowiono rozwinąć z pomocą ks. Patrona i wicepatrona propagandę celem zwiększenia liczby członków Tow. Nakoniec ustalono nazwę Towarzystwa na „Katolickie Towarzystwo Robotników „Oświata” — pod wezwaniem św. Michała przy parafji św. Marcina w Poznaniu. Na tem obrady zakończono. (z)

Z gnieźnieńskiego okręgu Stowarzyszeń Młodych Polek. Na terenie miasta i powiatu gnieźnieńskiego istnieje kilka Stowarzyszeń Młodych Polek, które nie utrzymywały ze sobą bliższego kontaktu. Brak ścisłego porozumienia między miastem a powiatem dawał się odczuwać, to też zwolano zarządy miejscowych i okolicznych Stowarzyszeń celem utworzenia gnieźnieńskiego okręgu S. M. P. Zebranie odbyło się w niedzielę w Domu Katolickim. Przy dość licznym udziale druchen i członków patronatu zagał zebranie ks. dziekan Zabłocki i oddał przewodnictwo zebrania, generalnemu sekr. Związku ks. kan. Schulzowi z Poznania, do pióra powołano p. Tomaszewską z Gniezna. Ks. kan. Schulz w swem przemówieniu przedstawił zebranym cele i zadania okręgu. Patronem okręgowym został mianowany ks. prob. Chilomer, a jego zastępcą ks. Musiał. Do Rady Okręgowej powołano prezeski wzgl. zastępczynie poszczególnych Stowarzyszeń: pp. Szulczykównę z Klecka, Skweresównę z Niechanowa, Łyskowanę z Gorzykowa, Walczakównę z Mielżyna, Zakrzewską z Żydowa, Włodarczykównę z Czarniejewa, Koronczankę z Dębicy, Solarkównę z Witkowa, Kowalską S. z Promienia, oddział st. (Gniezno), Siudzińska z „Promienia” oddz. mł. (Gniezno), Kowalską z „Rzeczicy” (Gniezno), Dyamentównę H. z „Samopomocy” (Gniezno), Popiółkównę z „Tęczycy” (Gniezno) i Szymańską z parafji farnej miejskiej. Zarząd okręgowy jest w następującym składzie: prezeska p. Kaschówna, sekretarka p. Tomaszewska, korekcyjna p. Jankowska, skarbniczka p. Dobraszówna z Witkowa, ławniczki pp. Bombrowska z Czarniejewa, Wiśniewska z Klecka, Kaszyńska z Niechanowa i Przybylska z Mielżyna. Zebrania zarządu odbywają się kwartalnie, zaś obrady rady okręgowej raz na rok. (br)

W niedzielę 19 b. m. odbyło się na sali p. Jarockiego miesięczne zebranie 4 komp. Marynarzy - Powstańców im. Ad. Białoszyńskiego, któremu przewodniczył prezes p. Andrzejewski. P. Matuszak odczytuje protokoły z ostatniego zebrania, poczem referat o polskim „morzu” wygłosił p. Nowacki. Po referacie wywiała się obszerna lecz rzeczowa dyskusja w której głos zabierali m. i. pp. Andrzejewski i Matuszak.

Zkolei omówiono szczegóły wiosennej zabawy, którą tow. zamierza urządzić w końcu maja. Również omówiono sprawę niedosłzłego do skutku wyjazdu do Zbąszynia na uroczystość przewiezienia zwłok

Poleca się taskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy
ul. Marszałka Focha 39

powstańców do kraju i sprawę wyjazdu delegacji na Górny Śląsk w dniu 2 maja. Po wyczerpaniu porządku obrad, prezes p. Andrzejewski zamyka zebranie. (m. w.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Mandolinistów „Lira”.** Zebranie odbędzie się w piątek, dnia 24 bm. o godz. 20 w lokalu klubowym, ulica Wroniecka 6.

— **Grono Samokształcących „Jedność”.** Zebranie odbędzie się w środę, 25 bm. o godz. 20 w lokalu p. Cyrankowskiego.

— **Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 26 bm. o godz. 11 u p. Beyerowej „Pod Bernardynami”.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 22 kwietnia zgłoszono: Jan Latałowicz, inkasent, 81 l. Anna Skarzyńska, z domu Chłapowska, 65 l. Marcin Rakowski, kapitalista, 86 l. Regina Kisieleska, z domu Orwat-Czernik, 56 l. Stanisław Kmiecik, 2 dni. Stefan Rychlewski, robotnik, 34 l. Kazimierz Borowicz, 15 min.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik **Serca Jezusowego:** A. Mechlińska z prośbą o zdrowie 5 zł. — Z. H. za otrzymane łaski 5 zł. — A. Daszyńska za otrzymane łaski 5 zł. — L. J. za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 15 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 1 190,90 zł.

SKRZYNIKA DO LISTÓW

— **P. Nowak, Tuchorza.** Nie znamy się na jedwabnictwie. Radzimy zwrócić się do Wkp. Izby Rolniczej, Poznań, ul. Mickiewicza 33. (OK.)

— **Rezerwista.** Wiadomość otrzymaliśmy z D. O. K. VII. Prosimy zwrócić się tam po bliższe informacje. (K.)

— **I. P. P.** Około 15 groszy. (K.)

— **St. K. Poznań.** Przedsiębiorstwo Państwowe „Żegluga Polska”, Gdynia, ulica Nadbrzeżna. (K.)

— **B. K.** Do Szkoły Kadetów w Rawiczu. (K.)

— **Stały Czytelnik w Rogoźnie.** My w tej sprawie nic nie wiemy, powieści nie czytaliśmy. Ow hrabia N., to zapewne osobistość fikcyjna czyli wymyślona przez autora. (K.)

— **A. B. 100.** Wystarczy adresować na Kraków. Dokładnie nie wiemy. (K.)

— **Kraks.** Biuro werbunkowe w Paryżu; musiałby Pan tam pojechać. (K.)

— **Fes. Poznań.** Tymczasem sprawa nie jest aktualna. Winien Pan najpierw skończyć gimnazjum i uniwersytet. (K.)

— **W. R.** Szkoła Morska w Gdyni. (K.)

— **Zainteresowany.** Nie potrzebuje Pan płacić podatku obrotowego. (K.)

— **K. J.** Dziennik Ustaw 1922 r. nr. 40 poz. 334 oraz Dziennik Ustaw 1923 r. nr. 62 poz. 464. (K.)

— **F. G. procent.** Do 1 kwietnia 1929 — 10 proc., następnie do 15 lipca 1930 — 12 proc., potem do 1 stycznia br. 11 proc., obecnie 10 proc. (K.)

— **Cz. M. Jeżyce.** Dotąd nic jeszcze nie ogłoszono. W sprawie paszportu należy się zgłosić w Miejskim Urzędzie Bezp. i Porządku Publ., pl. Wolności. (K.)

— **A. G.** Aby w takiej sprawie udzielić rady bezwzględnie pewnej, trzeba by mieć dar jasnowidzenia. W warunkach normalnych w sprawach pożyczek pieniężnych pożyczający ponosi zawsze ryzyko. (K.)

— **P. Stasiewski.** Przeliczona na 15 proc. równowartości należność hipoteczna wynosi, razem z zaległymi odsetkami do końca 1924 r. 797,05 zł. Od tej sumy należy liczyć dalsze zaległe odsetki. Radzimy wypowiedzieć hipotekę. (K.)

DYWAŃY ŻYWIECKIE
na
TARGACH POZNAŃSKICH.

nr 9448

PETITE REINE

*Wydobiona wszystkich Toilek
de sie-czesto nastalowana
nigdy niedobrowana*

GWARANTOWANY CZYSTY JEDWAB DO PRANIA

WYDANE TYLKO ZE ZŁOTYM NAPISEM
"PETITE REINE"

nr 8 630

W środę, dnia 22 kwietnia 1931 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, będąc przejściowo w Poznaniu u rodziny, nasz najukochańszy i najtroskliwszy ojciec, teść, dziadek, pradziadek i wuj, s. p.

Marcin Radwan Rakowski

przeżywszy lat 87.

Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu w niedzielę, dnia 26 b. m. o godzinie 17,15 z domu żałoby, ulica Nowa 2, na cmentarz Farny przy ulicy Bukowskiej, o czym donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni:

Leonardowie Nalaskowscy, Poznań, Nowa 2,

Juljanowie Jerzykiewiczowie, Kościan,

Władysławowie Prusinkiewiczowie, Starogard,

Drostwo Sewerynowie Rakowscy, Śmigiel,

Śr. Wiktorja Rakowska, Tczew,

Marjanowie Rakowscy, Poznań.

zw 28998

Msza św. żałobna za duszę s. p. drogiego Zmarłego odprawi się nazajutrz, w poniedziałek, o godzinie 8 rano w kościele Farnym.

Dnia 21 kwietnia 1931 r. zmarł po krótkiej, lecz ciężkiej chorobie, s. p.

Edward Mazurkiewicz

długoletni członek Deputacji, inicjator i założyciel Targów Poznańskich

Zmarły swą gorliwą i pełną oddania pracą położył nieocenione zasługi około rozwoju Targów Poznańskich.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, o godz. 3,30 z Domu Kupiectwa Polskiego na cmentarz jezycki.

Msze św. za spójność duszy s. p. Zmarłego odprawione będą w sobotę, dnia 25. 4., o godz. 11-tej w kościele św. Marcina i dnia 27. 4., o godz. 8,30 w kościele Serca Jezusowego na Jeźycach.

Cześć Jego pamięci!

Deputacja i Zarząd
Targów Międzynarodowych w Poznaniu.

Pw 10 622-16,124

Dnia 21 b. m. zmarł, opatrzony Sakramentami św., nasz długoletni członek i wysoce ceniony doradca, s. p.

Edward Mazurkiewicz

Zmarły był nam zawsze serdecznym i nieustrudzonym przewodnikiem, pomocny dobrą i światłą radą, przez co zaskarbił sobie w sercach naszych poczucie serdecznej wdzięczności, zachowując Mu stałą pamięć.

Za Zarząd Z. Z. T. G.

K. Salkowski, prezes.

zw 28 990

Na sezon letni

przygotowałam zupełnie nowe desenie na płaszcze, suknie, kostjomy i t. d.

Kursy tkactwa artystycznego przeniosłam obecnie na ulicę Św. Marcina nr. 56 I. m. 4 do p. Olszańskiej. Zgłoszenia przyjmuję od godz. 9—18.

Kursy prowadzić będą tylko do końca czerwca.

Jadwiga Witkowska

zw 28 998

Pełny wspaniały biust

Jak go zdobyć w krótkim czasie, wskazuje bezpłatnie Pani E. Feldt, Gdańsk, Leegethor 15/62.

nw 8926

Mężczyźni! Nowe siły Pat. polski Nr. 11132

daje jedynie rewelacyjny, opatentowany w wielu krajach kulturalnych aparat „Nr. 111” Naukową broszurkę niezmiernie interesującą i zawierającą dysertacje i opinie wielu poważnych osobistości nauki lekarskiej — wysyłamy dyskretnie i bezpłatnie. Adresować: „INVENTUS”, BIURO HANDL. Lwów, Jagiellońska 20. Pw 10341-72.22

Świeże ryby! Świeże ryby!

Z dzisiaj nadeszłej przysyłki ofiarujemy po cenie bezkonkurencyjnej
świeże szole, 50 dkg (1 funt) złotych 0,90
„ morski lupacz, 50 dkg (1 funt) zł 0,75
Również polecamy kabeljon na kotlety rybne.

Poznańska Centrala Ryb
Aleje Marcinkowskiego 5 - telefon 25-71.

zw 29 002

ś. p.

Edward Mazurkiewicz

zmarł dnia 21 kwietnia 1931 r., przeżywszy lat 56. W Zmarłym straciliśmy wieloletniego i wielce zasłużonego członka naszej Rady, który z oddaniem pracował dla dobra naszej firmy i pozostawia wśród nas wdzięczną pamięć.

Zarząd i Rada

Hurtowni Skór Sp. Akc. w Poznaniu.

zw 28 992

We wtorek, dnia 21 b. m., zmarł założyciel i pierwszy prezes naszego Stowarzyszenia, s. p.

Edward Mazurkiewicz

ideowy działacz na niwie organizacyj kupieckich. Pamięć o Nim wśród nas nie wygaśnie.

Stowarzyszenie Kupców Branży Skór z siedzibą w Poznaniu.

W imieniu Zarządu
Teofil Andrzejewski, prezes.

zw 29 003

We wtorek, dnia 21 kwietnia r. b., zmarł długoletni i zasłużony członek Klubu naszego, s. p.

Edward Mazurkiewicz

Cześć Jego pamięci! Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 24 kwietnia r. b., o godz. 15.30, z Domu Kupiectwa Polskiego przy ul. Zwierzyńskiej. Uprasza się członków o liczny udział w oddaniu ostatniej przysługi Zmarłemu. Zbiórka wioślarzy ze sztandarem o godz. 15.15 przed Domem Kupiectwa Polskiego.

zw 2 006 Klub Wioślarski z roku 1904.

Do wydzierzawienia

lub sprzedania „Hotel Warszawski” w Kościanie. Restauracja, sala, ogród. Dobre położenie. Zgłoszenia przyjmuje

K. Owczarczak, Kościan,
Poznańska 14. nw 9449

Edward Mazurkiewicz

wiceprezes „Resursy Kupieckiej“

zmarł we wtorek, dnia 21 b. m. Z żalem żegnamy swego Wiceprezesa, pomni Jego zawsze chętnej i gorliwej współpracy ku towarzyskiemu łączeniu kupiectwa. Pamięć o Nim żyć będzie między nami. dw 3415

Zarząd „Resursy Kupieckiej“.

Dnia 22 kwietnia 1931 r., o godz. 10, zmarł nagle na udar serca, opatrzony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz troskliwy ojciec i ukochany brat, s. p.

Edward Litwiński

Eksportacja zwłok z domu żałoby do kościoła parafjalnego w Szamotułach odbędzie się w sobotę, dnia 25 b. m., o godz. 10.30, poczem po nabożeństwie złożenie zwłok do grobu.

W głębokim smutku pozostali
żona, dzieci i rodzina.

Szamotuły, dnia 22 kwietnia 1931 r. zw 29 007
Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dlaczego zdecydowaliśmy się na otwarcie SPECJALNEGO MAGAZYNU OBUWIA MĘSKIEGO?

DLATEGO, gdyż specjalizując się, stoimy na wyżynie zadania.

Mając bogate doświadczenie, przynosić możemy stale najnowsze fasony i modele.

Przez wyłączone prowadzenie obuwia męskiego, umożliwiamy każdemu odpowiedni wybór.

Koncentrując się w jednym tylko kierunku, dać możemy za minimum ceny, maximum jakości.

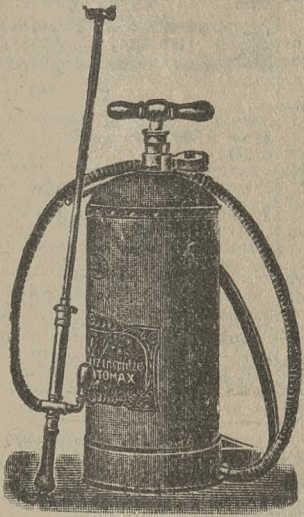
Leo

W. WEYNEROWSKI i SYN

Fabryka Obuwia w Bydgoszczy.

Otwarcie magazynu w Poznaniu przy ulicy 27 Grudnia 3
w sobotę, dnia 25 kwietnia r b.

Pw 10599-16,25

Pragnąc ułatwić posiadaczom ogrodów racjonalne zwalczanie szkodników roślinnych,

Wypożyczamy

aparaty do spryskiwań, za niskim wynagrodzeniem.

Fabryka środków do zwalczania szkodników

„UNIVERSUM“

Poznań, Fr. Ratajczaka 38

Pw 10 574-15.186

Zalobne Kapelusze

stale na składzie

T. Ludwiig

Poznań, Szkolna 9.

Pw 9510-1,70

Syna uczciwych rodziców z wykształceniem gimnazjalnym 4-tej klasy przyjmę zaraz do zawodu drogerijnego. Zgłoszenia z życiorysem oraz kopją świadectwa do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 3412

Były sędzia pow.

przyjmie zastępstwo adwokata i notariusza od lipca począwszy. Oferty pod zw 28995 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Kamienicę

komfort, w górnej części miasta, kupię wprost od właściciela, wpłacę 120.000, mieszkanie 5-pokojowe pożądane. Oferty do Kurjera pod zw 28996

Szkło

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe, druciane, ornamentowe, kolorowe, djamenty, kit szklarski itp., lustra i szyby wystawowe poleca

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła

Sp. z o. o. — Poznań
Mate Garbary 7a, telefon 28-83.
Pw 9546-11.98

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Młoda inteligentna ekspedientka z brzozy artykułów męskich pisząca na maszynie szuka posady. Oferty Kurjer zdw 89 097

Leczenie i wypoczynek w

Karlsbadzie

Informacje przez wszystkie biura podróży, przez T-wo „Unitas“, Warszawa, Miodowa 10 oraz przez Zarząd Uzdrowiska Karlsbad. Naturalną wodę mineralną oraz naturalną sól źródlaną wysyła Karlsbader Mineralwasserversendung Löbel Schottländer, G. m. b. H., Karlsbad. Tw 1289

Ogród owocowy Dzierżawy

Majątek 700 mórg objęcie 45 000 zł. 340 mórg objęcie 25 000 zł. 300 mórg do objęcia 20 000 zł. 170 mórg do objęcia 12 000 zł. 100 mórg do objęcia 7 000 zł. 70 mórg do objęcia 7 000 zł. 35 mórg w mieście do objęcia 4 000 zł. Wszystkie majątki są budynkami. Inwentarzem zaraz do objęcia. Sowiński, Poznań, św. Marcina 22, tel. 18-97 52-09. zw 28 997

KONKURS. W Kostrzynie Wlkp. wakuje posada burmistrza

Pobory wedł. grupy IX pragmatyki urzędników państwowych, 20% dodatku reprezentacyjnego i wolne mieszkanie w budynku miejskim.

W myśl zarządzenia Województwa, na 1 rok służby próbnej.

Panowie kandydaci w wieku do lat 40, fachowcy w administracji i organizacji samorządowej, wyznania rzymsko-katol., raczą nadesłać zgłoszenia z życiorysem własnoręcznie pisany i uwierzytelnionymi odpisami świadectw na ręce niżej podpisanego do dnia 15 maja 1931 r.

Przed zaangażowaniem zażąda się świadectwa lekarskiego.

Wnioski nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
Rada Miejska
Stanisław Janiszewski, przewodniczący.

dw 3380

Blochy i deski stolarskie

w grubościach 65, 55, 52, 42 i 26 mm, czyste i suche

deski podłogowe

26 i 30 mm, nw 9450

szalówkę 18 i 25 mm.

oraz łaty 4/6 ma na sprzedaż

Franciszek Polaszek,
tartak parowy Gostyń (Wlkp.)

Siatki na płoty

Drat kołczasty Siatki zielone na okna Szpadle grabie ogrodowe Okucia do drzwi i okien Taczki budowlane Trąpary do budowlń Armatury garncarskie Narzędzia rzemieślnicze poleca korzystnie

Jan Deierling

skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18, 35-43.
Pw 10 619-16.133

Farbowanie

włosów, brwi i rzęs. Trwała elektryczna ondulacja, manicure, masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w salonie przystępne.

Salon de Coiffure

N. Muszyński
(dla Pań i Panów)
ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.
Pw 10 254-11.11f

ROCZNE WALNE ZEBRANIE

Bractwa Kurkowego w Poznaniu — zał. 1253 r.

odbędzie się

w poniedziałek, 11 maja 1931 r. o godz. 4 po południu w sali brackiej w Szelągu.

Porządek obrad doręczony zostanie członkom Bractwa okólnikiem.

Za Zarząd: zw 28974

(-) A. Ratajczak (-) J. Kaatz (-) W. Rychlewski
Najstarszy Skarbnik Sekretarz

ZAKŁAD MALARSKI największy na miejscu (obróć roczny ca 60 000 zł) przyjmie zaraz

czynnego wspólnika

z kapitałem do 15 000 zł. Zgłoszenia: Gdynia, skrytka pocztowa 126. nw 9444

Sekretarza adwokackiego

młodszego, tylko kawalera, a zarazem bardzo rzutkiego, posiadającego praktykę w kancelarii adwokackiej, poszukuję do kancelarii adwokackiej w większym mieście na Pomorzu. Zgłoszenia z odpisami świadectw do dnia 1 maja 1931 r. nadsyłać za podaniem wysokości żadanego wynagrodzenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 3414.

Wydzierżawie folwark 400 mórg

pod Poznaniem 4 klm. od tramwaju bez inwentarza. Dom 11 pokoi, drugi 5 pokoi, obora na 25 krów, łąki I. klasy do przejęcia tylko zasiewy. Zgłoszenia do „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 54,269.

Pw 10 614-54.269

Potrzebny w okolicach Katowic specjalista w znajomości palenia i smakowania kawy.

Pierwszeństwo ze znajomością języka polskiego i niemieckiego oraz księgowości. Zgłoszenia z odpisami świadectw oraz wymaganiami kierować pod zw 28993.

DRZEWO

budowlane sosnowe, szalówkę, łaty, podłogę, drzewo na schody, wszystko dobrej jakości, a także trociny, poleca: zw 28798

A. Dereziński - Tartak parowy - Stęszew.

Wielkie Konkursy Hipiczne w Gnieźnie

na hipodromie Komitetu Targów Końskich przy ul. Wrzesińskiej odbędą się w sobotę, dnia 25 bm., w niedzielę, dnia 26 bm. i w poniedziałek, dnia 27 bm. Początek każdorazowo o godzinie 14.

Komitet Targów Końskich w Gnieźnie.

nr 9442

3 K. 4/27. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Inowrocławiu, ul. Szeroka 11 i Kaszelańska 10 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Inowrocław karta 105 na imię Jana Włosika, kupca z Inowrocławia, zostanie dnia 8 lipca 1931 r., o godz. 10 przed południem, w drodze egzekucji wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 33. Nieruchomość składa się z dwóch domów mieszkalnych, z podwórza, oficynu, warsztatu, chlewa, śpichalni i t. d. Roczna wartość użytkowa budynków 3305 Mk. Roczna kwota podatku budynkowego 93,90 Mk. Nr. księgi podatku budynkowego 88 w zgl. 77. Nr. matrykuli podatku gruntowego 575. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 4 marca 1927 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wzeźwaniem do wnoszenia ofert, i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzytel im przeczył. W razie

niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po rozszczeniu wierzycieli i innych prawach. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Inowrocław, dnia 16 kwietnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 9394

OBWIESZCZENIE. W tutejszym rejestrze spółdzielni Liczba. 165 wpisanego dnia 13 kwietnia 1931 r. przy spółdzielni: **Bank Spółdzielczy Młodych Przemysłowców z odpowiedzialnością ograniczoną, Poznań**, że w miejsce ustępującego członka zarządu Wiktora Ruczkowskiego wybrano Wandę Kubicką, urzędniczkę banku z Poznania. Poznań, dnia 17 kwietnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 9395

LICYTACJA PRZYMUSOWA
Wszelkie zapasy w magazynach P. T. B. w Żukowie powiat Kartuski, na Pomorzu, zostaną sprzedane w drodze licytacji przymusowej dnia 27 kwietnia 1931 r., o godz. 10 przed południem. — Licytacja obejmuje:
2 parowozów, około 200 łorek wąskotorowych, lokomotywy, szyny wąskotorowe, podkłady żelazne i drewniane, kafary parowe i ręczne, beczki ze smarem i oliwą i różne narzędzia do budowy robót podziemnych. dw 3408
WÓJTWOSTWO ŻUKOWO.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W sobotę, dnia 25 b. m., o godzinie 15-tej, sprzedam w Góliniu per Pobiedziska najwięcej dającym za gotówkę: 6 jałowic, 3 żrebaki, 20 owiec, 2 powózki kryte. Zbiórka przed obszarem dworskim Góliniu. nw 9458
Olejnik, kom. obw. przy Wójtostwie Pobiedziska.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811)
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Meble

wszelkiego rodzaju nowe i używane po znizowanych cenach na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli. Telefon 64-25. Pw 9 015-5-99

Parcele

budowlane najlepsza lokata kapitału od 60 groszy kw. mtr. Kościński, Czartoria 1, telefon 8049. Pw 10 342-16.130

Pianino

okazyjnie sprzedam. Drygas, Kantacka 5. Pw 10 601-16.99

Maszyny cukiernicze

oraz przyrządy do fabrykacji cukierków odda okazjnie Poznański Dom Komisowy, Poznań, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 10 342-16.114

50 szaf

blaszane - żelaznych nadających się specjalnie na garderoby fabryczne oraz personalne, wielkość szafy 2 metry wysoka, 50 cm głęboka i 40 cm szeroka, łączone po 2, 3, 4 i 5 sprzedamy tanio. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 560

Samochód

Fiat 503, używany, torpeda, w bardzo dobrym stanie za 2 500 zł gotówką sprzedam. Kurczewski, Dolna Wilda 78. zdw 85 622

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 9508-1.65

Najtaniej!

Plaszcze oraz kapelusze damskie. Olbrzymi wybór - nowości sezonu. Ceny rewelacyjnie niskie. Na raty na asygnaty Kredyt poleca P. Szczawińska i S-ka. ul. Wodna 1. Pw 10 337-14.29

Sypialnie

ładne, solidne, jasne do sprzedania wyjątkowo bardzo tanio stolarnia, Kwiatowa 6. zdw 82 887

Wózki

dziesięć tanio. 27 Grudnia 15. podwórze. zdw 81 198

Worki

próżne oddam za bezcen. Szulcowski, Poznań, Bóznica 14. zdw 83 789

Skrzyn

20 używanych po 50 litrów. Focha 39. III. lewo. zdw 83 733

Skład

kapeluszy z przyległym 2 pokojowym mieszkaniem, kuchnia, łazienka przy ruchliwej ulicy Ostrowa do sprzedania. Wiadomość: Kurjer zdw 83 731

Sprzedam

skład cukierków z przyległą pracownią, urządzeniem i maszynami w śródmieściu. Zgłoszenia: Droszcz, św. Marcina 39. zdw 83 778

Skład

cukrów, dobrze zaprowadzony, sprzedam, powód wyjazd. Adres Kurjer zdw 83 777

Dom

II. ptr. z piekarnią w Krotoszynie sprzedam, dogodne warunki. Zgłoszenia piśmienne Kurjer zdw 83 722

Ford

limuzyna starszy rocznik, gotowa do jazdy korzystnie sprzedam. — Zgłoszenia Kurjer zdw 83 806

Restauracja

z pełnym wyposażeniem zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 83 798

Motor

ropowy (traktor) 12 konny w nowym stanie okazjnie 4500. — Oferty Kurjer zdw 83 796

Dla chcących

się usamodzielnić. Kino objazdowe wszelkimi zezwoleniami korzystnie do nabycia. Wiedza fachowa zbyt cenna. Egzystencja zapewniona. Adres wskaże zdw 83 814

Kapelusze damskie

według najnowszych paryskich modeli poleca E. Ruskowski, Półwiejska 6. zdw 81 952

Fabrykę

wód mineralnych sprzedam — przyjmę współnika. Kurjer zdw 83 731

Rower damski

w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Schultz, Chwaliszewo 60, restauracja. zdw 83 827

Sypialnia

elegancka okazjnie. Gasiorowskich 5. I. lewo. zdw 83 821

Drogerja

z całym urządzeniem w Gdańsku 24 lata w posiadaniu z powodu przeprowadzki bardzo tanio na sprzedaż. Oferty proszę do Kurjera zdw 83 817

Rower

meski specjalnej konstrukcji — sprzedam. Oglądać można ulica Rzepcekiego 25. m. 14. godzinny popołudniowy. zdw 83 842

Do

sprzedania motocykl Sörfin, mało używany. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 873

Singera

maszynę wpuszczoną prawie nową tanio sprzedam. 4-7. Przybylski, Rybaki 8. II. zdw 83 859

Autobus

w dobrym stanie zamienię na dom lub gospodarstwo lub oddam na I. lub II. hipoteke. Adres wskaże Orodownik zdw 83 835

Skład

mieszkaniem na każdej branżę sprzedam. Adres Kurjer zdw 83 886

Salon

styl francuski barok, 14 części, jak nowy, tanio sprzedam. Grobla 19, front, III., lewo, mieszkanie 9. zdw 83 928

Gramofon

szafkowy/sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 83 931

Maszynę

damską sprzedam. Zielona 5. m. 1. zdw 83 936

Kilim

3-4 mniejsze, tkalnia Kalkstejnowej. Wierzbicice 13. zdw 83 934

Skład

towarów krótkich, konfekcji, artykułów męskich, rynek, powiatowe miasto, wyższe uczelnie, towaram ewentualnie częściowo sprzedam, mieszkanie wolne. — Egzystencja pewna. Kurjer zdw 83 891

Ogródek

działkowy sprzedam przy Górnej Wildzie. Kilińskiego 8, m. 7. zdw 83 940

Parcele

dwie przy Zakładzie Djakonickim sprzedam. Oferty Kurjer zdw 83 899

Samochody

Ford 1200 zł, Citroen 1500 zł gotowe do jazdy. Poturalski, Kraszewskiego 28. zdw 83 898

Tylko 8 1/2 złotego

porcelanowy serwis kawowy 6 osobowy sprzedaje jedynie Hurtownia Porcelany. Wrońska 24, podwórze. zdw 83 895

Tylko 7 1/2 złotego

kompletny garnitur na umywalkę sprzedaje każdemu wyłącznie Hurtownia Porcelany. Wrońska 24, podwórze. zdw 83 895

Wyścigowy rower

sprzedam tanio. M. Focha 23, Groniek. zdw 83 950

Pianino

jak nowe za gotówkę tanio. W. Król, Jadwigi 5. I. prawo. zdw 83 952

Skład

zaprowadzony dzielnicą ruchliwa sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 955

Skład

urządzone, ładny, towarem, ulica Ruchliwa, sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 954

Wózków

dziesięć wybór Świątek dziecięcy, Kraszewskiego 11. zdw 83 953

Mebelki

białe do pokoju panienci na sprzedaż. Plac Wolności 9, dom ogrodowy, III. p., m. 15. zdw 83 953

Garnitur

koszykowy na sprzedaż. Plac Wolności 9, dom ogrodowy, III. p., m. 15. zdw 83 952

Trzy kaloryfery

nowe łącznie 28 żeber tanio obejrzeć godzina 3-5. Skibicki, Dąbrowskiego 87. zdw 84 005

Maszynę do pisania

w dobrym stanie 250.- zł sprzedam. Wieckowski, Skarbowa 14. I. zdw 84 027

Fortepian

27. Grudnia 9. III. zdw 84 062

Skład

spożywczy z mieszkaniem, towarem. Adres Kurjer Stary Rynek rw 13 878

Szparagi Karpy

Śnieżna Głowa jednoroczne bardzo silne, cena 30 zł za 1000 szt. poleca Majętność Siekierki Wielkie, poczta Paczkowo, pow. Środa. zdw 83 974

Skład

kolonialny z mieszkaniem zaraz do sprzedania. Adres Kurjer Poznański zdw 83 963

Plac w Gdyni

przy szosie Gdańskiej za dworcem w Chylonii 555 m korzystnie sprzedam. Zgłoszenia pod A. S. Eksportyżura Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 9 443

Wytwórnia resorów

10 lat istniejąca, pełnym biegu, obszerne klientela, 80 000 obrotu, maszynieria, zapędem elektrycznym, wielka kuźnia, narzędzia, powód objęcia spadku sprzedam. 5 pokojowe mieszkanie, pięknym ogrodem wydzierżawie pięć lat. Dobra egzystencja dla kowala, slusarzy bez specjalnej kwalifikacji także niefachowcy, obגיע 9 000 zł. Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 979

Skład

żelaza, sprzętów kuchennych, miasto powiatowe Wlkp. z powodu wyjazdu zagranicę, zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 976

Motocykl

prawie jak nowy marki F. N., 500 ccm na sprzedaż. Ganske, Rogoźno, Wlkp. zdw 84 047

Chemigrafje

wytwórnie klisz Poznaniu sprzedam tanio lub przyjmę współnika fachowca. Oferty Kurjer zdw 84 016

Frakowe

ubranie i smoking jak nowe korzystnie na sprzedaż. Św. Marcina 24, mieszkanie 4. zdw 84 014

Sprzedam

składzik bielizny i tow. krótkich w centrum Poznania. Oferty Kurjer zdw 84 075

Motocykle

używane B. S. A. 500 ccm sportowy, Ariel 500 ccm sportowy, New Hudson 350 ccm turystyczny sprzedamy okazjnie „Motor”, Poznań, Dąbrowskiego 7. zdw 84 073

Skład

urządzeniem mieszkaniem, dobre położenie sprzedam lub zamienię na 2-3 pokojowe mieszkanie. Adres Kurjer zdw 84 084

Skład kolonialny

w Bydgoszczy, dobrze prosperujący wraz z mieszkaniem za ca. 15 000 zł sprzedam. Bydgoszcz, Raclawicka 1, gospodarz. Pw 10 617-63.176

Wózek

dziecięcy okazjnie oraz kostium beżowy tanio. Bojanowska, Stary Rynek 91. zdw 84 031

5 KUPNA

Sypialnie

szafy, biblioteki, biurka, stoły, krzesła, lustra, leżanki, dywany kupuje płaci wysokie ceny Poznański Dom Komisowy, Poznań, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 10 610-16.113

Kocioł parowy

12 do 16 kw. ogrzew. i transmisja 8 m, o 50 m/m średnicy, kupię. Kucharski, M. Focha 71. zdw 83 633

Kamieniczkę

przy wpłacie 20 000. Poznaniu kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 631

Książki

kupuje, płaci najkorzystniej Wozna 12. Książka-Antykwariat. zdw 81 162

Dom

ogrodem, przedmieściu Poznania, kupię. Wpłaty 6 000. Oddam dwupokojowe mieszkanie, komfort, Jeżycach, Czysz niski. Oferty zdw 82 368

Forda

limuzyna starszy rocznik, stan dobry zamienię na nowszą, równie inny fabrykat, m. d. dopłata Zgłoszenia Kurjer zdw 83 807

Kupię

12 stołów, 30 krzeseł, 6 kanap do restauracji. Korzystnie oferty do Kurjera zdw 83 850

Maszynę

do pisania (walizkowa) dobrze utrzymaną kupię. Cena i fabrykat Kurjer zdw 83 950

Kocioł

do hydrofonu na 800 l'trów możliwie z pompką do wody, w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 001

Pianino

dobre kupię korzystnie. Podać cenę Kurjer zdw 83 560

Samochód

na dogodnych warunkach kupię. Oferty Kurjer zdw 84 054

Kupię

za gotówkę fortepian dobrze utrzymany. Zgłoszenia A. Licha, Hotel Centralny, Kepno Wlkp. nw 9 446

Szafy

do akt w ogólnych rozmiarach szerokość ca. 4,30 mtr., wysokości ca. 3 mtr., głębokości ca. 40 cmtr. kupię. Oferty proszę skierować do Kurjera Pozn. zdw 83 973

Kupię

lub wydzierżawie gospodarstwo 40-50 ha, ziemi dobrej, wprost od właściciela. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 099

Koncesję

na wyszynk i butelkować sprzedam napój alkoholowy poszukuje. Fredry 3, zakład malarski, Fr. Grien. zdw 84 088

6 KAMIENICE

Kamienice

(wille większa) wykończeniu dochód roczny 9 000 zł wpłaty 30 tysięcy sprzedam lub zamienię na mniejszą. Oferty Kurjer zdw 83 763

Administrację

domów przyjmie fachowiec. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 805

Kamienica

blisko śródmieścia Poznania, dochód roczny 8 200 złotych, cena 61 000, wpłaty 25 000 spiesznie sprzeda „Krakus”, Poczta 30. zdw 85 988

Kamienicę

przy wpłacie 70 000 kupię. Oferty Kurjer zdw 84 017

7 PIENIADZ

Wspólnika

do mleczarni ewentl. sprzedam, gotówki od 3-7 tys. zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 795

8-

Mieszkania
za dzierżawę wskaże Jaśkiewicz, Fredry 6. zdw 83 965

Pokój
kuchnia 700 rok dzierżawa, miesięcznie 35 wskaże Krzyżczyński, Łukaszczyca 6. zdw 84 085

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
3-pokojowego słonecznego wprost od gospodarza poszukuje. Dzierżawa zgóry Oferty Kurjer zdw 83 608

Samodzielna
krawcowa szuka 2-3 pokój z kuchnią za czynszem zgóry. Oferty Kurjer zdw 83 782

Małżeństwo
z jednym dzieckiem szuka mieszkania z porządkiem. Oferty Kurjer zdw 83 703

Szukam
pokojów z kuchnią, czynsz płacę zgóry Oferty Kurjer zdw 83 816

Pokoju
kuchni albo pokoju poszukuje. Dzielnica obojetna. Oferty Kurjer zdw 83 840

2-3
pokój poszukuje urzędnik bankowy z uniwersyteckim wykształceniem Czynsz za dwa lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 83 838

Poszukuję
1 lub 2 pokój z kuchnią za dzierżawę lub meblami. Oferty Kurjer zdw 83 904

Poszukuję
2 pokój z kuchnią, placę dzierżawę za 2 lata naprzód. Oferty Kurjer zdw 83 948

Mieszkanie
3 lub 4 pokojowe z nowoczesnymi wygodami w dobrej dzielnicy potrzebne Pośrednicy wykluczeni. Oferty zdw 84 019

Mieszkanie
słoneczne 3-4 pokojowe, I piętro, wysoki parter, lub willa, garaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 041

Szukam
mieszkania pokoju i kuchni wprost od gospodarza, dzierżawa 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 048

2 lub 3
pokojowego mieszkania z łazienką i światłem elektr. poszukuje wprost od gospodarza solidny lokator, urzędnik na stałe stonowisku. Czynsz rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 13 852

Szukam
3-5 pokojowego mieszkania z komfortem wprost od gospodarza nie wyżej III. piętra, słoneczne śródmieście Łazarz, Jędrze bez odstępnego, dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 5 413

2-3
pokojowego mieszkania od gospodarza poszukuje. Oferty do Kurjera zdw 84 012

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamiana
dwupokojowe kuchnia (Łazarz) czynsz 45 złotych, na pokój kuchnie Zgłoszenia „Pawilon”, Marszałka Pocha 15. zdw 83 906

4 pokojowe
centrum na mniejsze. Oferty Kurjer zdw 83 933

Zamienię
8 pokojowe mieszkanie należące do Spółdzielni Budowlanej Polskiej Urzędników Państwowych na 4 lub 5 pokojowe w tejże Spółdzielni. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 036

11 POKOJE UMEBL.

Studentka
z inteligencji wspólny elegancki pokój, całem utrzymaniem. Bałbińskiego 7. I. mieszkanie 2. zdw 83 577

Pokój
słoneczny, 2 osobom od 1. 5. 31. Poznańska 27, dom tylny, I. pr., prawo. zdw 83 698

Pokój
czysty zaraz lub 1. 5. Staszica 14 zdw 83 605

Tani
dwuosobowy. Matejki 45. II. lewo zdw 83 780

Studenta
wspólnie utrzymanie. Łakowa 16 I. prawo. zdw 83 775

Pokój
umeblowany wynajme. Przemysłowa 40. front. m. 7. zdw 83 767

Śródmieście
pokój paniencie, elektryczność, łazienka. Wały Zygmunta 10 a. mieszkanie 10. zdw 83 419

Małżeństwu
wdzierżawie pokój umeblowany słoneczny Górna Włda 54 III. mieszkanie 11. zdw 83 799

Umeblowany
frontowy pokój w śródmieściu z osobnym wejściem intel. panu 1. 5. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 83 825

Pokój
dobrem utrzymaniem oddam. — Wielkie Garbary 18. wejście Woźna II. prawo. zdw 83 826

Pokój
do wynajęcia. Rynek Łazarzski 6. m. 4. zdw 83 945

Paniencie
z własną pościelą pokój wynajme 20 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 83 834

Pokój
1-2 panom wynajme lub na biuro. Kantaka 5. I. lewo. front. zdw 83 836

Słoneczny
pokój z kuchnią schodowej wynajme. Chwaliszewo 76. m. 23. zdw 83 877

Wspólny
pani. Wojciecha 21. parter. lewo zdw 83 871

Czyste
pokoje o dwóch i jednym łóżku Matejki 53. mieszkanie 5. zdw 83 865

Panienką
własną pościelą tania. Kramarska 8. mieszkanie 4. zdw 83 830

Pokój
dwuosobowy bez pościeli, używanie kuchni przy ul. Słowackiego od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 5 904

Wspólny
pokój frontowy dla pana. Polwiejska 8. mieszkanie 6. zdw 83 905

Hafciarki
do haftów kościelnych. Działyńskich 2. parter. prawo. zdw 83 913

Frontowy
Działyńskich 2. parter. prawo. zdw 83 912

Wytwornie
umeblowany pokój wynajme. Pat-schowska, Podgórna 13. zdw 83 908

Dwa
pokoje razem, frontowe, słoneczne czyste, elektryczność ewentl. małżeństwo od 1. Różana 13. II. zdw 83 929

Pokój
ładnie umeblowany. Młyńska 3. m. 10. zdw 83 926

Pokój
elegancki, elektryczność, łazienka, używaniem kuchni. Woźna 13a. wysoki parter. lewo. zdw 83 932

Pana
na pokój zaraz lub 15. Rybaki 9. dom tylny prosto. I. prawo. zdw 83 916

Pokój
do wynajęcia. Ul. Różana 21. mieszkanie 6. II. piętro. zdw 83 915

Balkonowy
elektryczność, łazienka solidnemu panu ewentl. obiadam. Górna Włda 53. III. prawo. wejście 1. zdw 83 946

Pokój
frontowy 1-2 osób. Śniadeckich 18. m. 9. zdw 83 944

Pokój
dla jednej lub dwóch osób. Kochanowskiego 5. m. 9. zdw 83 893

Pokój
dla panienek. Michałska. św. Marcin 14. zdw 83 903

Pokój
duży z maszyną dla krawcowej. Adres Kurjer zdw 83 939

Dwuosobowy
frontowy (utrzymanie) korzystnie. Matejki 39. I. lewo zdw 83 949

Kantaka 6
I. piętro. telefon. wynajme słoneczny pokój z utrzymaniem. zdw 84 021

Pokój
2 panienką 40.00 Czesława 11. I. lewo. zdw 84 033

Dwuosobowy
słoneczny, bez pościeli 1 maja. św. Wojciech 22/24 mieszkanie 9. zdw 84 032

2 pokoje
umeblowane, frontowe, elektryczność od 1. 5. lub później Zielona 1. parter. prawo. zdw 84 026

Pokój
frontowy słoneczny całkowitem utrzymaniem i wszelkimi wygodami. Plac Wolności 14 a. mieszkanie 10. zdw 84 045

Pokój
dla 1-2 osób. Wierzbiciele 45. III. lewo. zdw 84 042

Pokój
umeblowany jedno dwuosobowy wynajme. Niegolewskich 6. parter. prawo. zdw 84 009

Słoneczny
pokój panom. Różana 16. Ledmowa. zdw 84 007

Pokój
umeblowany do wynajęcia. — Młyńska 12a. III. telefon. zdw 84 003

Pokój
wolny. Osrodowa 2. I. Sarnowska. zdw 84 002

Pokój
wolny. Dąbrowskiego 36. m. 7. zdw 84 000

Pokój
lepszemu, solidnemu panu bez pościeli 1. 5. Strzelecka 12. m. 4. zdw 83 994

Słoneczny
dwuosobowy, mały jednoosobowy. Wały Król. Jadwigi 2. wysoki parter. zdw 84 052

Panom
panienkom. Wizowa, Wrocławska 13. zdw 84 059

Pokój
czysty 2 panienką. Wały Król. Jadwigi 4. podwórze. lewo. II. p. zdw 84 061

Pokój
dla dwóch panów lub panienek. Za Bramką 13. I. lewo. r. w 13 880

Wynajme
pokój dla 1 lub 2 panien zaraz. Działyńskich 7. mieszkanie 15. zdw 83 961

Elegancki
pokój utrzymaniem bez. Jackowski 9. III. (10). zdw 83 900

Pokój
zaraz. Piekary 20 21. I. prawo. zdw 83 969

Pokoik
skromnie umeblowany zaraz lub od 1. 5. Wojciech 26. II. zdw 83 968

Pokój
eleg. umebl. elektr. światło. — Piekary 24. m. 4. zdw 83 966

Pokoik
jednoosobowy, elektryczność. Różana 12. Sobkowiak. zdw 83 977

Pokój
elegancki na 2 osoby wynajme. Adres wskaże Kurjer zdw 83 970

2 pokoje
razem lub oddzielnie od 1 maja. telefon, światło elektryczne. św. Marcin 5. mieszkanie 13. zdw 84 046

Pokój
dwuosobowy ładnie umeblowany, osobne wejście, elektryczność. Aleje Marcinkowskiego 23. Bazylikowska. zdw 84 011

Frontowy
osobne wejście. Woźna 11. mieszkanie 7. zdw 84 071

Elegancki
dwa razem, osobno, utrzymaniem, ewentualnie obiady Różana 4. m. 6. zdw 84 081

Frontowy
duży, elektryczność, łazienka, inteligentnym solidnym. Ogrodowa 13. II. 5. zdw 84 066

Pokoik
niekrepujący. Czesława 8. mieszkanie 13. zdw 84 077

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
natychmiast pokoju skromnego taniego przy Dąbrowskiego lub Wierzbicielech Oferty Kurjer zdw 3 409

Niekrepującego
z pościelą bez utrzymania szukam na Łazarzu od 1. 5. z pomieszczeniem dla motocyklu. — Oferty Kurjer zdw 83 242

Skromnego
pokoiku poszukuje panienska. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 785

Szukam
pokoju w śródmieściu. Oferty ceną Kurjer zdw 83 771

Inteligentny
pan poszukuje w śródmieściu umeblowanego pokoju niekrepującego bez pościeli Oferty Kurjer zdw 83 830

Absolwent
medycyny poszukuje od 1 maja pokój przy spokojnej ulicy. — Oferty Kurjer zdw 83 823

Próżny
pokoi 1-2 na mieszkanie poszukuje zaraz Oferty Kurjer zdw 83 843

Pokoiku
małego Włda poszukuje pan. — Zgłoszenia Kurjer zdw 83 843

Szukam
pokoiku za posługę. Oferty Kurjer zdw 83 866

Pani
inteligentna na posadzie poszukuje pokoju niekrepującego czystego, słonecznego, centrum 1. 5. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 889

Małżeństwu
poszukuje pokoju umeblowanego (śródmieściu). Oferty Kurjer zdw 83 922

Krawcowa
poszukuje 2 mniejszych próżnych pokoi ewentualnie umeblowanych, centrum. Spieszne zgłoszenia Kozia 24. Wenzłówna. zdw 84 030

13 LOKALE

Biuro
1 lub 2 pokoje telefonem do wynajęcia. Informacje telefonicznie 2788. Pw 10 590-16.6

2 pokoje
na wysokim parterze przy ul. Półwiejskiej 1 — Strzeleckiej 33. na biura zaraz do wynajęcia. — Zgłoszenia ul. Słowackiego 18. parter. telef 66-89. Pw 9540-11.2

Skład
jasny, duże okno wystawowe, tania, obszerna widne sutereny na składnicę lub zakład przemysłowy do wynajęcia zaraz. Plac św. Krzyżki 4. właściciel domu zdw 83 439

Ubikacje
dwie nadające się na wszelką branżę, centrum. Adres wskaże Kurjer zdw 84 029

14 DZIERŻAWY

Garaże
wolne do wynajęcia Sp. Akc. „Elbor”. ul. Gasińskich 6. Pw 10 508-15.33

Sklepu
ewentl. z chłodnicą i stajnią poszukuje poważnie przedsiębiorstwo Oferty Kurjer zdw 83 535

Okazja! Hotel
(ki) z wielką salą balową i kinem z powodu choroby korzystnie zaraz do przeddzierżawienia, sprzedam ewentualnie za trzecią część ceny wartość. Oferty proszę składać pod zdw 83 671 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Dzierżawy
150-300 morg poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 861

Skład
z dwoma wielkimi wystawowymi oknami wraz 3-pokojowym przyległym mieszkaniem przy przynajmniej ulicy we Wrześni zaraz do wydzierżawienia Oferty do Kurjera rzw 13 862

Wydzierżawie
zaraz 30 tonowy młyn parowy w większym mieście powiatowym na Pomorzu na bardzo dogodnych warunkach. Zgłoszenia do niniejszego pisma zdw 83 980

Mleczarnia
z ręcznym urządzeniem do wynajęcia. Dostawa mleka zapewniona. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 997

Piekarnia
w pełnym biegu do wydzierżawienia wprost od właściciela. Bydgoszcz Orta 6. Pw 10 618-63.175

15 UZDROWISKA

„Młowodny” Zakład przyrodolecznicy
leczy nerwy choroby wewnętrzne ceny niskie. Poczta stacja kolejowa Obrtnik Wlkp. zdw 76 140

2 pokoi
albo jednego dużego z kuchnią od 15. 5. do 15. 9. w Puszczykowie poszukuje. Oferty Kurjer zdw 83 829

Rabka - Zdrój
„Kaprys” pensjonat Heleny Wyganowskiej, komfort łazienki mineralne, bieżąca woda w pokojach, centralne ogrzewanie, kuchnia wyborowa, ceny umiarkowane. Tel. 18. n w 9 441

16 OSOBISTE

Zniewagę
i obelgę rzuconą na p. Elżbietę Pałczyńską odwołuje. Józef Baran. zdw 83 809

„Zośka”
lekarz, sobota przystanek Sołacz godz. 18. zdw 83 813

LW.-Łazarz
Proszę podać spotkanie, niedziele. List Kurjer zdw 83 941

Autobusy
do Gniezna, Szyperska 9.15; 11.00; 13.45; 16.30; 20.15 przejazd 3.50. r w 13 882

22 ROZMAITE

Zi 2.40
powleczenie na poduszke na pościel od 7.90 poduszki strojne od 3.90 podpięć od 9.80 poleca Fabryka Bielnych J. Schubert, Wrocławska 3, specjalność wyprawy. Pw 10 214-13.96

Detektywne
dwudziestoletnie biuro „Greif”, Ratajczaka 15 (Apollo). Wywiady, obserwacje. zdw 78 796

Pensjonat
dla przyjezdnych Poznań, Gwarana 17. II. Pokoje umeblowane większe i mniejsze. Ceny niskie. T. Rowecka. zdw 83 173

Wykwintną
garderobe damska wszelkiego rodzaju wykonuje solidnie według najnowszych modeli Warszawski Salon Mód, Matejki 51, dla pp. urzęd. dogodne warunki. zdw 83 776

Wykwintną
garderobe męska wykonuje solidnie Warszawski Salon Mód, ul. Matejki 51, dla pp. urzęd. dogodne warunki. zdw 83 774

Oddam
8 miesięczne dziecko za własne dziewczę. Oferty Kurjer zdw 83 832

Koncesję
wódczaną z wyszynkiem posiadam. Zgłoszenia Związek Inwalidów Wojennych Poznań, Fredry 7. zdw 83 868

Dziecko
(córka) oddam na własne. Oferty Kurjer zdw 83 910

Filet
wyczam w miesiącu, siatkę corowanie. Rauszowa Grobla 27. zdw 84 023

Krawcowa
elegancka krawiecznica poleca się dom. Oferty Kurjer zdw 84 020

Wszelkie
prace szklarskie oraz oprawy obrazów, plakatów itd. wykonuje korzystnie Z. Morawski, Poznań, ul. Półwiejska 7. tel. 52-57. zdw 84 028

Posłańcy
„Express” wykonują wszelkie zlecenia, przeprowadzki, czyszcza parkiety, odkurzają elektroluxem 27. Grudnia 16. telefon 25-20. zdw 83 986

Sprostowanie
W ogłoszeniu bilansu Banku Spółdzielczego Młodych Przemysłowców w Kurjerze Poznańskim z dnia 22. 4. 1931 zamiast W. Prusinowski ma być L. Prusinowski. zdw 84 057

Inwalida
posiadający koncesję na butelkowanie sprzedaż i wyszynk może się zgłosić Fredry 3, zakład malarzski. Fr. Grien. zdw 84 087

23 OZENKI

Przemysłowiec
właściciel poważnego przedsiębiorstwa wartości 130 000. lat 31. kawaler z dobrą opinią pozna gospodarza która udzieli pożyczki do 15 000 gwarancją hipoteczną. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 797

Krawiec
damski lat 48. ożeni się z krawcową. Oferty Kurjer zdw 83 815

Polka - Amerykanka
Dla siostrenicy lat 21. ładnej, zgrabnej, dobrze wychowanej, posag kilka tysięcy dolarów poszukuje męża Pan wie wyższych stanowisk lub zawodów wolnych wysokiego wzrostu prosi o całem zaufaniem złożyć oferty. — Sprawy traktuje bardzo poważnie ściśle dyskretnie Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 83 831

Przemysłowiec
dobrze sytuowany, wracając z zagranicy, szuka znajomości pań. Cel matrymonjalny. Panny lub wdowy upraszam oferty do Kurjera pod nr 9 443. Pośrednictwo krawczyń mile widziane.

Właściciel
nieruchomości w średnim wieku, wdowiec, poszukuje na tej drodze znajomości pań, w celu matrymonjalnym. Panny lub wdówki z większą gotówką lub nieruchomością, o milej powierzchowności racza z całem zaufaniem złożyć oferty pod zdw 83 975 do Kurjera wraz z fotografią. Rzecz traktuje się dyskretnie i honorowo.

24 NAUKA

Student
udziela korepetycji za niską opłatą. Oprawia także książki, Zgłoszenia Kurjer zdw 83 794

Kursy kroju świąteczny
3. Poczatek kursu 1 maja. Kierowniczką Kazimiera Kazubowska. zdw 83 811

Niemieckiego
i rachunki kupieckie udzielam. Oferty Kurjer zdw 83 943

Przyjmę
panienki w naukę wykwiutnego gotowania i pieczenia ciast i tortów. „Ipsiana”, Młyńska 4. zdw 83 953

Fenomenalny
głos, tenor, kto sfinansuje? Kurjer zdw 83 931

Poszukuję
od 1. 5. 1931 I. pianisty i I. skrzypka do kina i cukierni. — Zgłoszenia A. Licha, Hotel Centralny, Kepno Wlkp. n w 9 447

25 MUZYKA

1 1/2 zł
największa wypożyczalnia w Poznaniu. Wielki wybór ostatnich nowości. Katalog: 128 stron. bezpłatnie. Zamiejscowem specjalne udogodnienia. Woźna 12. Książka-Antykwariat. zdw 81 163

Kino Edison
Iwan Mozzuchin Natalia Lisienko, Mikołaj Kolin w dramacie realizacji Aleksandra Wolkowa: „Kean” czyli Gehenna Duszy. Pw 10 594-16.21

Królowa bez korony
tylko jeszcze dziś. Kino Wilsona, Łazarz. zdw 83 945

Kino Tęcza
Największy Cyrk Świata. Nadprogram: Upadek Paryża. zdw 84 076

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Maszynistka
stenozylistka przyjmie posadę wynagrodzenie minimalne. Zawadzka, ul. Marcelińska 36 a. — mieszkanie 5 zdw 83 209

Poszukuje
posług całodziennę. Oferty Kurjer zdw 83 893

Gospośia
wyręczytelka bufetowej z obsługa gości, która pracowała na prowincji, potrzebna od 1 maja do Hotelu Hiltnera. Środa. Pw 10 621-16.138

Dla
mojego uczenia będącego rok pomocnikiem poszukuje od maja lub później w składzie kolonialnym i delikatesów posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 810

Panna
znająca szyć szuka posady, może być pomocna w składzie lub domu. Oferty Kurjer zdw 83 828

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady służącej. Oferty Kurjer zdw 83 824

Pokojowa
władająca dobrze językiem polskim i niemieckim, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 818

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 853

Panna
z prowincji z szkoła gospodarcza poszukuje posady z dobrem gotowaniem od 1. 5. lub 15. 5. — miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 83 852

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 851

Dziewczyna
z lepszemu domu poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 83 847

Korespondentka
francusko - angielska poważnej instytucji zmienia posadę zaraz lub później na podobną Warszawa, Łódź, Katowicach, znajomość niemieckiej, polskiej stenografii, buchalterji. Zgłoszenia: samodzielna. Oferty Kurjer zdw 83 846

Elewka
do dworu szuka posady od 1 maja. Oferty Kurjer zdw 83 837

Panienska
ze szyciem do dzieci lub pomocy w gospodarstwie od 1 maja szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 835

Panienska
w porządnej rodzinie poszukuje posady bufetowej. Stanisława Zaleska, Murzynowo-Leśne, pow. Środa. zdw 84 036

Strzelec borowy służący
z dobrymi świadectwami, obeznany z wszelkimi pracami w lesie i w obsłudze, dobry bażantnik, poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia uprasza się pod adresem Leon Brodzowski, Birkenek p. Brodnica n/Dr. (Pomorze), zdw 84 092

Panienska
która ma krawieczyznę i robotki poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty do Kurjera zdw 84 091

Sierota
umiejąca gotować, szyć, poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 84 078

Panna
lat 21, umiejąca gotować, znająca szyć, lubiąca dzieci, znająca opiekę niemowlęcia, poszukuje zaraz lub od 1. 5. posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 082

Królewianka
poszukuje posady z gotowaniem w Królewiankach lub w Malopolan. Kurjer Poznański zdw 84 079

Poszukuje
miejsca od 1. 5. dobra, uczciwa, pracowita służąca z gotowaniem i do wszelkiej pracy. Oferty Kurjer zdw 83 921

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Marokko“.
- Aurora: „Córka Szelka“.
- Casino: Cnotliwe dziewczęta.
- Colosseum: „Brodne pieniądze“ i „Czarodziejski las“.
- Corso: „Ludzie tajemniczego mroku“.
- Edison: „Kean“ czyli „Gehenna duszy“.
- Harja: „Czerwony korsarz“.
- Metropolis: „Kochajmy się“ i rewja p. t. „Może narodzić się wiosna“.
- Odeon: „Maski Erwina Rejnera“.
- Renaissance: „Legion potężnych“.
- Stońce: „Płonące serca“.
- Stylowe: Przekleństwo krwi.
- Tęcza: Największy cyrk świata.
- Wilsona: „Królowa bez korony“.

Dziewczyna
lat 16 szuka posady do dziecka, lekkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 84 057

Szofer kowal
słusarz dłuższa praktyka szuka posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 066

Górka fotografa
wycieczna w pierwszorzędnym gdańskim zakładzie, pewna we wszystkich pracach fotogr. (ob. retusze) poszukuje posady w Poznaniu od 1 maja wgl. później. Łaskawe oferty zdw 83 870

Jeune française
très bonnes références cherche place pour conversation enfanta, ou demoiselle de compagnie. — Ecire zdw 83 862

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem szuka posady 1 maja. Oferty Kurjer zdw 83 860

Fryzjerski
pomocnik dzielny fachowiec, znający język niemiecki poszukuje posady w Poznaniu lub prowincji. Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 857

Służąca
do wszystkiego lub pokojowa, zna język niemiecki szuka posady od zaraz, miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdw 83 855

Syn
uczciwych rodziców, lat 18, ukończył 4 klasy gimnazjum pragnie wycieczę się techniki dentystycznej. Oferty Kurjer zdw 82 483

Dziewczyna
z długoletnimi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego, jest sumienna i uczciwa. Oferty Kurjer zdw 83 883

Starsza
kucharka z dobrem gotowaniem poszukuje posady od 1 maja. — Oferty Kurjer zdw 83 884

Kucharka
samodzielna do wszystkiego szuka posady od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 84 068

Portjerstwa
do centralnego ogrzewania, posady woźnicy, inkasenta, maszynisty palacza do kotłów parowych z kaucją poszukuje. Skład. Jasna 14. zdw 83 887

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego (z skromnym gotowaniem) zaraz lub 1. 5. Oferty Kurjer zdw 83 907

Poszukuje
posady nauczycielki prywatnej, znajomość języków, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 106, nw 9 316

Szofer
trzeźwy, sumienny, lat 19, poszukuje posady, najchętniej Poznańskie i Pomorze, małe wynagrodzenie. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 83 914

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady 1 maja. Oferty Kurjer zdw 83 917

Starszy
człowiek sumienny i uczciwy, był w magazynie narzędzi rzemieślniczych, poszukuje posady za małą kaucją. Oferty Kurjer zdw 83 935

Panienska
z lepszemu domu język polski, niemiecki, dobrymi świadectwami, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 83 935

Starsza
służąca szuka jakiegokolwiekbaż pracy, najchętniej na wieś. Oferty Kurjer zdw 83 942

Dziewczyna
znająca szyć i wszelka prace domowa, poszukuje posady jako przychodnia. Oferty Kurjer zdw 83 892

Służąca
poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 83 890

Osoba
uczciwa, znająca szyć, szuka posady do dzieci w majątku ziemskim. Oferty Kurjer zdw 83 902

Mechanik
fachowiec samochodowy, długoletnia praktyka, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 924

Kucharka
w starszym wieku, prośka i sumienna poszukuje posady 1 lub 15 maja. Oferty Kurjer zdw 84 024

Służąca
z dobrymi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 84 044

Szofer
trzeźwy, sumienny, rok praktyki, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 987

Uczciwa
dziewczyna dobrze polecona, szuka posady 1. 5. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 83 985

Zajęcia
jako posługaczka lub podobnego poszukuje młoda meżatka, której maż od dłuższego czasu bez pracy. Łaskawe zgłoszenia zdw 83 984

Dziewczyna
poszukuje pracy restauracji lub kawiarni. Oferty Kurjer zdw 84 006

Panienska
przyjmie posadę w piekarni-cukierni jako początkująca. Oferty Kurjer zdw 84 060

Panienska
przyjmie posadę w składzie wyrobów tytoniowych jako początkująca. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 058

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 83 962

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje posady do dzieci i lekkich prac domowych. Pohlówna, Lwówek. zdw 83 978

Niania
z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 999

Nadmłynarz
kawaler, absolwent Wyż. Szkoły Młynarskiej w Niemczech, obeznany z najnowszą techniką młynarską, dobry kalkulator ryflarz, laborant, poszukuje zajęcia możliwie zaraz. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn. zdw 83 996

Panienska
prosi uczynnych o posadę lub przyjęcie do siebie. Oferty do Kurjera pod zdw 83 995

Kowal maszynista
szofer, kawaler, lat 20 obeznany z maszynami parowymi i rolniczymi szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 051

Kucharka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 5. 31. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 84 049

Osoba
w starszym wieku, znająca gospodarstwo wiejskie, szuka posady do samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 015

Sierota
skromna inteligentna wraz z syciem i haftem poszukuje posady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer zdw 84 010

Służąca
do dzieci lub innej pracy z małym praniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 84 074

Zarządczyni
gospodni z dobrą praktyką i dobrymi poleceniami poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 84 072

Szofer monter
praktyka 12 lat 5 lat w ostatniej posadzie, poszukuje pracy. Wskaże Kurjer zdw 82 404

Kto
z pp. rzemieślników, kupców — ewentualnie ziemian przyjałby chłopca zupełnego sierotę lat 19, inteligentnego uczciwego, bardzo pracowitego do jakiegokolwiek pracy. Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 232

Osoba
z dobrej rodziny, umiejąca dokładnie szyć i robotki ręczne, także ondulacje włosów i manucure poszukuje stałej posady w pierwszorzędnym domu od 1. 5. miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 83 248

Kucharka
wiejska, z długoletnimi świadectwami, poszukuje posady 1. 5. Oferty Kurjer zdw 83 310

Kucharka
z dobrem gotowaniem, dobrymi świadectwami, szuka posady zaraz. Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 303

Poszukuje
posady panny do dzieci. Oferty Kurjer zdw 83 304

Dziewczyna
lat 20 uczciwa, poszukuje posady z gotowaniem od 1 maja do 2 lub 3 starszych osób w środowisku. Oferty Kurjer zdw 83 383

Dyrektoryza
krojącini, kwalifikowana z długoletnią praktyką w pierwszorzędnym salonach szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 82 691

Szofer - ślusarz
szuka posady za utrzymanie. — Adres Taszarek, Brzeźno, powiat Czarnków zdw 82 229

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do prac domowych w lepszym domu, ewentualnie do dzieci lub do pomocy kucharki. Oferty Kurjer zdw 83 092

Dziewczyna
pracowita, uczciwa, z gotowaniem, dobrymi świadectwami, poszukuje posady od 1 maja. Oferty Kurjer zdw 83 394

Gospodyni
samodzielna znająca dobra kuchnie, pieczenie zaprawy konserw, prasowanie, poszukuje posady na majątek lub probostwo od 1 maja. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 098

Kupiec
drogerzysta dyplom, młodszy poszukuje posady Dobroczyński, Ulanowo pow. Gniezno. zdw 82 232

Czysta
uczciwa dziewczyna z gotowaniem szuka posady 1. V. Oferty Kurjer zdw 82 846

Dziewczyna
starsza do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 316

Gospodyni kuchmistrzini
piewszorzędna znająca także zarząd wielkich domów, poszukuje posady także na sezon do wód. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 128

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 83 135

Kucharka
z dobrymi świadectwami szuka posady w lepszym domu, do wszelkiej pracy domowej, najchętniej do dwóch lub 3 osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 82 966

Praczką
uczciwa szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 043

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty proszę skierować do Kurjera zdw 83 089

28 WOLNE MIEJSCA

Bufetowa
z obsługa gości do śniadani potrzebna zaraz. Marjan Jasiński, Wronki. nw 9 378

Uczeń
potrzebny zaraz. Najstarszy Dom Delikatesów, Woźniak i Kosicki dawn Jacob Appel, Aleje Marcinkowskiego 7 Pw 10 599-16.100

Służąca
starsza z dobrem gotowaniem do wszystkiego potrzebna od 1 maja. Od 6-8 wiec, Komarnicka, Gwarna 19. zdw 89 680

Stały
uboczny zarobek, bez narażenia godności star. dajemy pp emerytom, wojsk-wym, nauczycielom poczmistrzom, i pisarcom gminnym przy sprzedaży obligacji Fachowosć zbyteczna. Zgłoszenia Gospodarstwo Zakład Kredytowy, Lwów, Walowa 11a. Pw 10 425 72.18

Służąca
najchętniej wiejska nie wyżej lat 30, uczciwa, zdrowa i czysta, z dobrem gotowaniem, pieczeniem, praniem i prasowaniem znająca się również na gospodarstwie wiejskim potrzebna od 1 maja rb do bezdzietnego małżeństwa w Poznaniu Pożądana własna pościel. Zgłoszenia z podaniem pensji i odpisami świadectw do Kurjera zdw 83 787

Rafinerja
spirytusu J. A. Baczewski we Lwowie poszukuje samodzielnego aparatuowego, wyznania rzymskokat., obeznanego dokładnie z obsługą aparatów rektyfikacyjnych systemów Barbeta i Savalla. — Zgłoszenia tylko pisemne z podaniem curriculum vitae, odpisami świadectw i wysokością wymaganego wynagrodzenia. zdw 83 773

Agenci
dla sprzedaży pierwszorzędných portretów i akwareli z kaucją 35 zł. Pierwszeństwo mają wykwalifikowani. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 766

Dyrekcja gimnazjum
żelazkiego im E. Zawadzkiej w Dąbrowie Górniczej, poszukuje na rok 1931/32 nauczycielek (li) do języka niemieckiego i geografji Wychowawstwo płatne. Wynagrodzenie według norm T. N. S. W. z redukcją 25%. Oferty należy skierować do Dyrekcji gimnazjum dw 3395

Poszukuje
uczni kowalskiego, Królczyk, Kowalskie, poczta Kobylnica, zdw 82 802

Nie milionowe
tylko 100% wartości artykuły pierwszej potrzeby dostarcza domokrężna na wsi i w mieście „Centrala Nowości“ św. Marcina 14, III, front zdw 83 812

Uczennica
do krawieczyzny i robotek, Dąbrowskiego 63, III, lewo, zdw 83 833

Chłopiec
może się zgłosić, Sala Bilardowa Cukiernia Józwiak, zdw 83 841

Marszantka
zdolna i biegła w ekspedycji potrzebna zaraz. Małczewski, Szkolna 13. zdw 83 927

Służąca
do wszelkiej pracy, której zależy na stałej posadzie może się zgłosić. J. Kosicki, Poplińskich 9, II, ptr. zdw 83 930

Samodzielne
na płaszcze i kostjumy. Piekary 7, mieszkanie 7. zdw 83 947

Syn
uczciwych rodziców, chcący się wycieczę piekarstwa i cukiernictwa, może się zaraz zgłosić. L. Bręczewski, ul. Pocztowa 12. zdw 83 964

Robotnik inkasent
potrzebny, kaucją 600 zł. Adres Kurjer zdw 83 894

Służąca
z dobrem gotowaniem i świadectwami do wszystkiego potrzebna od 1 maja. Kordylewski, skład rzeźniczy, Piotra Wawrzyńska 15 zdw 83 881

Pomocnik
na miarowa prace potrzebny zaraz. Raze, Kościelna 49. zdw 83 887

Gorseciarki
dwie pierwszorzędne, wykwalifikowane siły potrzebne. Tylko pisemne zgłoszenia z odpisami świadectw podaniem referencji i wymaganą uwzględnione będą. — Kurjer Poznański zdw 83 888

Młodszy
pomocnik kupiecki z branży delikatesów, wódek, znający pismo plakatowe i dekoracje okien może się zaraz zgłosić. Oferty Kurjer iw 5 903

Dziewczyna
skrzetna, uczciwa do wszystkiego zaraz świadectwa. Andrys, Górna Wilda 95. zdw 83 909

Dziewczyna
do wszystkiego, dobre gotowanie długoletnie świadectwa zaraz potrzebna. Adres w Kurjerze zdw 83 920

Panienska
zdolna do pomocy szyć, zapłata półdniami potrzebna. Adres Kurjer zdw 83 869

Chłopiec
do posylek potrzebny zaraz. Piekarnia Ludwczak, Strzelecka 21 zdw 83 867

Mleczarz specjalista
do wyrobu Kefiru natychmiast potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 83 854

Dziewczyna
do dzieci, skromna chętna, kochająca dzieci z dobrimi referencjami zarazem jako pokojówka potrzebna 1 maja. Zgłoszenia osobiste z świadectwami ul. Przecznicza 3, parter, prawo. zdw 83 856

Ekspedjentka
tylko siła rutynowana, znająca również język niemiecki potrzebna na wyjazd do Katowic do pierwszorzędnej cukierni. Zgłoszenia wraz z świadectwami Restauracja Mieszczańska, Poznań, Plac Wolności 5-7 po południu, zdw 83 854

Ucznia
fryzjerskiego z calem utrzymaniem przyjmie Majkowski, Biedrusko. zdw 83 882

Biuralistka
początkująca, dobrze licząca potrzebna. Oferty do Kurjera zdw 83 875

Uczeń
syn uczciwych rodziców z odpowiednim wykształceniem do mego składu drzewa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 874

Chłopiec
do posylek syn uczciwych rodziców natychmiast poszukiwany. Związek Przedsiębiorstw Elektro-technicznych, Wały Zygmunta, Starego 9. zdw 83 808

Humor zagraniczny

W cyrku.
— Ratunku, panie dyrektorze! Tygrys napadł na pańską teściową!
— Biedny tygrys! Już po nim!
(Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata
na miesiąc maj 1931, za oba wydania razem wlicznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 6.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajkach i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domaganis się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1478, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczniemi 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołudniem. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.